

בהם או בצבל מום כשר לפדות ע"כ ודלא ממאן דמחק מלת שנאמר מן המשנה. ו"ל
 ה"ר יוסף ז"ל שנאמר וכו' פי' בל ליתן טעם למה לר"ך להפריש כיון שאינו נוהג
 שנאמר הפדה ויתר היה נראה נכון לפרש דקאי ארישא דתני טותן טלה אחד לכסן
 ועלה קאמר שנאמר וכו' וכיוצא בזה יש בפי"ק דשניעיה שנאמר וכו' ע"כ וכתב עוד
 בס"ל ז"ל שנאמר וכו' ונר"ם טודס בו ז"ע. ומסקין לה בגמרא בבבויחא מדיחייב
 חרי וימנא תפדה בשה תפדה מיד אפילו בתוך שלשים יום ללדת החמור תפדה אפילו
 בכל שהוא אפילו בפטרחה פי' שחזו בו פדיון ופדיון דמיטא אס אין לו זה עין יפה בבלע
 עין רעה בשקל והכל לימנא ע"כ ונראה דבמ"ט פלג וזוים וזוים פי' לשון ברנא
 דרגיל הכל ורגיל הכל פלומר קרוב ליה וקרוב לזה ששלשה זוים לא יחסר מלפני אלא
 זו ואינו יותר משקל אלא זו הרגמה והוס' ז"ל. ור' יוסי ז"ל יודע פלג דאין
 פדייה פחותה משקל אפילו בדיעובד : נבגם לריר להרעיש. כגון ישראל שהיו לו
 עשרה ספרי חמורים וכו'. לשון ר"ע ז"ל עד ומעשרן כדרך שמעשר שטר
 בכמות וה"ה שאם היה לו ספק פטר חמור אחד או שנים. אמר המלמד בפירוש
 רש"י ז"ל כתיבת יד והפריש עליהן שנין וספקו והן שלו נכנסין לדרי עם
 שאר כפסיו להעשר אלא הכי דקמ' בבבויחא עשרה רבוחא קמ"ל דאע"ג דיש בהן
 כדי מעשר בפני עצמו יש להם דין זה ע"כ. וביד סס פי"ב דהלכות בכורים סימן י'
 כ"ד ז"ל שם אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים ונתעברו וכו' : ופורה בו
 פעמים הרבה. וכתבו חוס' חילוניות ופודה בו פעמים הרבה פי' רש"י ז"ל אם
 חזר וקנאו מיד הכהן אחר שחזרו לו חזור ופודה בו פטר חמור אחד ולפירושו קשה
 דמאי חדוה הוא כיון שחזר וקנאו ושאל קמ"ל דלוי נחסק בקדושת פטר חמור ויכול
 לחזור ולפדות בו ועוד פי' ר"ח ז"ל דלמירי הכא בספק פטרי חמורים דקאי אהא
 דקתי לגיל מינה אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו זכר ונקבה מפריש טלה אחד
 לעצמו וקאמר דבההוא ספק פודה בו פטר חמור ראשון וחזר ופודה פטר חמור שני
 דאף כי עלה מספק ראשון חזר ופודה ספק שני והיו דומיא דשם אחד של בן לוי
 פוטר כמה פטרי חמורים של ישראל דמיירי שלא זו מהתת ידו ע"כ. אבל בודאי לא
 אפשר למימר פודה וחזר ופודה כל זמן שהוא ביד ישראל ולא יתן לכהן דההוא חסן
 שתי חמורות וזה בכרו וילדו שני זכרים ונתן שני טלאים לכהן חוס' דבבויחא
 והרגמה ז"ל פי' כפי' רש"י ז"ל או ג"כ שאם היה בן שהפרישו לעצמו כדאמרן וילד
 לו פטר חמור אחר ודאי יכול לפדות באותו זה עצמו ואותו טלה שהפרישו לעצמו
 הוא חולין נמורין ע"כ. ופי' הרמב"ם ז"ל אה"כ אמר ופעמים הרבה נכנס לריר
 להעשר ר"ל פדיון ספק פטר חמור שאפשר שייעשר בו כמו שזכרנו בגמרא חיה
 שאם יש לו עשרה זכרים כ"ל מהן ספק פטר חמור שגריך עליו טלה אחד ומפריש
 עליהן עשרה טלאים והייבין במעשר ומ"ה ופעמים הרבה ר"ל שיה יקרה פעמים רבות
 מפני שהוא אפשר קרוב ע"כ. ובמור יו"ד פי' שט"ו וכתב בית יוסף סס פי' כ"א
 שלדעת הרמב"ם ז"ל נראה שלא היה גורם ופודה בו"ו וה"ה פטר חמור נפדה בשה
 מן הכנאים ומן העזים ואה"כ אמר זכר ונקבה גדול וקטן תמים ובעל מום שלדה בו
 ע"כ : ה' אין פדיון לא בעגל וכו'. ביד סס פי"ב סי' ה'. ואיזה בפי' הוליו
 לו ד' מ"ט ובפי' מרובה ד' ע"ה. ובתוס' ר"פ אורח ואת בנת. כתוב בחו"ט ולא בחיה
 לשון הר"ב ז"ל לבי ואלו קמין הו"ד וכו' ואינו יודע מה מלמדנו. ובגמרא מתי'
 בן גב דלרשי שם זה נאמר כ"א שן ונאמר להלן נפסק שם מה ליה פרט לכל
 השמות הללו השמות במשנתו אף כ"א פרט לכל השמות הללו : בוי. ופי' הרגמה
 ז"ל בלא מן התיש ומן הזביה : ר' אלעזר בתיר. עיין במרובה סס בחוס' דמשמע
 דגרסינן ר' אלעזר בלתי יו"ד וכן כתבו ג"כ בפירקין דר' אלעזר נרסינן ולא ר'
 אלעזר דכן מוכח במרובה דאמרינן ור' אלעזר דמתיר בכלאים מפני שהוא זה
 למאי הלכתא אמר רבא זה בנה אב כל מוקם שנאמר זה אינו אלא להוציא את
 הכלאים ומשני למתא שולד מן הפטור ושינובו מן הפטור ודלא כר' יוסף דנפקא
 ליה משה כשנים ושה עזים וכ"כ דהוי דלא כר' אלעזר דשני לעיל בפירקין אלא
 דר' אלעזר פלג על ר' אלעזר בר שמועיה דר' יוסע ע"כ. וכל הכי דקתי מתי'
 דאין פדיון בהן שלא בשוויין קאמרינן דאי בשוויין אפילו נתן עשבים שלקיס שווי
 דמי החמור שרי : נאוסר בבוי. כ"ל : אין הבהן רשאי לקיימו. שלא יערפו
 עד שיפריש הכהן שם תחתיו והוא שלו מפני גזרת הכתוב ואם לא תפדה וערפתו
 הרגמה ז"ל. ובגמרא מפרש רש"י ז"ל לקיימו אפילו עשה אחת ע"כ והניחא במתי'
 להא דת"ר ישראל קרוב לו פטר חמור בתוך ביתו ואמר לו הכהן תהו לו ואני
 אפדהו ה"ו לא יתנו לו אלא א"כ פדלו בפניו דאי לא הכי מורי ביה התרא כיון
 דשה שאפריש תחתיו יהא שלי למה לי לפדותו : ה' הכפריש פדיון פטר חמור
 ובת. כירושלמי פ"ד תרומות ד' מ"ד : אלעזר אומר דייבין באריותו כרמב"ש
 ב"ע"ם של בן. עטמא דר' אלעזר שכן מליו שהקיס הכתוב פטר חמור לכבוד
 אדם שנאמר ופטר חמור תפדה בשה וכו' וכל בכור בתיך תפדה אבל ודאי אם מת
 פטר חמור של ישראל איש הייב לפדותו בשום דבר ואע"ג דנבי פדיון הנין אם מת
 אחר שלשים יום היב לעלן א"ה שלשים לכהן ועיין זה לא מקשין לכן שמועיה דהתם
 חוב הוא שהטיל הכתוב על האב הכל הכא אי בני ישראל עריף ליה לחמור ואינו
 הייב כלום לכהן אם ידעה. הרגמה ז"ל. ומלאתי מונה הייב לשון יהוד במילתייהו
 דר' אלעזר והתמים : ר' אלעזר אומר יקבר. דלויול לפעמים וסבר כר' יודע
 דאמר אסור בהגלה. הרגמה ז"ל. ופולחנא דר' יהודה איזה גמרא בבבויחא כד'

פרק ב הלוקח עובר ברתו וכו' ביד פי"ב דהלכות בכורים סי' ט' ובפי"ג

דהלכות בכורות סי' ז' ובפי"ד סי' ז' ובמור יו"ד סי' שט"ו סי' ט"ז
 כוליה פירקין : לא נפטר סבבור וכו'. בפ"ד דמלכות ד' ז' וכתב ה"ר יוסף
 ז"ל ס"א ז"ל לא נפטרו מבכור בהמה שטורה ע"כ. ואמרו דכפר בבלוש יו"ד סי'
 ט"ז וז"ל ואין להקשות ניגף מההוא ק"ו נופא סי' יספדו מבכור בהמה שטורה כמו
 שהם פטורין מפדיון הנין ונאמר דהא גם בהמה הליים הפקיעו קדושת בכורי בהים
 מהורה של ישראל כמדבר ק"ו שבהמתן עמון הפקיע מהן קדושת בכור שבהם וסרי
 היו פטורין מבכורי בהמות שטורות שהיו להם במדבר ה"ה גם עכשיו יהיו בהמותיהן
 פטורין דל"ד דהתם הליים הוקדשו מפס והלאה קדושת הנוף ואיחיא קדושת הנוף
 של הלייות ופקיעו קדושת הבכורה מישראל ומבכוריהם עצמם וקדושתם נשארה
 עליהם ועל זרעם ומאותה הפעם עדיון היא שוקעת הבכירה מבהים הולדים להם אבל
 בהמות שלהם שהפקיעו קדושת בהמת בכורי ישראל לא משום שהיה שום קדושה
 בהמת הליים יותר מבהמת ישראל אלא שלקחם השי"ת לפדיון תחת בכורי בהמות
 בכורי ישראל וגם תחת בהמת הליים עצמן כלומר אמר ה"ה שיהא קדושת כל הבכורים
 שהיו בעולם באותו זמן על בהמה של הליים שהיו שם אבל כל בכורי בהמה שטורה
 שטולדו משם ואילך אמר ה"ה שיהיו קדושים קדושת הנוף ע"כ פטר רחם ולא יפדו דכתיב
 אך בכור שור וגו' לא תפדה בין נולדו מבהמות ישראל בין נולדו מבהמות כהנים
 וליים וא"כ מי יפקיע קדושת מהם קדושת הליים לא הפקיע קדושת הנולדים בהמתן ולפיכך
 הכהן לר"ך לקיים מצות הפרשה ויעכנט לעצמו והלוי לא עדיף בזה מישראל וצריך ליתנו
 לכהן כ"ל עכ"ל ז"ל : ב כל הקדשים וכו'. פי"ק דתמורה ד' י' וגם"ה בתרא וביד
 פי"ט דהלכות בכורים סי' ז' ובפי"א דהלכות איכורי מצות סי' י"א ובפי"א דהלכות
 מעילה סי' ט' ובפי"א דהלכות בכורות סי' ה' ובפי"ה סי' ח' ובפי"א דהלכות תמורה
 סי' י"ג ובפי"ג סי' ד' וכלה הך מתחילין מתיישב בחולין פי' הורוע והתם תני לה
 משום מהתם והכא תני לה משום בכורות : והשו"ת ברוח פשוט. גמ' ר' אלעזר
 מתייבב כלומר מלקות ולא כרת ומוקי להאי רזן כנמת יחיד כגון בנת מנות וגדלות
 ושמואל בשעת היתר הכמות וילוף לה בגמרא ר' אלעזר לחייב הוצנה בעלת מום כנמת
 יחיד בשעת היתר הכמות מלקות מלא חזנה לה' אלאין שור ובה אם אינו עמין לכהן
 גדולה וכו' : ואין עושיין תמורה. דאמר קרא טוב ברע או רע בטוב שהתא רע
 בטוב אמרת לא טוב ברע מיבעיא אלא לכהן כתיב טוב ברע למידרש האי טוב הכי
 טוב דמיקרו פי' שנתפש בקדושה כשהוא תמים עושה תמורה אע"פ שהומם כדכתיב
 או רע בטוב דמשמע רע של קדש בטוב של קדש חולין דרע של קדש עושה תמורה אבל
 רע דמיקרו אינו עושה תמורה. ועיין בפי' רע"ז ובמה שכתבתי בפ"ק דתמורה סי'
 ז'. ועיין ג"כ בחוס' סס בגמרא דמשמע דהאי סוגיא דהכא לא כלבני דהתם וסס
 ז"ל ישנו דלתיא כהני : ואם כרתו יפרו. גמרא אמר רב יודע אמר רב זו דברי

ר"ם ומחלוקתו שאמר קדשי מונח היו בכלל העמדה והערכה אבל חכמים אומרים
 אם מהו יקברו וחכמים היוו תנא דבי לוי דחנא בתמימיה הכל היו בהעמדה והערכה
 ואצילו בעל מום משקרו ואפילו היה ושוף אבל חכמים דלני עליה דר"ם במסכת
 תמורה פ' בתרא גבי קדשי צדק הבית דקאמר ר"ם ההם קדשי צדק הבית הם מהו
 יפרו לדברי הכל בעל מום משקרו לא היה בכלל העמדה והערכה ויפרו וממאי דחנא
 דמחני' ס"ל קדשי מונח היו בכלל העמדה והערכה פ' שריבין שיהיו חיים בשערי
 פדיה כדכתיב והעמיד את הבהמה לפני הכהן ואח"כ והעריך אותה מדקחני סוף
 גבי קדש הקדשן את מומן את מור יקברו ודיק בגמרא דעממא דמחני' משום העמדה
 והערכה ולא משום שאין פורין את הקדשים להכילן לכלבים כדכתיב מני למחני סוף
 ואם נעשו טרפה יקברו דהוה משמע א"ע"ג דמני למיעבד פרו העמדה והערכה יקברו
 הואיל ולא חוו אלא לכלבים ומדקדק מהו ש"מ עממא משום העמדה והערכה. ומאי
 רב למיסבד כר' ויחנן לאמר ההם בתמורה דלרנןן אחד קדשי מונח ואחד קדשי
 צדק הבית אזו בכלל העמדה והערכה ומחוקמא סוף דמחני' כרנן ורישא נמי
 מיחוקמא לדידהו דכבעל מום משקרו כולוהו מודו. ועין במ"ג פ"ג סו"ט ד"ס גורמ'
 בסוף דמחני' והאוחנן בחוק פטור וקרא סוף גירסת הרמב"ם ז"ל: ג או מום
 עובר להקדשן ולאחר מבאן נולד להם מום קבוע ונפרו פטורים כ"ל:
 ואינם יוצאים לחולין להגזו ולהעבר. לאמר קרא תובח ולא גיזה והס"י עמדה
 דממשקין מהאי קרא דשניהם שוין. הו"ם חילוניות: ואם פרו יקברו. הו"ם פ' כל
 שש דף כ"ס: ד' המקבל צאן ברזל וכו'. ירושלמי דינשות ר"ם אלמנה לכהן
 גדול: ולדות פטורין. משמע בגמרא דליכא מואן גדורים במחני' או ולדות פטורין.
 רבא כר"ם ז"ל פ' דהיהו ברייתא היא. ונמנה מפרש רבא למחני' כמו שפירשה
 כבר רע"ג כי היכי דלא תישיב מחני' דשמעת מינה דכל כנה ללא נקם מרא זוזא
 ברשותא דמרא קיימא אהיהו דלין מקבלין לאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית דפס"ה
 לנשכת כנא מניעה לשמעת מינה דברשותא דמקבל קיימא דאי ברשות מרא קיימא
 אהיהו הוי רבית הא ברשותא דגריה אשכחו ולדות דלעולם חרתי מהנייהו כדלא קביל
 עליה בעל הבהמה אונסא וזולא והכא גבי בכורה היינו עממא דולדות פטורין דכל יד
 נכרי באמצע פטור מן הבכורה: העמיד ולדות תחת אמורתיהו ולדי ולדות פטורין
 ולדי ולדי ולדות חייבין כ"ל וכו' שפ"י רע"ג. ובתום' העניות מלאמי כתוב
 ולדות היינו ולדות של אותן ולדות שהעמידן תחת אמורתיהן שהעמודין פטורין
 כיון שכל כך כח הנכרי עליו ולא נרסיקין ולדי ולדות פטורין אלא ולדות פטורין דממע
 שיר ולדי ולדות הנועמדים עממא ונס כפי' רש"י ז"ל ליתיה ובהם הוה בפסירט
 ע"כ וביד פ"ד דהלכות בכורות ס"י ד': ד' רחל שילררה וכו' בפ"ק דמלכות ד' ג'
 והם א"ר יוחנן הא דקחני אם יש בו מקלט סימנים חייב ליהו לכהן קאמר אבל
 למונח לא קרב דהאי דמשתא עליו מום קבוע ליחם עליו בחוק כבכור בעל מום שחפשו
 כהן וזולו ולא ארחה סוף גבי פ' ונדק' ה' ברייתא בעלנחא וכתביה לעל כה"ק
 ס' ב' ואיחה בתום' פ' מרובה ד' פ"ח: ואם יש בו מקצת סימנים חייב.
 שנתאר אך בכור אך חלק למעטיו והוא דמפיק ליה מהאי קרא ר' יוסי בגלילי היא
 והוא דפירקין דלעיל מפיך לה דפרה שילדה כתיב המור פטורה מן הבכורה מן פטר
 פטר שני פעמים עד שיהא הילד המור והגולד המור ופרה ורחל ועו נמי גמרי מהמור
 ובגמרא מפרש להו לקראי אליבא דתנאי ובהא סליגי דהנא דפטר פטר סבר גלי רחמנא
 בקדושת דמים וב"ש דקדושת כנוף ור' יוסי סבר גלי רחמנא בקדושת הנוף וגמרא
 קדושת דמים מקדושת כנוף במה ננינו. ותנא דמחני' דפירקין דלעיל דליף ליה
 מפטר פטר דריש בכור שור וגו' ללמד דבין בכור שור בין בכור כשב בין בכור עז
 כולן אישורין קריבין לגבי מונח דלא מנו למיף מוהדי שכוון משונים דפירשה זה
 מיה דאי כחב רחמנא שור שכן נתרבה בסמים ואי כתב בכבור כשב לחוד ה"א שכן
 נתרבה בחליו ואי כתב בעו ה"א שכן נתרבה אל"ע"ג ביחיד וחדא מתרתי נמי לא
 דשור לא מני אחי מהיך דמה להך שכן נתרבו אל"ע כפחים וכשב נמי לא מני אחי
 משור ועו דמה להך שכן נתרבו אל"ע ע"ג בכבור פ' לעולה ושעיר תשחית ועו נמי
 לא מני אחי משור וכשב דמה להך שכן יש כהן גד רבו למונח להך דריש ור' יוסי
 בגלילי אמר לך א"כ ליכתוב קרא אך בכור שור כשב ועו בכור למה לי אלא
 ש"מ עד שיהא הוא שור ובכורו שור הוא כשב ובכורו כשב הוא עז ובכורו עז ור' יוסי
 בגלילי אישורין לכו קראי דפטר המור פטר המור שני פעמים קד למעטיו פטרי
 פוסים ונמליהו מלפודיהם בעס ואידך למעטיוהו מכל קדושת בכורה מלפודיהם בשום
 דבר ותנא דפטר כע"ג ממשע פטרי פוסים ונמליהו ושאר בהמה פטורה מקרא דכתיב
 כל מקקר חומר כלל שור וזה וממור פטר אין בכלל אלא מה שפטר שור וזה וממור
 אין מידי אחרתא לא ור' יוסי אמר לך פטר הסוס הענין דמכדי לעיל מיניה כתיב
 פטר שור וזה ליכתוב וממור תפדה כה ויטודר אפשר דלעיל אלא מדקדק כתב פטר
 ש"מ לאו אקרא קמא קמא רבנן ורנן ו"ו דכתיב ופטר הדור ערביהו ור' יוסי לא ליכתוב
 לא ו"ו ולא פטר רביי דהא קדושת דמים והא קדושת הנוף שפיק לכו והדר
 טריב להו וביד פ"ג דהלכות איסורי מונח ס' ה' ובפ' שני דהלכות בכורות ס' ה' ו'
 ן רחל שלא בבריה וכו'. עד סוף ס' ה' ביד פ"ג ד' דהלכות בכורות ס' ה' ובפ"ה
 דהלכות בכורות וכו' ב' ג' ר' יוסי הגלילי אומר וכו'. הו"ם פ"ק דסו"ט ד' פ"ו:
 דבכמים אומרים אי אפשר אלא אחד לו ואחד לכהן. בגמרא בפירקין דלעיל
 י' פ' פירך למוח קמברי רנן מקלת רחס הנוגע בכבור נקדשן א"ע"ג דלא נגע בהרס
 [סדר קדשים ח"א]

בכל כניצו דהיי לוי אפטר למוח וראשון לחודיה קדשי איכא למפרך הא קודם ט"א
 כולו יאל אחיו וחזן ציו לנין בהרס וכתיב פטר כל רחס דמשמע עד שיפטר את כל
 הרחס ולר' יוסי ליכא למפרך דכיון דתרוויי קדשי כחד דמו ומשני אמר רב אבי מסא
 ליכא למשמע מינה דלא בשוין כוליה רחס מקדש דא"ע"ג דהכא לא נע בהרס סביב
 כל אחד כיון דשניהם שבוכין מין אחד מין כמינו אינו חוזן וחשבו כאלו נגע בהרס
 סביב כל אחד. וכתיב חו"כ ז"ל מכת קושיית בקיאות שאכתוב בסמוך דאחיות הויה
 חלינה ספי מחיו: והשני ירעה עד שיסתאב. בגמרא בעי מיס דר"מ ופי' רש"י
 ז"ל דקתי סמא דמחני' דהיינו ר"מ חייב במחמת. והרנמ"ה ז"ל פ' דבשי לר"מ
 דמחייב בסוף דמחני' לקמן במחמת אבל לר' עקיבא לא כרדן למיבטי מ"ס מחייב
 משום דכיון דמחני' ליה רעייה ומסתאב ודאי לינו שיהא חייב במחמת הואיל ואיסתאב
 ליה. אלא ר"מ דלא מחני' ליסתאב אחאי מחייב במחמת הא יש לו דין בכור עליו.
 ומשני א"ר יוחנן הואיל וכהן בא עליו משני דלדון דלמור ליה אי בכור הוא כוליה
 דידי הוא ולי לאו בכור הוא הב לי מחמת מיניה: כפי' רע"ג מלשון המחילי שאל'
 חזקוני לה' עד בכור המחילי יואל דופן כולו ספי משנה ס' י' אבל בספק צדק חליפין
 ח' אין בהם סידוס דמחני' משני שמונן הוא ממה שניאר בבבא קמייא: ורבי יוסי
 פואר. דעשו את שאינו זוכה כוכה א"ע"ג שלא זכה כהן דהאיך דהא לא מסא ליהדיה
 משולם עשאוהו כאלו זכה בו הואיל ומעיקרא הוה שייכא ביה יד כהן דשמא ליהדיה
 מינה שויהו רבנן כמאן דמפא ליהדיה לשום בכורה ויבן ליה לישראל במומיה והדר
 שקליה לאידך חלופיה ובכור שמכרו כהן לישראל פטור מן המחמת כדאיתקש לגבי
 אלו בגמרא לגיל בפ"ק. גמרא פ"א אלעזר מודה ר' יוסי בספק בכור שאין חליפין
 ביד כהן ספי שלא נפל כהן כלום החתוי כהן לא דקחני מהני' זכר ונקבה אין כאן
 לכהן כלום והאי זכר ספק בכור הוא שאל' יואל דהא נקבה חתלה וירעה ויאכל בזמנו
 לבעלים מחייב במחמת דהכא ליכא נמימר עשאוהו כמי שמכרו כהן לישראל דהא לא בא
 בחליפין ליד כהן כלום והא קמ"ל ר' אלעזר דל"ת עממא דר' יוסי משום דאי מחייבת
 ליה במחמת אחי ביה ליה גיזה ועבודה דסבר חולין גמורין הן וא"ע"ג דלין חליפין
 ביד כהן קמ"ל ופריבין ומי מליח אמרת דעממא דר' יוסי משום גיזה ועבודה הוא
 והא כהדיא קחני סוף ספיה ר' יוסי אומר כל שחליפו ביד כהן פטור מן המחמת ור"מ
 ור"מ מחייב חליפין ביד כהן אין חליפין ביד כהן לא ומשני מהו דתימא ר' יוסי לדבריו
 דר' מאיר קאמר ליה לדידי א"ע"ג דלין חליפין ביד כהן דאי מחייבת ליה במחמת אחי
 ליה ליה גיזה ועבודה לדיך אודי לי מיהא היכא דחליפו ביד כהן דעשו את שאינו
 זוכה כוכה וא"ל ר"מ לא קמ"ל דלא תימא הכי אלא ודאי עממא (דר"מ) [ד"ג] משום
 חליפין ביד כהן דוקא. אמר רב ספא אפי' ר"מ מודה בספק מעשר בהמה שפטור
 מן המחמת דע"כ לא קמייב ר"מ אלא גבי ספק בכור הואיל וכהן בא עליו משני
 דלדון אי בכור הוא הב לי כוליה ואי לא הב לי מחמתא אבל גבי ספק מעשר זבחה
 כהן קפא חלק מן המעשורין לחוכן דאמרינן בפרק בתרא דכולן ירשו עד שיסתאבו
 ויאכלו בזמון לבעלים ההם אין כהן בא עליו משני דלדון דלא מעשר הוא אין לכהן
 חלק בו דמעשר קרב שלמים ואלכל לבעלים מודה ר"מ לפטור והא קמ"ל דמהו דתימא
 עממא דר"מ דלא השתכח תורת מחמתא אבל מן הדין פטור וא"ל אפילו ספק מעשר
 מן קמ"ל ופריבין ומי מליח אמרת דעממא דר"מ משום שלא תשתכח תורת מחמת
 והא מדקחני סוף ספיה ר' יוסי אומר כל שחליפו ביד כהן פטור מן המחמת ור"מ
 מחייב והשתא אי עממא דר"מ משום דלא תשתכח למה הו"מך ר' יוסי לפסע זה דכל
 שחליפו לימא נקוצר א"כ לא חיישנא לשמא תשתכח אלא ש"מ דעממא דר"מ הואיל
 ובה לו כהן משני דלדון ולכך נקא ר' יוסי תלמודא דהואיל וחליפו וכו' דאינו יכול
 לומר לו אי בכור הוא כוליה דידי דכמאן דבניה מיניה שהוא פטור מן המחמת דמשמע
 ליה לתלמודא דר' יוסי לא אמר מילתא דכל שחליפו אלא לאפוקי מעממא דר"מ ומשני
 הא קמ"ל רב ספא דמהו דתימא ר"מ אפילו ספק מעשר בהמה מחייב והא דקא מיסלגי
 בחליפין להודיעך כחו דר' יוסי דפטר אפילו היכא דכהן בא עליו משני דלדון קמ"ל
 דר"מ נמי פואר מן המחמת בספק מעשר בהמה: רבי שרפון אומר יהלוקו רבי
 עקיבא אומר דמ"ע"ה. אמר רבא ואי תימא רב ספא הכל מודים בשנים שהפקדו
 אלא רועה שתי בהמות ומתה אחת מהן ואין ידוע של מי מתה שמיית רועה ציניק
 ומסתלק והם יחלוקו ציניהם גם הכל מודים באחד שהפקדו בהמה אחת אל"ע בע"ה
 והיניה בתוך עדרו ומתה בהמה אחת דכדורו ואין ידוע אם אותה שפקדה אל"ע מתה
 או אחד משל בעל הבית מתה הכל מודים דמ"ע"ה לא תחלוף אלא כהן שהבכור הי
 פואר בחצר בע"ה וככה רועה כל בהמותיו של בע"ה ר"ס סבר אקניו חלקי ליה בע"ה
 לכהן מקום בחצרו כדי שיוכה כהן בבכורות מיד כשילודו דתקני ליה הגרו דנישא ליה
 לאיניס דתישעבי מזהו בממוניה פ"י שנילדו בכורותיו של כהן בחצרו וס"ל חרש שניסיס
 והיו האי חרש כי רועה ואלו שנים שהפקדו אל"ע פ"י שנים הם הסכס ובע"ה והחרש
 הוא הרועש שים לשניהם רשות בה הלך חולקים דברשות שניהם עומד ושיהן הוא
 שהוא רועש בהמותיו של בע"ה כתיבן גמור דודאי כמה פעמים פתח פתח החצר
 ונעל והו"ל שנים שהפקדו אל"ע רועה אלא רועה אלא שנים שהפקדו אל"ע חרש ויהלוקו
 ור"ע סבר דכיון דלית ליה פאדל כהן היכא דליכא סיקף דמספיד בע"ה אי קיימא
 חרש ברשות כהן לא מיקני ליה מידעס וס"ל באחד שהפקדו אל"ע בע"ה שחמ"ה:
 זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום. אפילו יואלו שני ראשים כאחד קאי ומודה ר'
 יוסי הכא דא"ע"ג דאפילו אי כוליה רחס מקדשא ומ"מ מין כמינו אינו חוזן כדאמריק
 בפ"ה

נפ"ק כהא שהיה נקבה והיא פטר רחם כמוהו כפלה כבודו לגמרי וז"ל להיה דכ"ב כהמה המקשה כרכו לחותו והולתו דהתם איירי כדנפק הוא דרך רחשו והיה לך מרגלותיה דלא הויה איהי פטר רחם חוס' ז"ל. ובגמרא מקיזין לר"י וי"ב בגילוי אשכר לזמנא בידי שמים כנן סך לידה והפ"ם שאין מקידין בכך וכו' בידי הדם דמחכותין לזמנא שום דבר או שום מדה דודאי אשכר לזמנא ולרבין שמעיין להו במחני' דידי שמים או אשכר לזמנא ובידי אדם נמי ס"ל דא"ל לזמנא כדשמעיין להו גבי מלאה מכוון בן שתי עיירות דנפ"ב בהרא דסוטה דאמרינן צברייתא דשתיבין מביאות עגלה אחת בשותפות ומתין וכו' ור אליעזר דסליג עליהו ס"ל כ"י יוסי הגלילי דאשכר לזמנא בידי אדם ובידי שמים נמי אשכר דס"ל כ"י יוסי ואשכר דבדי שמים מודה לרבין דא"ל לזמנא: ז שתי רחלות שלא בכרו וכו'. גמרא וריכא דאי אשמעיין קיימיתא רחל שילדה עמי זכרים ה"ל בהיה קאמר ר"ע כהן טול כחוש משום דמי זכרים מחדא רחל נסיק ומספקא מילתא והמע"ל אצל שתי רחלות שילדו עמי זכרים ונקבה דחרין נפקי מחדא והדא מחדא אימא מודי ליה לר' פירוש דכהן צורר לו את הים דלפיכך הוא יפה שלא יחד ולא היתה נקבה עמו והוה ודאי כבוד גמור ואי אשמעיין כהא כהא קאמר ר' עקיבא דהריוה לא צברו אצל א' צברה ואחת שלא צברה וילדו עמי זכרים אימא מודי ליה לר"ע דהך דלא צברה שניה ושמן עמי וכדאמרינן בפ"ק דתמורה מר זוטרא איקלע בי רב אשי אייתי לקמיה צררא אמרו ליה ליטול מר דמרי' משום דצוררא הוא וה"ל כיון דחויין דהאי שניה עמי ודאי שהוא כסבור ומודה ר' עקיבא שהכהן נטול לריכא. ועיין במ"ס לקמן פ' י"ג צבור סו"ן ג': שני זכרים ונקבה אחר לו ואחד לכהן. שהרי היתה נקבה עמו ואיכא למימר נקבה יאה חתלה: ר"ש משבטין בניהם. כהן טול כחוש: השני ירעה נטין לכהן יחלוקו. דלחר בו ר"ש מקמייהו ושמתי זכרים וזכרים אצל א' באה לבאה בלום. דאיכא למימר כל חדא והדא ילדה זכר ונקבה וילדה נקבה חתלה: ז' אחת בברה וכו'. תוס' פ' הורוע ד' ק"ל"ב: ר' יוסי אומר וכו'. תוס' פ"ק דצ"מ ד' י"ב. ובגמרא פ' כל פסולי ד' ל"ה וצירושאמי פ' כל הנט: שחליפיו ביר כהן. שכהן נטול אחד מן הספקות פטור האחר מן המתנות דעשו את שאינו זוכה כזוכה: זכר ונקבה אין כאן לכהן בלום. דמא איהא שאל צברה ילדה הנקבה והואה שכבר צברה ילדה זכר. רש"י ז"ל: ז' יוצא דופן וכו'. פ' כנון פסיה מעשרת משנה ואחד יולא מן הדופן ואחד נולד דא"ל הר"ר יוסף ז"ל גם מחק מלת שניה. ואיכה תוס' פ' י"ג צבור ד' מ"ו ועיין במה שכתבתי שם סי' צ'. וכיד בפ' שני דהלכות

המפלת האי סוף הוא וז"ל עמנו וז"ל לטוף לקמן לרזון בהמות משפחת דהתם סוף שלחה יצאה הולד ע"כ: ובגמרא שלמה: נראה לזו למשווי סימן שליט מביאמה דקה דהא חנן בפ' בהמה המקשה סימן ולד באשה וכו' ולד צבהמה אלא למשווי סימן סוף מביאמה גסה וכן כהנו ג"כ תוס' ז"ל פ"ק דצ"ק דף י"א דכתבין בהלכות סימן ולד צבהמה דקה סוף ובגמרא שליט ובאשה ספיר ופליא ע"כ. גמרא ת"ר עו בת שניה ודאי לכהן ומכאן והלכן ספק פרה בת עלה ודאי לכהן מכאן והלכן ספק תמורה כפרה ר' יוסי ב"ר יהודה אומר תמורה בת ד' שנים ע"כ דברי ר' ישמעאל פ"י כנון זו דברי ר' ישמעאל כשלאמרו דברים לפני ר' יוחנן אמר להם לא אמרו לו לר' ישמעאל שפיהם אילו בולד בולד צבהמה נפסרה היה כדנרין ה"ל אמרו סימן ולד צבהמה דקה סוף ובגמרא שליט ובאשה שפיר ופליא כן שמעתי ואני אמי אומר כן אלא עו ספוסה בת ששה חדשים יולדת בחוך שנתה רחל שמפסה בת שנתה יולדת בחוך שניה א"ר עקיבא אמי לא צבחי לני מדה זו דלויי יודע אם משפסה בחוך ששה אש לאו אלא דהגה"ה מכאן משמע דום הכלל דקמיה צמחיה לאו לאהויי אלא סימנא בעלמא נקט וככהוא זה הכלל דנפ"ב הקורא את המגלה עומד ע"כ] כל שידוע שצברה אין כהן לכהן כלום וכל שלא צברה ה"ל לכהן אם ספק יאכל בנימו לבטלים ומפסרה בגמרא דכ"ע ס"ל דטוף סוטר אי חויין דמפסה והכא בהא קמיפלגי דר' ישמעאל סבר משפסה אינה חוזרת ויולדת בחוך שנתה והא מדאוליד ודאי לא מיק' ור' יוחנן סבר משפסה חוזרת ויולדת בחוך שנתה ובגמרא בעי מאי איכא בין גמריה דר' יוחנן לסבריה פ"י דבין גמריה בין סבריה משמע דטוף סוטר ומשני דעירי איכא בנימיהו דלמך זעירי אין סוף פחות משלשים יום פ"י דלוייה מקבלת זכר עד שלשים יום ובין גמריה בין סבריה הויה לכו דעירי מיהו אי מקאת כולו אי לא איכא בנימיהו לסבריה אמרינן מקאת הויה של גמר חדש חמישי של עיבור לא מקאת הויה של שלשים יום של סוף בנימיהו מקאת הויה של שלשים ככולו דלכך שנונו ימי סוף וכו' ביום תקבל זכר ויוכלה להעברך ותלד ביום אחרון של שנה. לגמריה דלא נקט ששה לא אמרינן מקאת הויה ככולו אלא בעינן שלשים של סוף שלימה מעת לעת דסינו כל חדש שניעי ואיכה יולדת אלא בתחלת שנה שניה. ובעינן גמ' מאי איכא בין ר"ע לר' יוחנן דוכי צבר מהכי מי ילדה ומסוק קלב פוטר איכא בנימיהו פ"י ה"ל חולנת בחוך שנתה או שנולדה בנית ישראל ולא ראינה יולדת עד לאחר שנתה והרי היא חולנת ר' יוחנן סבר כי היכי דטוף סוטר הלב פוטר ג"כ ור' עקיבא סבר חלב אינו פוטר אלא כל שידוע שודאי צברה ה"ל לכהן ואם ספק וכו' בהמה גסה וכו'. תוס' פ' בהמה המקשה ודפ' כל פסולי ד' ז"ב: ה"ו תקבר. גמרא תני ר' חייה צבילתיה דר' אליעזר בן יעקב אינה מפאחה לא במגע ולא בנשא משום שבתל כשבר צבור דם ונתיים שיואלין עמו. וכתבו תוס' ז"ל אפ"ג דהתן כ"ב

בהמה המקשה המביאה בהפילה שליט יליכנה לכלבים משום דנכמוך מיעופא דלדמה למהיה דלקבות שאלי כהא כדמפרש בגמרא כדי לפרסמיה שפסרה מן הצבורה קרבין אותה אצל התם הכל יודעין דאין שאלא גלגל ולד ולא בני פראסום וכו' וכן תר"ב שם צברה פ' המפלת דף כ"ו וכן תירץ ג"כ הר"ן ז"ל ס"ס בהמה המקשה. ואיכה צירושאמי שם צבאוח פרק ועיין במ"ס שם סימן ד' וביד פ"א דהלכות שאר אבות העומדות סימן ס"ז: ז' רשב"ג אומר וכו'. תוס' והרא"ש ז"ל ר"ס בה"ר דיבמות ותוס' דהולין פ"ק ד' י"א: הלוקח בהמה כניקה מן הגבירי אינו הוריש שבא בבה אדירת הויה. ות"ק דברייתא פליגי עליה דהוי צבור מספק משני במרחת אע"פ שאינה יולדת רשב"ג אומר הדבר בחוקתו. ובגמרא א"ר יוחנן דאשילו היה עכרניקה כמו מין אחר ואשילו כמין חזיר ה"ל פסיה מן הבכורה: נבגס לתוך עדרו. צברייתא הבכנס כמו שאכתוב בסמוך. ובגמרא"ש ז"ל תרי זימני כחוש שם היה. שאל בנה של אחרת ה' היה נכנס וכו'. וכו' הרמב"ם ז"ל כנון שמהל הבכירות מיקות נקבות ושאינם מבכירות מיקות זכרים אינו חושש שמהל הדבר בהך היה בשעת הלידה והסתבכירות שאל ילדו הן הן שילדו הזכרים אלא מניה העינין כפי מה שמהל אותו: לרורך עדרו. פ' של עמנו וז"ל צברייתא וכן היה רשב"ג הכנס לתוך עדרו צלילה וראה בעשר בחמש יצירה מבכירות וילדות לאחר הכנס ומלא זכרים חליות בשאין מבכירות ונקבות חליות במכירות אין חוששין להמיר ולספק בספק צבורות ולומר שמהל בנה של זו בלא של אצל זו וזכרים בני המכירות. וכתבו תוס' ז"ל דלרבותא נקט נכנס לתוך עדרו צלילה דאע"ג דודאי הייתה חתלה לידה צלילה שיעדין אין האמהות מבירין בולדותיהן ודרכן לטעות צלילה וצא לו בנה של זו אלא זו אש"ה לא חיישין ע"כ. ומחק הר"ר יוסף ז"ל מלת מיקות הים. וגם מחק מלת או והיה ומהל נזיו. ובגמרא ה"ל הדבר בחוקתו קאמר רשב"ג צברייתא ר"ל דאינה מרחמת על ולד בהמה אחרת אש"ה יולדת ומיהו כיכא דיליה חיישין לרחומי שמרחמת ולד בהמה אחרת או דלמא אשילו ילדה מרחמת לזו דידה לא מרחמת למאי ל"מ למילקא עליה דהאי שכרוך אחרים משום אהוה ואת בנו אצל לעיני צבורה ממה נפטר פטורה דאי הויה לאו לידה הא הויה לה אחרתא ובעי' למפסח מחוקתיה' דקמיה אינו חושש שמהל בנה של אחרת היא אלא משמע דבדאי דילה משפטיה ליה' דלא מרחמת אלא דידה ודחינן מן קמיה שמהל בנה של אחרת הוא היה קמיה וה"ל אינו חושש שמהל בנה של אחרת אש"ה הויה לאו למיטקרא וה"ל ממה נפטר פטורה מן הבכורה דאין חוששין שמהל מרחמת בן הצברה אש"ה הויה לאו ולד אחר משקרא הלך לענין צבורה ודאי פטורה מן הצבורה אצל לעיני אותו ואת

ב"ב

זה בקיטורים פי' כן מפי טורה נידולה אבל לא דקדק ליישב לשון גזרה ע"כ. ולשון אחר פי' רש"י ז"ל מפי גזרה מגדלי בהמה דקה שעוברין על דברי חכמים כדחנן און מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל קטום חכמים ללא לישקול אלא רבנא ועיקר ולא מפי המורה עכ"ל ז"ל: ובפי' הרמב"ם ז"ל כחזו משום קום מגדלי בהמה דקדוק לנדל בהמה דקה בא"י ועסקין דהאי כבור של בהמה כסן הוא והוא נידל בהמה דקה ע"כ. וגם הרמב"ם ז"ל פי' כן בסוף פי' מחני' שהוא כדי להחמיר על בעל הבהמה לפי שגדל בהמה דקה בא"י: דן את הרין וכו'. פי' כינר אשת אחיו ד' כ"ה וכו' הנוול קמא ל' ק' וכו' הנוול בתרא ד' ק"י וכו' דקסנהדרין ד' ו' וכו' אחד דיני ממונות ד' ל"ג כולה מחני' ובירושלמי פי' המקין וברמב"ם דקסנהדרין. וכתבו תוס' ז"ל שם פי' הנוול עינים נכבדות שבה ליישב וישלם מניהו צעיר את הקמא מייירי כשעירב עם פירות מועטים ובקסנהדרין שבה ליישב מה שעשה עשו ולא הדר דינא מייירי כשעירבו עם פירות מרובים והתבטלו המלאים ברוב עהורים הדרוייטו נכורות וסנהדרין ליכא לזקומי בענין אחד דפשיטא דנמקום מה בעשה עשו בעל הבהמה לפי שידל בהמה דקה עכ"ל ז"ל והביא מקמי יוסף הירושלמי שברמב"ם דקסנהדרין בס' אחד דיני ממונות ד' רפ"ב ז"ל בקינור ירושלמי תמן הנין דן את הדין זכה את ההייב וכו' ר' אבה בשם ר' אבהו כשאלמו לו הרי אהה מקובל עלינו כשעשה ע"מ שחדינו דין חורה ושעם ודן בשקול הדעת מה שעשה עשו וישלם מניהו מסמי שגבים דעשו לדון יהודי גראה מן הירושלמי דתן את הדין עומה לרבים עינין מן השלטומין אם אמרו לו בפירוש על מנת שחדין דין חורה ושעם חייב ע"כ. ועיין עוד שם ברב אלפס ז"ל ורוסיף לקח טוב ז"ל בקינור דהא דאמר רב אלעא אמר רב הבה דמתני' דקחתי מה שעשה עשו וישלם מניהו והוא ששאל ונתן ביד דברי הכל הוא ואפילו לר"מ דכי אית ליה לר"מ דינא דגרמי דינא דמיקין הוא דלית ליה הכי אבל גבי דינא לית ליה הדין אלא דל"כ אין ק"ך אדם שאינו מומחה שטענה דיון לעולם ועוד אי משום דינא דגרמי קא מחייבת ליה אפילו ע"ה בדבר משנה נמי אם אין הדבר מאי שחזיר לבעולו ונחברר די הוא גרס לממון של זה שיאבד ולדבריו דמאן דמסרס דהאי דלוקימנא למתניתין דדן את הדין זכה את ההייב וכו' בשעאל ונתן ביד די הכי דלא יסתמחה כר"מ דינא דגרמי דנמרי למה יהא פסור יהא חייב דהלא גם הוא גרס לאבד ממונו של זה לזוי מנה בעשה בדבר משנה יהא נשכר ועוד דהא רב הסדא נמי אוקמה הכא בסנהדרין להביא מחני' דהתם בשעאל ונתן ביד ולא לדחוייה מדר"מ קבשי אלא בסנהדרין דקסנהדרין קא מוקים לה למתני' ואוקמה דממנה קא מוקים לה ולא אוקמה דלחייב בעלמא ע"כ בקינור. ועיין בהר"ן ז"ל בפ"ק דף ע"ג ע"א והוסיף לקח טוב: ה"ל"ב את הזבאי. שגמל הוא המשות ממונו ביד ופרעו לבעול דין חוה פסום. ובטור ח"מ סי' כ"ה: מה שעשה עשו עשו וכו'. בשעאל ונתן ביד די הכי דלא יסתמחה אלל הירושלמי להחזיק במומין. וגם בעינין דשקיל רשותא דלמרינן ההם בהנוול בתרא דבר זה הניחו לבתי נשיא להתגדר בו ע"כ. אלא שאני העתקתיו ממקום אחר: מעשה בפרה כו'. ההם בפ' אחד דיני ממונות מלאחי מעשה בפרה של בית מנחם שיעלה וכו' וכן מלאחי א"כ שכחבו כן תוס' ז"ל בכתיבת יד ז"ל ז"ל שם בסנהדרין גרסינן בכל הספרים בפרה של בית מנחם וכו' ע"כ: אמר תודרוס וכו'. פי' חלק ד' ז"ל ומלאחי מונה אמר תודרוס: ה"ל"ב ליה חבורך וכו'. תוס' רפ"ק דקדושין. פירוש רש"י חלה דעושה בדבר משנה. אמר המלקט פי' רש"י ז"ל וכוין דלא קימה פרה כוה למיחדר ביה ולהצרייה אשתה שמה שאמר ללא כלום הוא וזה שהבילה לכלבים איש הוא דלפקיד הנפשים ע"כ. עוד בסוף פי' רש"י ז"ל וכונין לעלמא כהד מנייהו אילי וכו'. אמר המלקט רש"י ז"ל מפרס וכונין לעלמא היינו שרוב הדינים נראה להם כדברי השני: ד' הנושל שברו להיות רואה בבורות וכו'. ביד שם בהלכות בכורות פ"ג סי' ט'. ואיתא בתוס' פ' שני דיני נדות וכתבו שם דדוקא בכורות שיש להם שמה שמה שבר יחירו אבל בכדיקת מונו שאר קדשים קתי בהם צברייתא שהיו נוסלין שכן מתרומת הלשכה: כאילא. יש גורסין כאילוה בשני יודין והאלף והיו"ך נבדקת פתח ובמקום אחר מלאחי מנוקד כאילוה האלף פתחה וסויד בשבא והלמד בפתח. בס' רש"י ז"ל דלע"ג דכי א"ל חס הוא לא אהני ליה וכו' אהו למחציה ובגמרא פריך אי הכי כי אמר חס ושקיל אנרא נמי אהו למחציה דבעל מום הוא והאי ללא קשרי ליה סבר כי היכי לישקול אנריה זימנא אחריתי ומשני חד זימנא תקינו ליה רבנן חרי זימני לא תקינו ליה רבנן וכן פסק שם הרמב"ם ז"ל שלא יתנו לו שכרו על בהמה זו אלא פטם אחת ורואה אותה לעולם כל זמן שמכילין אותה כדי שלא יבא לידי חשד ע"כ: ד' הנושל שברו לרון דיניו במשלים. ר"פ שני דיני נדות וכו' פי' האיש מקדש. ובירושלמי פ"ק דקסנהדרין כיני מחני' השמוד לעול שברו לרון. דיניו בשלין. קניסיהו רבנן משום דשבר על מה איני בנחם ואפילו ע"ה שבר מטיהם ואלא בחורה שחד כלל אבל אגרי בשלה דמוכה שרי. וז"ל תוס' ז"ל מה אני בנחם וכו' וא"ת ושחד לא תקח דכתב רחמנא למה לי לאו פרכא היא דתרי מילי נינהו כדמוכה בר"ם בתרא דלחנות דבחורה אגריה היט שכר פתחו ונחורת שחד היט כדי להשחל לזונו יפה ולהפך בזכותו כדאמרינן התם אפילו בתה את הוכאלי ולחייב את החייב ואין לחמוה על דיניו נדות שבידו שלין שכן מתרומת הלשכה דנלאו שעמא דלאר בשלה דמוכה שרי ההם כיון לכל עסקם היה של זה ולא היו עסקים בשום מלאכה שעל כרחם נריביו להתפרנס ע"כ. וכתב הר"ן

ז"ל בס"פ האיש מקדש מדחנן דיניו בשלין ועדיחיו בשלין ולא חנן דינו בטל ועדותו בטלה משמע דלאו אהו עדות בלבד שידוע ששנל בו שכר הוא ששנל אלא כל עדותו שהעיד וכל דיניו שדן א"כ שידוע שלא נכל בכן שכר והכי איהא בתוספתא דבכורות כהדיא וכו' ע"כ. ועיין במ"ס שם וביד בפס"ד להלכות סנהדרין סי' ה' ובטור ח"מ סי' ט': ליהוה ולקדש. פי' אבל כשנל שכר למיני המים או להוליכם אינו פוסל: מי מערה. אינו מותר לקדש אלא במים חיים לפיכך אמר מים האלו כאילו הם מי מערה ואהו האפר כאילו הוא אפר מקלה ר"ל אפר הכשנן לא אפר פרה: אם היה כהן ובמבארו. כתבו תוספות חילוניות ה"ג ומשמאלו וז"ל ששנאלו וכו' אם היה כהן ורואה לעמאלו מחורמותו מאכילו ומשקבו ע"כ. ובגמרא פריך איכה נוסיה היכי אילי הא קעבר לנפש לא ימאא ומשני לבית הפרס דלוינו מוזהר מליך בו אלא מדרכין ומנפה בית הפרס והולך לעמא כשעורה ממאא בשמא ובמנע ולא ביהא וכי מנפה ליה מנחי ליה א"כ בבית הפרס ששנל דהוי סבור שאי אפשר לעמא כשעורה שלא יהא נידש כנגל וזית הפרס אין שום ספק אלא משום עמא כשעורה אי נמי ששנאלו להאי כהן בשאר סומאות שאינו מוזהר עליהן מלינע כגון נבלות ושריטות. וביד בפ"ד דהלכות פרה אדומה סי' ב': ומשקבו ומכור. פי' אמשקבו וסכו: ונרין ליה שברו כפועל. גמ' הנא כפועל בשל אמר אבני כפועל בשל אל אותה מלאכה. וכתבו תוס' ז"ל דלא היה לו לרש"י ז"ל לפרס סימול שכר בשלה מאותה מלאכה קשה לעסיק במלאכה קלה כזו דל"כ היה נוסל שכר לרון ולהעיד להוזהר ולקדש אלא היה לו לפרס בנותנים לו שכר בשלה מאותה מלאכה כיושב ובעל לגמרי ואינו עושה בשום מלאכה וכענין זה נרין לפרס בסוף אלו מניאות גבי השבת אבידה דתן ונתן לו שכרו כפועל ומפרס כגמרא כפועל בשל אל אותה מלאכה היינו שאומדין כיושב ובעל לגמרי וגם שם פי' רש"י ז"ל כמו שפי' כלן ואי אפשר לומר כן דל"כ היה נוסל שכר על השבת אבידה ע"כ: ד' החשוד על הבכורות. ביד שם בהלכות בכורות פ"ג סי' ה' והשנוהב הרשב"א ז"ל סימן ט"ו ושמיטין מחתני' דעל פתחו מקפיד טפי ואינו מעבד העורות וכן בכל איק: ר' אליעזר אומר לוקחין במנו עורות של נקבה. ללא חיישין דמיקין לנכרותיה וכו'. ור"איתו שמחן הר"ר יוסף ז"ל הו"ד דלזיטור: צמר מלובן וצואין. צמרן גרים וזו ופירש ענין מילום לשון זאה. ובגמרא השתא אמר מלובן לא זבאי ואש"ג דטרה ללבו זואי מיבטיא אלא הדא קתי אמר מלובן מנוחתו: ובגדים. נירסת רמב"ם ז"ל כהן ואריג ז"ל ומה שכתב בארנו אינו רואה לומר כנגד ארנו לפי שכבר התייר לקנות הסווי ממנו ואך ידבר על האריג אלא רואה לומר באריג דבר מוזהר דומה לאריג רואה לומר הלכדים ששעוים מומר ע"כ: ד' החשוד על השביעית אין לוקחין במנו פשרתן ואפילו סרק וכו'. עד סוף הפרק ביד פי' הלכות שמטה ויובל סי' י"ד ס"ו ס"ו י"ו. וכתב שם בכסף משנה ובירושלמי סוף מעשרות פריך ופסקין לאו קסמין הוא א"ל חנינא מפני ורעה ז"ל רבינו אבא בו זיקת שביעית ע"כ: ואריג. נירסת רמב"ם ז"ל כהן ובגדים ז"ל בגדים אלו שנכתב ר"ל כעין בגדים כגון הנדליות שהן מעשה ענות מן הפשתן עמו לא מן הסווי לפי שהוליל והתייר לקנות הסווי כ"ש הדבר העשוי עבות ע"כ. גם הר"ר יהוסף ז"ל הניח כגמרא הרמב"ם במתני' דלעיל ואריג והכל ובגדים וכתב עוד פרק ס"א ס"א ס"א: ד' החשוד להיות סוכר חרוטה לשם חולין. ביד פי"ג דהלכות מעשר סי' ס"ו ובטור י"ד סי' ק"ט: ד' החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות. תוס' פ"ג דכחונות ד' כ"ד ובגמרא א"ר יוחנן זו חשוד על השביעית אלא חכמים אומרים שחד על השביעית שחד על המעשרות ומאן חכמים ר' יהודה דכתיב דל' יהודה שביעית הוא חמירא להו וכיון דהויין דחסיד אשביעית כ"ג אשעשרות ואיכא דלמרי א"ר יוחנן זו דברי ר' עקיבא דסימחא אלא חכמים אומרים שחד על המעשרות שחד על השביעית וכו' דחשוד אשביעית שחד למעשר ומאן חכמים ר"מ היא דלמרי שחד לדבר אחד או שחד לכל החורה כולה גבי ע"ה שקבל עליו דברי הנכרות ונחשד לדבר אחד נחשד לכל החורה כולה וחכמים פליגי עליה צברייתא דלא נחשד רק לאהו דבר בלבד. ובפ"ג ספולו ד"ג נרס"א ר"ל רב פפא לאבני לר"מ דלמרי במתני' דהתם החשוד על הדבר לא דנו ולא משידו והכל צברייתא אמר החשוד לדבר אחד שחד לכל החורה כולה פ"ג ר"ל דלא דיניו דינא בתמיא והכתיב ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נע ומשני אמור דלמרי ר"מ החשוד על הדבר לא דט ולא משידו לחששא לנאחוקינהו בשחודים מי אמר וכי אמר ר"מ שחד לדבר אחד שחד לכל החורה כולה היכא דשחוק על דבר אחד: החשוד על זה ועל זה. תוס' פי' הנוקד ד' ס"א והפי' על זה או על זה: ויש שהוא החשוד על החירות. סור י"ד סי' ק"ט. ובגמרא פריך ורמינהו נאמן על הסהרות נאמן על השביעית הא שחד על הסהרות שחד על השביעית ומתוך ר' אלעאי מחני' דקתי אית שחד שראינוהו שטוב דין משפחות ושביעית צלמנא בחוק ביתו דליכא למימר לפיכך הוא עושה כיון דצלמנא קעבוד. ור' ינאי ב"ר ישמעאל אמר צרייתא דייקין מניה הא שחד שחד כגון דהוה שחד אחריוהו אשביעית ואספחות ואחא קמי רבנן וקביל אחריוהו שחד איהשד אחד מנייהו דמייקין מנו דחשוד אלא חשוד נמי איהיק: זה הכלל וכו'. וכתב הירושלמי ולשון זה הכלל קשה קאת כו' ע"ה. ונודעיה שהוא קשה ובפירוש הרמב"ם ששעתיק היה מיושב קאת אס אינו עושה כמו שכתב סוף ר"ל ותימה הוא שלא דקדקו בזה המפרשים הרב"ב וכו' שם עשירי דהלכות ממנא משכב ומושב. ועיין בתשובת הרשב"א ז"ל פי' ס"ד זה קינור קאת מלשונו אבל

והוא נשאר לביטול לא דמי ולא משירו ולא נזכר כאן מחלוקת בפרק זה וסוהו והח"כ מחלוקת היא באיך פירקה פי' ד' וכן דעת כל הפוסקים ע"כ :

פרק ה בל פסולי המוקדשין פי' הוציא ד' ק"ג ונפ"ק התורה דף ח' וסו' ס"ס ולד השאלה כפי' רש"י כל פסולי המוקדשין שנפל בהן מום אם נזכרין אותן ביוקר טובה הלאה להקדש הוא ע"כ. אמר התלמוד רש"י ז"ל גרים צריבא דמתני' כל פסולי המוקדשין הנאכלים להקדש וכתב הרב ר' בללאל אשכנזי בכל הספרי יד לא גרסי' הכא הנאכלים להקדש משום דנסיפא קתני לה וכן נוסחה הרמב"ם ז"ל כפי' המשנה אבל רש"י ז"ל גרסי' לה הכא וז"ע דהא נסיפא קתני לה פסולי המוקדשין הנאכלין להקדש וכו' ושמא רש"י ז"ל לא גרסי' לה נסיפא ומיהו בכל הספרים איתיה עכ"ל ז"ל ורש"י גרסא שהפס' פי' רש"י ז"ל צריבא. עוד כפי' רש"י ז"ל ונשקלין בליקרא להמכר וכו' עד דמתוך שיטתו למכרו ביוקר. אמר המלמד כלומר מיון דשרינן להו לבעלים לזונוי להו בליטתו ולשקל בליטתו לאחר פדיונו ג"כ כשפסגתי פדיון אותם מתחלה מיד ההקדש הם פדוין אותם בהוספת דמים אבל קודם פדיון אין יכולים לשפוטן דבעיני העמדה והערכה : חוץ מן הבכור וכן הבעשר. בגמרא שריך בשלמא דמזר בליטתו הוא ולא מוידבן הכא בצינתי מוידבן אלא מעשר בצינתי מיהו מוידבן והמחא וכו' ומוקי לה רב עשה במעשר בהמה של יתומים שסוקין שהוא בעל מום ואין יכולין ללכחו כולו ויסריהו משום השב אבידה דיתומים נעשו בה ולוקמוה לדאורייתא דהא דכתיב לא ינאל דילפינן מיניה דלא ימכר הכי כתיב ויהי הוא ומורתו יהיה קדם לימתי עושה תמורה מהמים הא לאחר שיתפס נגאל ורננן הוא דגורו פ"כ. ועיין במ"ש בפ"ק דמעשר שני פי' ב'. והואה להאי כבא בתום דפ' התערוזות ז"ל ע"ה. כפי' רש"י חוץ מן הבכור ומן המעשר וכו' עד דכשר בכור נאכל. אמר הלוגט פי' דכשר בכור בעל מום נאכל וכו' : ששהבארת לבעלים : אע"כ שפירש טעם משום דהנאכלים לבעלים הם מלאורייתא כדכתיב בפ"ק דתמורה ובסוף נולק גבי עיר הכדחת דדריש בהמתה מי שנאכלים בהורת בהמתה ינאלו בכור ומעשר שאין נאכלין בהורת בהמתה דהק' כל פסולי המוקדשין ממכרין בליטתו וכו' חוץ מן הבכור והמעשר וכו' ושמא משום קרא נפקא לן דאין טובא בהן מנהג ביוון דגביל שאין הנאכלים להקדש תום ז"ל : פסולי המוקדשים הנאגתן וכו' פי' אין לדין ד' כ"ה וידי כפ"א דהלכות איסורי מונח ונפ"א דהלכות בכורות פי' י"ח ונפ"א פי' ו' ובעור יו"ד פי' ט"ו. וכנה הרא"ש בשם הרמב"ן ז"ל דלא עבד רננן מעלה אלא בכשר וגם בזמנו של גיד מאחר שהוא מותר מן הכורס אבל בחלוו וגידו וקרניו ודמו לא עבד מעלה וגמכרין במקולין ונשקלין בליטתו. כפי' רש"י מעשר שאמיר צו לא ינאל אינו נמכר לא חי וכו' פי' דגמרי' גאולה גאולה מהרמים ומפורסם הוא כפי' רש"י פ' ראשון דמעשר שני פי' ב' : וכו' פ' פתחין וכו' : תוס' פ' בהמה הקדשה ד' ס"ט ובגמרא מוקמינן למתני' ר' עקיבא היא דלאמר דב"ה מתירין ות"ק דברייתא קאמר דלא התירו ב"ה אלא זרים ישראלים בלבד ופסקו ההוס' כב"ה דמתני'. וידי פי"א דהלכות בכורות פי' ז' : בכור שראוהו דם וכו' : פיק דפסחים ד' י"א ובפ' כל המנחות ד' כ"ו דברייתא וזמניה בת"כ פרשה ז' דפרשת אמור ותוס' שם דמתני' גוסה וגם בירושלמי פי"ה דתמורות ודפ"ק דפסחים וידי כולה מתני' עד סוף פי' ה' שם פי' ט' וכו' פי' ח' פי' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח ונפ"א פי' ז' ובפ"א שני פי' ט' ובעור יו"ד פי' ט"ו : דברי ר' יהודה. ר"מ אית ליה דברייתא דבמקום שאין עושה צו מום מקיין לו את הדם ואין מקיין לו מקום שעושה צו מום : והבבית אובריון יקיו וכו'. דברייתא קתני והממים אומרים יקיו אע"כ שעושה צו מום וז"ל דברייתא בכור שאחוז לו את הדם במקום שאין עושה צו מום ואין מקיין לו את הדם במקום שעושה צו מום דכרי ר"מ והכ"א יקיו אף במקום שעושה צו מום ובלבד שלא יסחוס על אותו מום רש"י אף נסחוס על אותו המום ר' יהודה אומר אפילו הוא מת אין מקיין לו את הדם והסוקא בגמרא דהלכה כר"ש דברייתא דאמור דישחט עליו ובגמרא מהני ליה ר' אליעזר לזרייה ואמרי לה ר' חייה לזרייה כשהוקת כאן כך מחלוקת בצינתי של תרומה בהרומות פי' האשה דתקן התם צינתי של תרומה שגולד לה ספק שומאה ר' אליעזר אומר אם היתה מונחת במקום ההרפה יניחה במקום המונח אם היתה מונחת במקום המונח אם היתה מונחת במקום המונח ויניחה במקום ההרפה וכו' דעכשו שהיא ספק עמאה אינה ראיה להכינה דשמא עמאה היא ולא לנולק דשמא טורה היא והסור לאצדה הלך ונלטה ותעמא והואה ראיה לנולק ר"ג אומר אל יחדש בה כל דבר דר"מ דלאר לקלקלו ולהכיל צו מום ומתיר לתקנו אם יכול לעשותו בלא מום דקאמר דיקיו כדי שלא ימות פי' כ' אליעזר דאמר לגרום לה סומאה אלא מנטייה שלא תעמא ורננן יצרו הכא הלכות צו מום קודם ראיה כדי שיראה לאיביה פי' כ' ר' יהושע דלזר יצרו לה לעשות כדי שומאה לנולק וכו' יהודה דלאמר אע"כ דמית ואיני לאיבוד לא יקיו ולא יקלקלו ולא יתקנו פי' כ' כרנן גמילאל דלאמר לא יקלקלו ולא יתקנו. ודחי ממאי דילמא ע"כ לא קאמר ר"מ הכא אלא משום דקעביד בידים שמטייל צו מים הלך ימות ועממו ולא יפול צו מום אבל דנרמא בעממה שמיחה במקום ההרפה וגורם לה עומאה כ' יהושע פי' כ' דמוטב שיגרום לה עומאה שמיחה במקום התרפה והיא דואיה לנולק משויינהה ולא תהא ראיה לכלום ולית לה סכרה לממר שמא יבא אליה ואמר שלא נעשה בה עומאה וע"כ לא קאמר ר' אליעזר הכא אלא שמא יבא אליה ויסהרנה אבל הכא דלי שניק ליה מיית כרננן פי' כ' ועד כאן לא קאמרי רננן הכא

אלא משום דלי שניק ליה מיית אבל החס שמא יבא אליה ויסהרנה כ' אליעזר פי' כ' וע"כ לא קאמר ר' יהושע החס דנרמא בעממה אבל הכא דקעביד בידים כר"מ פי' כ' וע"כ לא קאמר ר' יהודה הכא אלא דקעביד בידים אבל החס דנרמא כ' יהושע פי' כ' וע"כ לא קאמר ר"ג החס אלא דשמא יבא אליה ויסהרנה אבל הכא דלי שניק ליה מיית כרננן פי' כ' ועוד הכא בקראי פלוגי כל מום לא יסוה צו קרי ביה לא יציה ר"מ סבר כל לרבות אפילו בעל מום כגון הכא שאחוז דם לא יפול צו מום אחר ורננן סברי תמים יהיה לרננן כל מום לא יסוה צו קרי ביה כתיב הראוי לרננן שהוא תמים אמרתי נך דכל מום לא תפיל צו אכל בעל מום לא ור' יהודה סבר כר"מ ומיהו גור מקום שאין עושין צו מום אמו מקום שעושין צו מום והחס בקראי פלוגי ואני וכו' מתיר לך את משמרת תרומותי ר' יהושע סבר הראוי לך שמור ושאיהה ראיה לך לא תשמור ור' אליעזר הא גמי ראיה היא שמא יבא אליה ויסהרנה. וכדצו תוס' ז"ל במנחות דף כ"ו היינו טעמא דתכמים דברייתא משום דברייתא מיירי ככאין לו רפואה אלא"כ יקיו במקום שעושה צו מום כמו בלחן או בניב שפתיים הלך חשיב קד אציות הדם כמום וז"ל כמילי מום בעל מום אבל במתני' בשים לו רפואה דבקיות הנוף שאין עושה מום וכן העלו ג"כ הכא דבתרתי פלוגי דברייתא פלוגי בעל מום בעל מום שאחוז דם בצינתי וכו' דמתני' פלוגי בלחן מתכוין דלחן כחן מוטיל מום בעל מום דמיתירי שחלוו דם שלא ישת צו אם לא יקוהו דר' יהודה אומר אין מקיין בכוס עיני אפי' הוא מת והממים אומרים יקיו פי' בין מת בין לא מת ובלבד שלא יעשה צו מום כלומר שיזכר בסקרוו שלא יוכל לזוה לדי גווס כשיקיו כמנך לאין או לביב שפתיים או לחוסת דקעביד דבר שאין מתכוין מותר ולשון המשנה משמע כן מדלא נקט מקום שעושה צו מום ומקום שאין עושה צו מום אלא בצינתי וכו' וידין דלחתי הדם חשיב כמום ככאין יוכל להרפאות בלא שפית מום א"כ נסיחיה וי"ל דלמדברין אסרי דלאוי לאיחלוף בתם א"כ חשיב כמום עיבד כיון דזמנין לו יו רפואה עכ"ל ז"ל והכי מוכח בגמרא דר"ש דלאמר במתני' יקיו אע"כ שהוא עושה צו מום טעום דסבר בעלמא דבר שאין מתכוין מותר וכן פי' רש"י ז"ל. וצירובלמי דתמורות שם דף מ"ו ודפסחים שם ד' כ"ה משמע גמי דמפרש דר"ש לאו בלאותו מום קאמר דמתכוין להחירו מדמיתיה עלה דברייתא דקתני בשם ר"ש יקיו ואע"כ שהוא מתכוין לעשות צו מום ולהחירו דכ"כ דשיחט בלאותו מום כיון דלא היה דעתו להטיל צו מום כדי להחירו אלא עכשו מכוין כדי שישא ימות לפי קבלין ליה ומוקי ר' בון כר חייה לשהיה ברייתא דקדשים שהוא חייב בלחירותה כגון שאמיר הרי עלי שלמים והפריש אחד ואחוזו דם כהאי מותר להפיל צו מום ואוכלו בפדיון על מום זה דפי' במדונה דקדשים שחייב בלחירותה דהדיקס מיקרו ולית בהו אזהרה דכל מום לא יסוה צו מום פלוגי ר"ש דברייתא דאמר דמתני'. ועיין במ"ש בפ"ה דמסכת תרומות פי' ח' : הרי זה לא ישרוף עולות דברי ר' אליעזר. בגמרא פריך ומי קיים ר' אליעזר לעולם פי' לעולם לא יהיה מותר רומיטאי דתנן בפ"ה דמסכת נגישים מי שהיה צו צרתה ונקלפה פתורה קלמא מתכוין ר' אליעזר אומר לנשילול לו ננט אחר יסור ממנו וחכמים אומרים עד שפסרה בטלו או עד שסתעטע בהרתו מכנריו ומשני יכר קיים ר' אליעזר בממונו אבל בנוכו לא קא קיים ממונו דאיכא למימר דלתי למיעבד ממה נפשך דסבר אפילו צו מום והם יתיירוהו לי בכך הרי נשכרתי זאם לאו מיה הפסדתי אם אמתין עד מום אחר בלאו הכי גמי הייתי ממתין עד שיפול צו מום הלך קבלין ליה לעולם אפילו יפול צו מום אחר כי היכי דלא לימי וליעבד אבל בגופו ליבא למימר דמנחת לספיקא ולקון חי לא קבלין ליה לעולם דהא דלא לא עבד איניש כיון דקבלין ליה עד שילד לו ננט אחר דחייש שמא ננט אחר לא יולד לו לעולם ולא נעשר לעולם ואפילו אם יולד מיה נהנה בקנינה הרי הוא ננוע כשהתלה מוטב לו לנתיח את זה שמא יתפסא ורננן דאדרבך לא קבו אהדי אע"כ דמתני' מקלין מלקוטס יותר מר' אליעזר והחס מחמירין יותר מר' אליעזר דהכא במאי דעביד קסובו רננן בנזילי איכונן למישרייה כהאי מומא כהאי מומא קסובו רננן דכהאי מומא לא ליכתי ליה והחס בנזילי קסובו רננן במא איכונן לפתורי נשפיה כהאי קלינה כהאי קלינה קסובו רננן. ואם מת הורסם לא קבו צו אחריו מהבידי דשדס שנשייבה כשישיבת כמו שכתבתי בפ"ה דנשייבה ונפ"א שהולה נט גבי מוכר עבדו לע"ג או לה"ל ונפ"א פי' מעשהה קמן : מעשהה בוכר וכו' תוס' פי' הלוקח בהמה ד' כ"ד : וכן ושערו מדולרל. בח"ל ובזמן הזה עסיקין דלי לא תימא הכי לקרביה כרנמ"ם ז"ל : ראהו קסודור. מנחמי מונה ראוהו קסודור כפי"ת. ובעור יו"ד סימן ט"ו : וצ"ר באזנו. נראה לר"י דפי' בלרימה קטנה שהספורן חוגרת בה ים לנו לחסונו למוס מוצקת דלשון נרימה משמע אפילו קטנה שהספורן חוגרת בה. תוס' חלונות. ח"ל ספר הלכות שם פי' ט"ג אם עונג או חוק מוטיל צו מנענמו אם לא כיון להחירו מותר שאם כיון העם"ל להחירו גורו צו מום דידיה אלא אם לא כיון להחירו וכו' והפילו צו מוטב למה שאין שומעין אחר והשיבו לו לפי תומם שאסור לנו לשהונו עד שיפול צו מום לא גורו צו דהא לא אמרו לו שיפיל צו מום אלא לפי תומם הנידו לו הענין והוא מעצמו עשה ויכול להיות כדי לנסות עשה כי לא האמין ולא שפחה כוננו שיחירוהו אבל אם כיון להחירו כגון לאחר שרואה שיתירוהו עכשו על ידו עושה ג"כ כן לאחרים כדי שיחירוהו אסור ואם ספק אף כיון להחירו או לא אוליין לקולא דספיקא דרננן הוא ואל ע"כ מוסר לפי תומם שיחירוהו וכו' מהמנין ליה להממר ואין מחירין אותו ואל זה דבלל כל שרואה דרעיתו. לאתויי גרמא פי' רש"י ז"ל כגון אם היתה נזק ודבילה ע"כ

ע"כ און הנכור כדי שיבא הכלב ויטלנה או כנון מה שפי' רע"ז מועתק מהרמב"ם
 ז"ל. עוד גרסין בגמרא אמר רב הקדש אמר רב קמינא לא שנו דמותה הנכור ע"י
 ט"כ אלא דלמיר לו לע"כ אלא"כ היה בו מוס דמשמע שיכול בו מוס ממילא אבל אם אמר לו
 אלא"כ נעשה בו מוס דמשמע ע"י אדם כמאן דלמיר ליה ז"ל עבד ביה מומא דמי ורבא
 אמר נעשה נמי ממילא משמע ולא שנו ופי' הרמב"ם ז"ל שלא לדעתו לאחוי מסת לפי
 תומו דאפילו דלמיר אלא"כ נעשה בו מוס קרי מסת לפי תומו ואליל ולא שאל אותו העו"כ מה
 מינו כשהוא קסודר אלא הוא מעטמו היה מסת לפי תומו ע"כ בתום לשון קתה: ד הרי זה
 ישחט עליו כ"ל. ופי' רש"י ז"ל ואפילו כן לפי שהלולתו מכיין. צפי רע"ז אבל שלא
 בשעת רדיפה לא ובגמ' פריך פסיקא ומשי מהו דלמימא נעריה שהיה רודפו קא מדבר קמ"ל.
 אכן בלשנה בתרא דבגמרא אמר רב פפא לא הימא בשעת רדיפה און לאחר רדיפה
 לא אלא אפילו לאחר רדיפה נמי מ"ט נעריה הוא דקמדבר וכן פסק הרמב"ם ז"ל וגם
 הרמב"ן ז"ל והרא"ם ז"ל וכן בצור כ"י ש"ג דיו"ד ובש"ט שם גם בצפר הלבוב שם:
 הראויין ל"בא בידו אדם. ביד פי"ב דלהכות מעשר סי' י"ז ובס"פ עשירי להלכות
 משמא כשהוא קסודר אלא הוא מעטמו הכיירו רועה כהן להעיד על הנכור כבוד שהוא צרוא
 ישראל והרמב"ם ז"ל פלג רועה כהן להעיד עליו כבוד שהוא עבד ישראל ולא הכיירו
 אלא רועה ישראל על כבוד כהן עיין טעמו שם בצפ"ק משנה ובבית יוסף בורה דעה
 סי' ט"ד: ר"ם אומר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעירו. מאי דאיכא
 בין ת"ק לר"ם רע"ז תפס בו סי' הרמב"ם ז"ל אבל רש"י ז"ל פי' איכא ביייהו
 דר' יהושע בן קפוסאי דתניא ר' יהושע בן קפוסאי אומר כבוד ביד כהן לר' שם
 מן השוק להעיד עליו פי' שנים כל שהן ואפילו כהנים [כו' עי' בתו"ס]. ותוס'
 הילומות כתב דת"ק מודה דשנים כהנים צעלמא דלוקא כהן חיישין לגומלין
 אבל בתרי לא חיישין לגומלין כיון ששכרין לכל עדות שבתורה ומתוהינא אפילו להכניס
 ולר"ם אפילו לישראל לא מהימני ע"כ ורבי פליגי כיוסא דברייתא ארשב"ג וגם אר'
 יהושע בן קפוסאי ואמר אפילו עשרה וכן בני ציוה און נאמינס להעיד אבל מן השוק
 עד אחד מהימני ולר' יהושע בן קפוסאי לר' שם מן השוק כדאמרין. ובטור יו"ד
 סי' ס"ג ש"ד ועיין בתשובות הרשב"א ז"ל סי' ס"ד וקצתו לשון בס"פ דלעיל:
 דך נאמן בהדין לופר ה"ר ארי"ה בכור זה ובעל מום הוא וכו'. כבוד יו"ד סי'
 ט"ט: ש"ד. והגיה הר"ר יהוסף ז"ל ראייתו בכור זה וכתיב בן מאלתי ואל"ט ע"כ.
 צפי רע"ז ובגמ' שיהיו לו עדים שלא הטילו בו השוחטו. אמר המלקט בן פי' רש"י
 ז"ל וכתבו חוס' חילומות נראה לר"י דר"ל בשביל חסם שהחירו על ידו הוא שצריך
 להביא עדים לפניו שהוא לא הטילו ואז יחירו לו דולאי און צריך שיצואו עדים לפניו
 דלמוכח בגמרא ע"כ. עוד צפי רע"ז שכתב חסודים להפיל מום וכו'. אמר
 המלקט פי' מפני שהוא לאו צעלמא אבל און חשודין לאכול קדשים תמימים בתוך
 מפני שכן כרתה: שנתפסות עינו וכו'. דהוי מומין מובהקים ולא הימא דהאי דיקם
 מומין מובהקים להעיד כמו דר' יוסף דלפ"ה אסר אלא דוקא נקם. והגיה הרמב"ם ז"ל
 ז"ל אפילו יין שם כ"ג אינו נשחט אלא על פי מומחה: דן השוחט את הבכור
 ובכורו וכו'. הר"ק והרא"ם ז"ל ר"ם המוכר פירות ותוס' דפירקין ד' ל"ב ובד'
 פ"ח דהלכות מ"א סי' פ' ובפ"ג דהלכות בבורות סי' פ' ובפ"ו דהלכות מכירה סי'
 י"ב י"ג ובטור יו"ד סי' קי"ז וסי' ש"י ובת"ם סי' רנ"ד: מכורוהו לעו"ג או
 הטילורו להבלים. נראה שנוהה אצטר שהוא לשון זכר: ישלכו לו דמי השרפה.
 פי' אע"פ שכל מכרוהו ציורק לפי שהוא מכר פרסה מדעתו הרמב"ם ז"ל: ויהיה
 לרם את הרמ"ם. בגמרא דברייתא חולק ר"ם בן אלעזר אומר לו פרסה או
 כנלה וסקלים ורמשים שהנפש קאה בהן יחזיר להם כל הדמים דכל מה שאכלו אינו יונה
 להם משעה שנודע להם ואם מכר להם דברים שאין הנפש קאה בהן כנון בכורות
 פקלים ויין נכך יכסה להם מן הדמים והוא יסול קת ופרקינן גבי כבוד אמאי יסול
 קת לימא ליה ישראל לכהן שמכר מאי אפסידתך הלא אם היה הכבוד בידך היה טעון
 קבורה שהרי חס הכהן ומשי כנון דובין ליה כהן הכהן מקום המוס לישראל דלמיר
 ליה כהן לישראל אם היה בדי' הוה מחויבא ליה כמו שהוא ושירי ליה כ"ל יהודה דלמיר
 במתני' צפי' עד כמה דהשחט את הנכור והא"כ הראה את מומו ר' יהודה מתיר
 וטענים נמי הוה מתקינא ליה ואכילנא ליה ויין נכך נמי יסול קת משום דלא מכר
 לו יין נכך גופיה אלא עירבו עם יין כשר ומכרו דל"ל אי אהדרתיה ניהלי הוה
 מוצנא ליה לעו"ג מוז מדמי יין נכך שבו כותיה דרשב"ג בצרק בתרא דמסכת
 עבודה זרה:

פרק ו על אלו מומין וכו'. ביד עד סוף הפרק פ"ו דלהכות ביאת מקדש ובפ'
 שני דלהכות איסורי מוצה ובפרק שני דלהכות בכורות וכו' ב' ג'. ובטור
 יו"ד סי' ש"ט: שנפגמה אזנו מן החסום. הוא התקן ומפרס בת"כ נדר האמנטי
 של און ע"כ: אבל לא כן העור. בפ"ק דקדושין וגם בפירקין ד' כ"א גרסינן
 יודן בר יהודה היה דורש און רועים אלא צעלמא והממים אומרים און ענד עברי
 כהן גרע מפני שפעשה בעל מוס היה און נרעע צנוכה של און ופי' רש"י ז"ל במיתא
 אליה של און בצטר ולא בתקן ע"כ וכן פי' בערוך החסום פי' אותו שלמעלה מן
 האון ע"כ. עוד פי' רש"י ז"ל שם היאך יעשה בעל מוס והתקן גבי מומין כנמה
 און מן החסום אבל לא מן העור אלא ודאי נלמד מכהן שאון רועים אלא צנוכה של
 און ע"כ. וכתבו חוס' חילומות ז"ל מן החסום בצפר תרי עשר כתיב בדל און
 ומתרגמין החסום לאודנא. וי"ם דגרסי סחום והיא היא ע"כ. והרב בעל תוספות

שאינה מנעה לערקוב ודומיהם ואמרינן סתם קלטו וחיטין ליתגנו בחדש דלדס אינו
מפרסם פרסם ואין נוהגין בו מומין חיטין . דלדס ים לו שנים בכל החיטין וצבמה
הוא דלדן לה שנים למעלה וגרליון החיטין ונספלת בנמחם ע"כ: והפנימיות שנעקרו .
פי' שחטין עליהם ור' יהושע בן קפסאי פליגי בבדייתא דלדן שחטין אלף על החיטיות
אלף פנימיות שנעקרו משם עיניהם לא שחטין אלף אלפיון מיסביל מע"ג המזבח ויחמין
שיפול בו מום אחר וישתפנו ור' הגיא בן אבטיגוס אומר אין נשגיחין על החיטיות כל
עיקר דלפילו מן המזבח לא נכסל . ופי' רנמ"ה ז"ל מן המחלמות ולפיכך המחלמות
גיים שחמדין לכוף הנחיים ולהכי קרי להו מחלמות שיש לכל אחד שני עיקרין :
אף לא את הבראיתא . פי' אף לא המחלמות עצמן שנעקרו לא היו מום עכ"ל
ז"ל : דף נפגם הוובן . אלף יסל לא היו מום דחור ליתמו וכן היה מעשה שנטלו
זאב וחור לאיתמו והקשו תוס' והראש"ן ז"ל אמאי חשיב ניסל חור לאיתמו ויתר
מנפגם הרי מני יכול לניסול לנפגם ומיהו ז"ל דני נפגם חתלה אין לו תקנה בנפילה
דלדן אי מום עובר כיון שלא היתה הפנימה מתרחקת אם לא יעיל הוובן ע"כ . וכן
אם נפגם הכיס היו מום דלוי בגלו וזכות גיד עצמו נפגם לא היו מום דהוי
בשרה ועוד למעלה ארוכה . ולא קרע כוס שהצוים צבוחו וכרת הצוים והדר הפר
לכיס ושאריו הצוים כרוחים צכים פליגתא בבדייתא אי הוי מומין שבגלוי כדמפרש
בגמרא : אבל לא מן הפרק . אם נפגם בין הפרקים מעלה ארוכה אם לא נחתך
כל הוצג אלף נפגם מע"ג או עריה של נקבה במוקדישין כ"ל : או שהיה ראש
הזנב מפציל עצם . כמו אשר פלל וכן פי' רש"י ז"ל . והקשו תוס' ז"ל דגליון
משנה ותלמוד הלאן נקפף ופירשו הם ז"ל שמפיל את העט לשים כמו מפוללות דגני
קניניו שמפוללות ללאן נולדן . ובתוספתא מני קחני או שהיה רשע מוסל לנין
עמדת ע"כ והוא פי' הרמב"ם ז"ל וכן פי' רש"י ז"ל בלשון שני : או שיש בשר בין
חוליא לחוליא וכו' . כ"ל : מלא אצבע . מפרש בגמרא בתוספתא דאצבע אחד
מד' בטמטל כל אדם בשני הדינו גודל : ד' עקבא אומר מושיבו על עכונו . כהנ
רש"י ז"ל משינו על עכונו גרסין בקף והכי אמרינן בעירובין בס' כולל מעשרין
אכחו או עכונו תן וכו' אלף תוס' חילוניות נהבו י"ם דגרסי הרננו ורש"י ז"ל הגיה
עכונו מהיהו לילד מעשרין ור' אומר כי אין קרי להניה לשמא ודאי במשנה גרסין
הרננו אלף בשם ברייתא שני עכונו ורש"י דקאמר התם עכונו תן מ"מ מניט שש"פ
ששני בבדייתא רגיל לומר תן כמו עוממות תן או אוממות תן שאינו שני במשנה
כלל ע"כ . והרמב"ם ז"ל ג"כ גרים הרננו בין בפי' המשנה בין ביד פי' מה' בצורות
וכן ג"כ בעל הערוך ז"ל הביאו בערך הרננו וכתיב וכוו אכחו שכתוב בראש כול
מעשרין : מעשה שביעך וכו' . נראה דהיינו פרו של בית מנחה דמיית בגמרא
בבדייתא לפי פי' תוס' ז"ל וגם תוס' החילוניות . ובבדייתא ח"ל ר' עקיבא לר' ישמעאל
עד מתי אחי מכלה ממונה של ישראל ח"ל ר' ישמעאל עד מתי אחי מחיל לישאל
קדשים בחון . וביד פי' ברייתא שני עכונו ורש"י דקאמר התם עכונו תן מ"מ מניט שש"פ
סרפוס ד' ג"ח . ודוקא חסר ויתר ביד אלף בגלל טרפה נמי הויה דכל היתר כנטל
דמי ותקן בפי' בהמה המקשה בהמה שנחכו רגליה מן הארבעה ולמעלה סרפה שס
ישם לזמות הגידין וכן בצור ו"ד פי' כ"ה והוא שיהיה זה היתר מראש עט
התחתון ולמעלה ע"כ : ושרגליו קלושות . זהו קלטו האומר בתורה : והשחול
והבסול . ר"פ משילין והר"ף והרא"ש ז"ל ס"ם צמה אשה ור"פ גיד הנשה : שחול
שנמטה ידו פי' רש"י ז"ל ובגן דלא אישכול יביה דלי אישכול מינה טרפה נמי
הוי ותוס' ז"ל מכה קבועה בקיאות פירשו ששמה כן היא מתחלת ברייתא דומיא
דכסול ע"כ : דף ה"ל כ"ל : לא שמענו את אלו . איך דגרסי אלף אלו והיא
גירסת רש"י ז"ל ח"ל לא שמענו אלף אלו שהוכרו למעלה ואלו הן השלשה שהוסף
אה שכלל עט וכו' רש"י ז"ל : שכלל עינו עובל בשל אדם . מוקי לה בגמרא
בשחר של עין פי' רש"י ז"ל דלא הויה אורחה שיהא נגלל השחר עובל כשל אדם
אלף בית מושב השין הוובן והסירא ודאי עובל כשל אדם כמו שכתבתי במ"ם דה פ"ג
עט לר"י דתקן החס המפלת מין בהמה חיה ועוף בין עמאיה בין פהורים אם זכר
תשב לומר והם נקבה תשב לנקבה דברי ר"מ והרמב"ם ז"ל פי' אפכל אובחמא אורחה
למיו עובל כשל אדם כוליה תריץ של עין לאו אורחה ע"כ : ופי' דומה לשל חויר .
בפ"ק דמלתיך ד' ג' ובגמרא אמר רב ספא לא תימא דבשנין דומה לחויר מכל וכל
אלף כיון ששפחו עקומה למעלה כחור אע"פ שאינו חד כשל חויר שהוא חד כשפור
והו עט פי' הרמב"ם ז"ל ושין ברש"י ז"ל . ובצור ו"ד פי' ש"ס ח"ל פיו דומה לשל
חויר בזה ששפחו העליונה ערפת על התחתונה על שתחתונה ערפת על העליונה הוי
מום ואכילו אל אינו חד כשל חויר הוי מום ודוקא שיש צלוחו חרף עטם אלף אל
אינו אלף בשר נוסף אינו מום ע"כ . ומתבט ע"כ בבדייתא פי' הירמ"ם ז"ל וכן
נראה מהרמב"ם ז"ל וכן פי' רש"י ז"ל בשם רבו אע"פ שהוא לא פי' כן ע"כ : רוב
הבדבר . היינו אהו קת שאלו מודקן למקוחיו של מדבר ומתני' ר' יהודה היא
דמינא והא שיעל רוב הלשון ר' יהודה אומר רוב המדבר של לשון . וקתה היה נראה
ני דלפי ר' יהודה הוא ר' יהודה הנשיא כדמוכה בפ"ק דקדושין ד' כ"ה : דף ושלח
רש"י לחכמים . י"ם ושלח רש"י לחכמים וכן הוא במשנה בתלמוד אפי' המונה
ע"י הרב בללל אשכנו ז"ל וכן הגיה הר"ר יוסף ז"ל ובמדומה לה שניה חוץ הניו
שהיה פסולה וכתיב בס"א מלאתי פסולה ובספר אחר מלאתי פסולה אך נדרסת פסולה
לא מלאתי ע"כ : בוי"ם שהיא עצם אחד כום . ובתוס' חילוניות כחוב דבתוספתא

גרסי' אפכל בשמי חסיות זהו מום בחסותיה אחת אינו מום ע"כ . וכן נראה שספק
הרמב"ם ז"ל שם בהלכות ביאת מוקדש פ"ג : ר' רובינה בן אנטיגנוס . ים נוסין
אנטיגנוס בלי וי"ו בכל מקום שהוא מוחזק וכן ג"כ מלת אנטיגנוס נרסין אנטיגנוס
בלי וי"ו אחר הנון בכל מקום שהוא מוחזק : יבלת בעינו . העלו חוס' חילוניות
בשם ר' דגריסין בגמרא אידי ואידי בשחר בין מחמי' דהכא דחשיב ליה מום בין
מחמי' דסוף פירקין דלא חשיב ליה מום ולא קשיא הא דלית ביה שיער הוי מום
קבוע לשחוט עליו אלף לית ביה שיער אין שחטין עליו אע"פ שהוא בתוך השחר של
השין דאינו מבלבל את השין כמו תלול ע"כ . וכן מוכח מתוס' שדפוס ומבאר
בפירוט רעז"ל שהוא פי' הרמב"ם ז"ל שהוא מדבר חסיו בלובן . וגירסת רש"י ז"ל
אידי ואידי בלבן הא דלית ביה שיער הא דלית ביה שיער ועיין בסוף פירקין שהבאתי
שם כל פי' רש"י ז"ל : ושנפרק עצמו שביפו . מלאתי מונה ושינפגם והיא גירסת
הרמב"ם ז"ל דכן פירש ושנפגם עצמו בשפיו לחיו ע"כ . ורעז"ל אשר דרבו להיות
נמשך צרוב אחר פי' רש"י ז"ל בהא לא פירש רש"י ז"ל כלל לא ושנפרק ולא ושנפגם
ולא ושנפסק אלף חסם עצמו בשפיו וכו' ומ"מ מתוך מה שפירש דאי חוטין נוביטו
אפילו נכנסו או נכנסו משפט דלא גרים נפגם ומ"מ ושנפסק עצם ידו ועטם רגלו
ושנפסק עצמו בשפיו ומסופקא אם הוא טעות אכן גם הר"ר יוסף ז"ל הגיטו כן
בין ר"ף וסמ"ך וכתיב ס"א ושנפסק בקי"ף ומ"ם ע"כ : עינו אחת גדולה וכו' . פי"ק
דמלתיך ד' ג' והתם מפרש אלף אם היו שתיין גדולות או שתיין קטנות לא היו
מום משום דהתם טעמה הו' אי משום ברייתא יתירה או משום כחיותא יתירה
אלף היא אי מחמת ברייתא יתירה הריוהו צבו למיבדא אי מחמת כחיותא יתירה
תרויבו צבו מיכתה אלף ודאי שני הוא והוי מומא ומשום הכי פסול ולא משמע שרע
שארך אחד גדול ממדורו אלף בני אדם אפילו שתיין גדולות או שתיין קטנות תן
בפירקין דלקמן דהוי מום דכתיב איש איש מודע אהרן דבשין איש השוה צרעו של
אהרן פי' שיהא דומה לשאר בני אדם ע"כ . ופי' רנמ"ה ז"ל בגמרא ולא צמדה
כלומר דלא יהיב שיעורא לחזו גדולה כי היכי דיהיב לעין גדולה ולבניה גדולה ע"כ .
פי' דבריו ז"ל שהרי ניארו בבדייתא בגמרא עין וביטע עין כעגל וכאוו . ובינה כמו
שכתוב בסמוך בס"ד : ולא הודו לו חכמים . בגמרא צבי ורבין דלא הודו לו
בצנים עד כמה הוה האחת קטנה מחברתה והוי מומא ומשני הויה אחריס אומרים
עד פחות מפיסול אלף אי הויה כפול כשרה כן פירשו סוגיית הגמרא רש"י והרמב"ם
ז"ל . אלף הרמב"ם ז"ל נראה שמפרש ורבין דלפניו עליה דתנא דמתני' דהיינו ר"ח
בן אבטיגוס צאזו אחת גדולה ואחת קטנה עד כמה הוה האין האחת קטנה מחברתה
והא מום ומשני הויה אחריס אומרים אפי' אינה לשייה אלף כפול כשרה חסו שכתב
הרמב"ם ז"ל ולדעת חכמים אפילו אינו אחת כפול כשרה : י"א לערקוב . הראש"ן
ז"ל נראה דגרים ערקוס צמ"ם וכמו שכתבתי בפ"ד דתמיד : כל ברביית העגלים
כו' וכו' . פי' הרמב"ם ז"ל שר"ל דליו מום לפי שגדלים לאחד מהן דדריהם אחת
ע"כ : על אלו שומין שוחטין את הבור . אע"ג דתן גרים פירקין על אלו
מומין שוחטין את הבכור הדר תייה הכל משום דתן שלשה הוסף וכו' ואמרו לו לא
שמענו אלא אלו הדר וכלייתו לומר שאף על אלו מומין שוחטין סכ"ל רעז"ל . אמר
הנלקט כן פי' הרמב"ם ז"ל ח"ל מה שכלל הלשון ואמר על אלו מומין שוחטין את
הבכור אע"פ שאמר בתחלת הפרק על אלו מומין היה כדי לכלול גם המומין שלשה
הסוסים . וקשיא לי שמן הגמרא מוכח שבה לכלול גם דברי ר' חניני בן גמליאל
ודברי ר' חניני בן אבטיגוס דהכי מסיק בגמרא אלף אידי דתנא שלשה הוסף
עליהן ואמרו לו לא שמענו אלף אלו והדר קמי ואתי דיהודאי שאינם סתמא אלף
יהודאי קאמרי להו עון ר' חנינא בן גמליאל וד' חנינא בן אבטיגוס להכי הדר ותמי
אכולהו על אלו מומין לכלול גם אותם ולסתום כמותם דלכמה כותייהו והרמב"ם ז"ל
עצמו פסק כר"ח בן גמליאל בפירוטו למשנה וכן פסק כדברי שיהם למי שדיקדק יפה
בהלכות ביאת מוקדש ובהלכות איסורי מוצה כמו שכתבתי במ"ם דה פ"ד . וח"כ קשה
אמאי לא קאמר שבה לכלול גם דבריהם . ולרעז"ל שיהא ודאי בגמרא וגם ראה פי'
רש"י ז"ל קשה יותר כי להרמב"ם ז"ל נוכל לומר ריש מילתא נקט והוא כמו וכו' אי
נמי לרבותא נקט שבה לכלול שלשה שהוסף אע"פ שאמרו לו לא שמענו וכו"ש דברי
ר"ח בן גמליאל ודברי ר"ח בן אבטיגוס . ועוד קשיא לע"ל צמה שכתב מהרי"ק ז"ל
בפי' שני דהלכות איסורי מוצה על צבא דעיני אחת גדולה דנמשנת ר"ח בן אבטיגוס
ח"ל ומשמע דעיני אחת גדולה כשל עגל וכו' רבין קאמרי לה והכי משמע בביא
בבבורות ופי' פסק רבינו ז"ל בן עכ"ל ז"ל משמע מתוך דבריו ז"ל דלי לאו דרבין
קאמרי לה לך הוה פסקי כר' חנינא בן אבטיגוס והא בגמרא הויה תחלת דברי ר'
חנינא את שיבנה בשני וכדמוקי לה בגמרא ביבנה שיהא אפילו בלובן הלשון אפי' כה
שיער ובגירסת רש"י ז"ל וכדכתבין לעיל וגם בפ"ו דהלכות ביאת מוקדש ספק כסוף
דברי ר"ח בן אבטיגוס צמה שכתב כל עטם שבגלוי שחרץ בו חרץ ס"ה מום ומסרי"ק
ז"ל עצמו הורה מקום לרין זה ח"ל כל עטם שבגלוי וכו' בנמשנה שם שנפגם עטם ידו
ועטם רגלו ע"כ . ואין דברים אלו נמצאים רק בדברי ר"ח בן אבטיגוס ודברי ר"ח
בן גמליאל גם כן הדינא הרמב"ם ז"ל בדינא צפ' שני דהלכות איסורי מוצה וח"כ
מאי ולפי' פסק רבינו ר' דקאמר מהרי"ק ז"ל מנגד הקשוי שהקטנו לעיל שראוי
לפסוק כמותם שחר דהדר תנא וחס' לן בוי"ו צמה שחזו לנשת בסוף דבריו ע"ל
אלו מומי סות' א' את הבכור כדמוכה בגמרא וכדכתבין ועוד שממה שכתבתי במתני'
דלגיל

דלידי ואידי בכבור משחשי מלמדיו ומדמסקפא ליה קאמר חס נתן לא יעול ואם לא נתן לא יתן: כח האב בתוך שלשים יום וכו'. ס"פ השואל והוס' פ"ק דב"ב ד' ה': לאחר שלשים יום בחוקת שנפרדה עד שיאמרו לו שלא נפרדה. כצ"ל וכן הוסחא בגמרא גם שם ס"פ השואל גם הרמב"ם והטור ז"ל. ופי' רמ"י ז"ל כאלו שיאמרו לו נתן שלא נפרדה אפילו בשעת מיתתו שלא נפרדה ובאמירה סניא בלא עדות גמורה דהך חוקה דמחוקקין לה בחוקתה שנסדה לאו חוקה מעלייתה היא דרובא דלינטי לא עבדי למיפרע הוים מיד והכא לא שייך למימר עד שיבא ראייה דהכי יכול לומר לו הנין לכהן דעלמא יבתי' תנא עכ"ל ז"ל וז"ל שם ס"פ השואל דכהן לאו בעל דינו הוא דלי בני א"ל לדידך לא יביניה אלא לכהן אחר ולהכי חני עד שיאמרו לו ע"כ. ופי' רמנ"ה ז"ל עד שיאמרו לו שלא נפרדה בין עבד בין אשה בין קטן פלמניס לומר: הוא לפדות ובנו לפדות. פ"ק דקדושין ד' כ"ט ברייתא והוס' פ"ק דשבוט ד' ל': שמצותו על אביו. מלות פדיונו של אב זה היתה על אביו ומלות בנו עליו. וזכר פ"ב דהלכות בכורים ס' ג' י"ו י"ט: ק' חמש סלעים של בן וכו'. פ"ק דקדושין ד' י"א והוס' ר"פ המניח. וכתב הרמב"ם ז"ל שם דקדושין המניח מילתא אמאי לא עריב חמש סלעים של בן בכדי לידך ועבד מנייה בלא נאנטי נפשיה להכא דהדא מהני' ודברים מפורשים בחזרה לכתב למימר הדא חלה במעשה ונרסוהו ומורי נר' תרין לי דמשום דלמרינן החס בכבורות שהוכיפו על כל השקלים האלו הוון משקלים של שדיון הנין מני ליה הכא נא פי נפשיה וכתיב הוא עכ"ל ז"ל וע"ד נראה עוד לתרץ דלא בעי תנא למיערב המנחה עם הענירות. ואיזה צעזעות הרשב"א ז"ל ס' ר': במנה צורי. בגמרא ר' הנינא אמר לויסתרס סורסאי פ' של סורסא כמו לטון סורסי שואל על שם סורסא דמיוצבא תמניה דמירסא חמש מנייהו לפדיון הנין והשתא סו חמש סלעים דבר מוטע מאד ור' חמינא תנא ופליג אמתי' כן פי' רש"י ז"ל אצל תוס' ז"ל פירשו לפרושי תנא ע"כ: שלשים של עבד וחמשים של אונס ושל מפתה. כלומר וכן תמשיך של אונס וכו' רש"י ז"ל ונרסין גמי וכו'לן בקלן וכו'לן ביו וכן הוא ברוב מקומות שבהלמוד. וגם הרב ר' זללאל אשכנזי ז"ל פניהו שם במשנה. וזכר רש"י דהלכות מערה בחולת ורפ"ג ופס"א דהלכות ערכין ס' ל': וכו'לן נפרדיון בבסקא. בגמרא בהיות יד פריך אטו הני בני פדייה נינהו ופי' רש"י ז"ל דנקט לשון פדייה כהולות דקתי וכו'לן נפרדיון וסא לא שייכא לשון פדייה אלא בכבור ומשני תני כל הנפרדיון כגון בכור אדם והקדשות וכו' כדפי' רש"י ז"ל. ובפי' רש"י ז"ל ומשקל כל זה ששה עשר שערות. אמר המלך נראה שפריך להיות ומשקל כל זה ששה משים שהן ז"ו שערות שמשקל כל משם ששה עשר גרגירי שערות. ועיין ביד כפ' עיברי דהלכות אישות וצביה יוסף אצל העור ס' ס"ו. בסוף פי' רש"י ז"ל כסף שיש עליו לורה. אמר המלך והראיון נמי הך שתי כסף פשוטות שניק עליו יבא סנה לעורה פי' ר"י ז"ל בנל תוס' ששם לא היה מביא כסף שבע פעמים שהיה מביא החיכה של כסף והיה פריך לטרוח להחליפין במעות טעויות כי לא ימכרו לו עולת ראייה טובה בלוחה סינה ופעמים שלא ימלא להחליף אותה כינה במעות טעויות הלך צעין שלא יבא שום כסף: וכו'לן נפרדיון וכו'. ירושלמי בר"פ שני דשקלים: הן אין פודיון לא בעבדים וכו'. תוס' שבת ס' מפנין ד' קב"ח ודפי' בכל מערבין ד' ל"א ודפי' כל שעה ד' ל"ה ובפי' הוהב ד' כ"ד. וזכר רש"י דהלכות ערכין ופס"א דהלכות בכורים ס' ז' ח'. ובגמרא מהני' דלא כרבי דמינא רבי אומר בכל פודיון חוץ מן השערות ושעמא דרבי מפרש בגמרא דדריש לקרא דופדיון מבין חדש תפדה ברבוי ומיעוטי ורבי כל מיני ולא מיעט רק שערות ורבין דרשי לקרא בכלל ופרס והוי כלל ופרס וכלל ופדיון כלל צערך כסף המשתה שקלים פרס תפדה חזר וכלל ופי' אתה דן אלא ענין הפרס מה הפרס מפורש דבר המושלם וגופו ממון אף כל דבר המושלם וגופו ממון יאלו קרקעות שאין משלפין יאלו עבדים שהוקשו לקרקעות יאלו שערות שאע"פ שמשלפין אין גופן ממון. ואיזה למולתיה דרבי ורבין כפי' דכבושות דף ד' ומפרש בגמרא דדוקא הכא דריש רבי רבוי ומיעוטי משום דהוה שני כללות הסמוכות זו לזו ופדיון מבין חדש כלל תפדה חזר וכלל כפי שני כללות הסמוכות זה לזה והפרס אחריהם ורבין סברי כל מקום שתיה מולת שני כללות הסמוכים זה לזה העל פרס ציניהם ודונס בכלל ופרס כדאמרינן ולא בהקדשות. נמרה פשיטא דריש מינה בתמי' אלא לוימה ולא הקדשות בכל אלו משום דכתיב בקדשים כסף ונתן הכסף וקם לו ובת"ל דריש ליה מוכל ערכך יהיה בשקל הקדש: בתב בהן. ר"פ הנושא את האשה וכתבו תוס' ז"ל שפי' ע"כ רש"י ז"ל כגון שכתב כך בשטר אפי' חייב לך ראש סלעים ולא חתם ונתן לו כפי עדים. ור"ה ז"ל מפרש כגון שכל לחייב עמו בחיובו שטר אע"פ שאינו חייב לו כלום ע"כ ופסע אוחה סוגיא משתמעא כפי' רש"י ז"ל ע"כ כי חס תוס' ז"ל ג"כ יישעו הסוגיא לפי דרכה: ובנו אינו פדיון. נורה שמה יאמרו פודין בשערות אפילו אין נותנין כלום א"ל בשטר שיש לו על חברו. ובגמרא חיי תנא קמיה דרב ממון בנו פדיון לכשתן א"ל רב נתנון זו דברי ר' יוסי ב"ר יהודה סתימתה ואמרי לה זו דברי ר' אלעזר ב"ר שמעון סתימתה אצל חממיס אומרין אין בנו פדיון. והקשו תוס' ז"ל תימה אמאי לא קאמר דמשמעו שיעט אין בנו פדיון ויש לדמות דה"ל אין בנו פדיון דקאמר היינו עד שיתן לו דכ"ל כיון שזקסם עליו במלוה או כאלו תנאם לכהן וחזר והלוה אותה לו ויכול הכהן למחול לו קמ"ל והוא לשון תוס' חזונית: החפשייש פדיון בנו וכו'. זל"ע שלא העתיקה הרמב"ם ז"ל כפי' מלכות בכורים: שנאמר יהיה

לך ופרדה חפרה. הכי כתיב יהיה לך אך פדה תפדה ופי' רמנ"ה ז"ל ואכד קודם שכל ליד כהן חייב בחירותו שנאמר בלדס ובכמה יסיה לך אך פדה תפדה כלומר אימתי יהיה לך שטר בזמן שפדה תפדה מיד ליד עכ"ל. ולטון ספר לקח טוב כפי קרח ד' ק"ח את שהוא לך פדה ואת שאינו לך כגון שאלה אינו פדיון ע"כ: הן הבכור נושיל וכו'. ברב אלפסי פ' יש נוחלין ד' רמ"י ז"ל שני דהלכות נחלות ס' ט' וברפ"ג וסיומן ד' ז' ובפור ח"מ ס' רע"ח: ואינו נושיל וכו' הוס' ר"ס אע"פ ודפי' הכול קמא ד' ז"ל ודפי' דמאעא ד' ס"ו: ולא האשה בבתובתה וכו'. ניד בהלכות אישות פט"ו ס' ה' וברפ"א דהלכות מלוה וכו'. וכתוב בנמוקי יוסף פ' המקבל ד' ק"ב ולא הכותב במזונותיה משום קעמא דקווי כתובה מפרשים לה לתנאי הכונה ככתובה וזולתי לגבי בטת לניגזו מיתמי קאמר דלילו מלקוחות מאי אריא שבה אפילו מנוסא דלרעא נמי לא נגזו דלחן מויליח מונוותיה מניכסין משועבדים ומדיהבין קעמא משום קווי כתובה ש"מ דהא לאו הכי גבי משבחה אע"כ בשבחה דממילא הוא דבשבחה דמתנת הוואה ליכא למימר דהא דלאו לא גבי כן פירשו הרמב"ם והרשב"א דברב"ר ז"ל ובמור אבן העזר ס' ק'. צפי' רש"י מקוילי כתובה שו: כלן וכו'. אמר המלך עיין בהר"ן ז"ל ר"פ אע"פ שכתב שאפשר דדוקא בעיקר כתובה דהיינו מנה מאתים הוא דלמרינן הכי מפני שהיא לא הוואה כלום אבל צדקויה אפשר ליה מקילין ע"כ עוד: וכולם אין נושלין בשבחה. לאחויי שבה דממילא וברנן דולא כרבי ופוגנתיהו כפי' יש נוחלין ד' קכ"ד. בסוף פי' רש"י כגון שכלו לכן נכסי אחי אביהן שלא היו לו בניו וכו' ע"כ. אמר המלך הוא פי' רש"י ככתובת יד תוסא דאחריה הוא צדקו שיש לו בניו צדקת מיתת אביהם של אלו ומחו בני וח"ח"א מת הוא דככסי הללו לא היו ראוין להם צדקת מיתת אביהם של אלו מספק ע"כ: ואלו שאינם חוזרים ביוכל הבכורה וכו'. ס"פ יש נוחלין וילף מניה התם דבעל שווה רבין מעת ששאה לאשה דין יורש דלי' ס"ד ללוקח הוי משמע ששאה אפילו לאחר מיתה לא נפקא מכלל מקח וממכר ותיסדר ביוכל. ומסקי התם שיש מקומות שעשאוהו כיוורם ויש מקומות שעשאוהו כלוקח ובכל מקום דשבה עבדי ליה הלך גבי יובל. משום פסידא דידיה דלא תיסדר ביוכל למשפחה אשתו היינו אחרו יורש ולא שעשאוהו לוקח וזכר פ"א דהלכות שטה ויובל ס' י"ט עד סוף הפרק. ומפרש בגמרא אין חוזרין לבטלה שיחא מאבד בכורות אבל חוזרין וחולקים וטובל פי שנים כשתחלה ור' אלעזר דמתני' דהיינו ר"ה בן שמוע ס"ל דחוזרין לבטלה ומאבד בכורות: בדברי ר"פ. לפי מה שחפשי ודקדקתי נראה דנרסין דברי ר"מ נלא חלף וכן הוא ג"כ בהלמוד המונה ע"י הרב ר' זללאל אשכנזי ז"ל. ולדידיה דר"מ בכורה אינה חוזרת ביוכל אי משום דמתנה קרייה רחמנא ואילו לפעמים אי משום קעס דמקום שני חלקיו זה לזה וירשה אינה חוזרת לכל' וירשתה הבעל נמי ס"ל כדכתיב דמלאורייתא היא: ר' אלעזר אומר בולן חוזרין הבעל דרבנן א"ל אע"פ לשון רש"י עד לתת לו פי שנים מתנה קרייה רחמנא. אמר המלך מהלך כתיב להורים לו פי שנים ור' אלעזר בלי יוד נרסין כדכתבין: ר' יוחנן בן ברוקא אומר וכו'. פי הכותב ד' ס"ד והס' מיייה בשם רב דר"י בן ברוקא ס"ל דירשתה הבעל דלורייתא אצל הכהן סתמא דתלמודא קאמר לעולם קסבר ירושת הבעל דלורייתא אפי' בתלמוד המונה ע"י הר"ר זללאל אשכנזי ז"ל אייתה ומ"מ קשה ל"ע דלדין דקיי"ל הלכתא כר' בן ברוקא וכדלפסק הרמב"ם ז"ל שם ביד. וגם מטעם שכתב שם הכסף משנה דמשמע לייכא מאן דפלגי עליה בזה וקיי"ל ג"כ דהלכתא דירשתה הבעל דרבנן א"ל אע"פ לתלמודא קאמר דריב"ב ס"ל דירשתה הבעל דלורייתא רש"י ה"ל לפרושי דאפשר דס"ל דירשתה הבעל דרבנן וכדמשמע ג"כ מפי' הרמב"ם ז"ל במשנתנו ועוד דאפילו תלמודא דקאמר לעולם קסבר ירושת הבעל דלורייתא מניין למימר דה"ק אפשר שיסבור ירושת הבעל דרבנן ואפילו שיסבור ירושת הבעל דלורייתא דיון אמת דמעמו משום פנס משפחה. וע"כ בתוס' דפ' הכותב ומוסף לקח טוב: אף הירושל. ל"ג אף: וינכה לרהם כן הדברים.

דמי קבר אשתו דהא מיהא חייב בקבורתה כצ"ל רש"י ז"ל:
פרק טו מעשר בהמה. הרא"ש ס"פ כל פסולי וזכר פ"א דהלכות בכורות ס' ה' ובר"פ שפי' ונפ"ו ס' ד' ה': נוהג בארץ ובח"ל. והא דלמרינן בריש שוה הן דכל היכא לתן בארץ ובח"ל שלא לנרץ לנד מראשית גנו היינו צהנו דהיי בהסיה מבינתא אצל הכה לנרץ הוא ע"כ. פי' דבגמרא פריך ליימא מהני דקמי טובא בארץ ובח"ל דלא כר' עקיבא דתימא וכו' ומשני אפילו תימא ר"ע היא הא דאמר ר"ע אי אתה מעלה מעשר בהמה מח"ל ליקרב קאמר אצל מיקדש קדיש אפילו בח"ל ויכלל במומו ולא בעירו תמיס: אבל לא במוקדשין. קדשים קלים וכו' וימי הגלילי דס"ל ממון בעלים הוא ס"ד ליעשר ותימול קדושת מעשר אקדשים קלים וגי' דאע"ג דשלימים הוו בני פדיון מעשר קאי עליה בלא יגאל ובלא ימכר קמ"ל דלא חייבא דיהיה קדש אמר רחמנא ולא שכבר קדש: ת"ל וצאן כל משמע צאן אחר. ק"ל ז"ל. ופי' הרמב"ם ז"ל כל משמע צאן כל דכתיב אמשער בקר שדי ההוא כל אצאן דלשוני כל משמע צאן אחד וככסים ועיסי איקרו צאן דכתיב ואם מן האצאן קרבנו מן הכסבים או מן העיזים ע"כ. ולטון הרמב"ם ז"ל שם ס"ז ששנים נקראים ס' ע"כ. וגם הר"ר יהוסף ז"ל הניח כן וכתב כן מלאחי הנירסא כל משמע צאן אחד וכן ל"ל עיקר וה"פ כל משמעם כל צאן הוא אחד למעשר והרי כבשים ועיזים כולם נקראים צאן ועל כן מתעשר מזה על זה ע"כ: ובספר ידעים ס' ת"א נראה דנריס כל המשמע צאן אחד ופי' כל הנקרא צאן דבר אחד ע"כ. ואיזה בחזרת כהנים פרשת חקתי

פרשה

ליתן כולם פטורים. פי' אפי' אותם שפטים ואין לרד' לומר אותן שצחוק. ואיזה צפ"ק דב"מ ד' ו' וגם הם הנורסא כוון פטורים ולא ראינו בפרש"י מי שערס הרי אלו פטורין או הרי הן פטורין רק הרמב"ם ז"ל. ואיזה נ"כ בזה"פ ר"ל דמילה ר' קל"ו. וז"ל המפרש ז"ל שדפוס מן המטוין מזהות שבער עברו בפתח תחת השבט והע"ט שטיין אינם מעשרין וכנון שמה וחד אחד מהם וקפ"ן ליוך הדיר דהמטוין הוין פטורין בזמני הראוי כדמפגש בגמרא ומשום דלין ידוע ליוכו הפטור לכך כל מה שצדיר פטורין ע"כ. וז"ל הרמב"ם ז"ל קפ"ן אחד מן המטוין לחוד אלו שלא נמנו עדיין כולן פטורין והגבו קרו מטוין מאחד ועד ע' קודם שילא העשירי והני מטוין פטורין אפי"ג דמת עשירי נדיר משום מנין הראוי דבשעה י"לאו הם עדיין היה עשירי חי והיה ראוי להטלים המטוין וכן כל מקום שמשתייר צדיר כדי להטלים למתן אותם שילאו קרו לזאת שילאו מנין הראוי ומש"ה קפ"ן אחד מן המטוין וכו' כולן כפודין דמטוין שילאו כפודין בזמנין הראוי וכן קפ"ן לחובן הו' וכלוה ספק מטוין עכ"ל ז"ל. ובגמרא נפקא לן מקרא דמנין הראוי פטור דאמר קרא יעקב ולא שכר עבר אי דעשר עשירי לריכא למימר אלא לאו דאפסרו לכו בזמנין הראוי דבשעה שצדיר ראו להעשר כדיר ונפטר במטוין הראוי וקא ממעט ליה קרא דשוב לא יעשר: ¶ יצאו וכו'. פי' הרמב"ם ז"ל אמר בא"ט ילאו שנים ראשונים מן הדיר מונה אהם כולם שנים שנים ויהיה הונן העשירי מעשר וכן אביו מנהן שלשה בלשה או ד' יהא הכלל העשירי מעשר ואם לא מנהן שנים שנים אלא הכיטם שילאו ראשונה אחד וילא הטלים ואחר עליו שנים לפי שהוא יולא בפעם השני וכו' הוא הולך ומונה כן יהיה העשירי ועשירי במטוין מקולקלים לפי שמי שאמר עליו העשירי הוא עשירי על האמת לפי ששנים ילאו ראשונה ונה שומר עליו עשירי הוא י"א עכ"ל ז"ל משמע מהוך פירוש ז"ל דנרטי במתני' הראוי הוא צדפוס מונה אותם שנים שנים. אבל רש"י ז"ל משמע דנרים מונה אותם כנים שכחז מונה אותם בשנים באלו ילאו זה אחר זה ע"כ וכל פירושו למשנתו שכתבתי זה הוא הפירוש שבעיקר רע"ז נצי מקולקלים והוא קרוב לפירוש המפרש שדפוס. וגם הרמב"ם ז"ל משמע נמי דנרים הכי וז"ל מנאס אחד לזאת שנים: הרששי' וד' ישרי סקולקלים. דתשיעי הו' עשירי ועשירי הו' אחד עשר ושלמים ומעשר מעורבים זה בזה ואין נאכנין במומן דשלמים אית מניה חיה וסוק לכהניס ומעשר לין ממנו חיה וסוק לכהניס אלא לימורים למוצח ופי' יהיב מניה חיה וסוק לכהניס קא מייחי קדשים לבית הכסול דשמה כהניס לא היו מטוין וכלנו מפני שיש להם קדשים אחרים ומשירין אותן חוץ למונו ומנאו בלין לבית הכסול דהא חיה וסוק דמעשר ודאי חיי לישאל הלכך לית בזה הקנה אלא שיהיה ידוע עד שיסתאבו ויפדה האחד של שלמים במעות ואח"כ נאכלים כולם לישאל עכ"ל ז"ל. ורע"ז משמע קתא שפול עשות סופר או עשות דפוס בדבריו דאי לא תימא הכי לא ריבש ספיה ולא ספיה רישיה. והוב' ז"ל נ"כ משמע מני דנרטי כנרסא דב"י ז"ל מונה אותם שנים וז"ל פי' רש"י ז"ל ילאו שנים כהחד מונה אותם שנים ואם מנאס אחד ועל ידי כך קרא העשירי למנין בהמות השישי והאחד עשר עשירי השישי ועשירי מקולקלים וע"ז דבסמוך אמרינן קרא לעשירי השישי ולאחד עשר עשירי עשירי מעשר וי"א שלמים כהא מקולקלים משום דמנה אחד השנים שילאו כהחד דמסקפא לן אס נעשין כהחד ע"י שנגאס אחד או לא ואפילו למ"ד בגמרא עשירי למנין בהמות קדוש דמה דילאו כהחד שנים ומנאס אחד משוי ליה כפיקא ואוהו הקרוי השישי הו' ספק השישי ספק עשירי והקרוי עשירי הו' ספק עשירי ספק אחד עשר והו' מקולקלין וירשו עד שיסתאבו ויבאו בדמי היפה שבהן שלמים ויאכלו במומן לבעלים ובקונטרס כי נענין אחר עכ"ל ז"ל. וכתב הר"ר יוסף ז"ל כהא קאמר מקולקלין כי אי אפשר להקריב סוב אחד יחס כיון בלין ידוע ליזכו עשירי שזרקו דמו מתנה אחת אבל למן קאמר שלשתן מקודשין כי הרי אפשר להקריבן ע"כ: יצאו תשיעי ועשירי בגמרא תשיעי ועשירי סקולקלים. אפילו בהלמוד המונה ע"י הר"ר בנאלל שאכתי

ז"ל לא מלאחי זו הכהן וכן רש"י ז"ל לא הביאם בפי' משנתו אבל הרמב"ם ז"ל בראה דנרים לה ח"ל וכן אס ילא תשיעי ועשירי כאלה ואמר עליהם עשירי הרי שנים מקולקלים וכו'. ובגמרא גרסינן הני חדא ילאו שנים בשעירי ידעו ותניא איך יקרב ותניא איך ימותו לא קשיא הא דהני ידעו רבנן הוא דאמרי לין מביאין קדשים לבית הכסול והא דתני יקרב ר"ג הוא דס"ל מביאין קדשים לבית הכסול ובה דתני ימותו ר' יהודה דמתני' היא דאמר שעות מעשר המורה היא וקצבר ר' יהודה המורה מעשר מתה והתן אמרו משום ר"מ אילו היה המורה לא היה קרב מכלל דר' יהודה סבר קרב ופי' תימא וכו' ועוד הניא וכו' ובמסקנא תריץ לה לאה דקהני ימותו דבמשעב בזמן כהם עסקינן ומשום תקלה דלימא אחי בכו לידי גיזה ועבודה לא לישמסס ולאכלס בלא מוס הלכך כוסמן לכיפה וימותו סם מלאהס. והר"ם ז"ל בתוספותיו נרים במתני' ילאו שנים בתשיעי השישי ועשירי מקולקלין וז"ל ילאו שנים בתשיעי השישי ועשירי מקולקלין ומפרש רבא בגמרא מאי קלילין דאס קראס השישי עשירי וחולין מעורבין זה בזה ואס קראס עשירי עשירי והשישי מעורבין זה בזה. וז"ל דנרסינן נמי במתני' ילאו שנים בשעירי עשירי ואחד עשר מקולקלין והא נמי מפרש רבא בגמרא וכל הכפריס כהונן מהני' ילאו שנים בשעירי הני חדא ידעו ותני דהא יקרבו ותניא איך ימותו והני כרייתות אמתי' קיימא ואין לומר דשבוס הוא דנרסינן מתני' אלא אמר מר יס לנרוס ועל דברי רבא קאי דלא הוה אמר הני חדא על דברי אמורא אלא ודאי אמתי' הוא ופירשה רבא והא דקבע הלמודא מילתיה דרבא בתי' מתני' דקרא לתשיעי עשירי משום דבני לפרושי צרישא בין תשיעי וי"א עכ"ל ז"ל בהוספותיו הטוב לענין משנתו. ופי' רש"י ז"ל עשירי וחולין מעורבין זה בזה הלכך ידעו והגוזו והעובד כהן איתו ליקרא דלימור בשל חולין עבד. עשירי ותשיעי מעורבין זה בזה ושהיה ידעו והגוזו והעובד כהן לוקם דשנים קדושים ע"כ: קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולי"א עשירי וכו'. פי' מי שהזיזוהו ל' נ' ובפ' האס מקדש ד' י"א וצירוףתי פי' ג"ס דמיר: שלשתן סקולקלין. ולא קמיירי בנתערבו ומתני' דלא כר"א דר"ם דאמר לעולם אין אחד עשר מקודש עד שיסתוק בהשישי שאלו קראו עשירי לא להו' אחד עשר קדוש משום דשני שעות של מעשר אינם קדושים דנענין עשותו מיוחדת כעשירי עלונו שהוא מיוחד ובסקולא לעשירי השישי וז"ל עשירי ליכא אלא שעות אחד ד"ל דעשירי השישי לא הו' עשות משום דעשירי מאלו קדוש וס"ל כר' יהודה דמתני' דשעות מעשר המורה הו' וס"ל נמי כהבזה דאמר בפ"ק דהמורה דלין מימר והודו ומימר כלומר כיון שהמיר על בהמה פסם אחת סוב אינה חוספת עוד המורה פסם אחרת והכא נמי אין שתי שעות למעשר. בפי' רע"ז שלשתן מקודשין דכתוב וכל מעשר צבר לרבות השישי וי"א יכול שאני מרבה אף שמיני ושישי'. אמר המלקט לטון הכרייתא בגמרא אף שמיני ושנים עשר: אמרו בשו"ס ר"ם וכו'. גרסינן בסוף גמרא דהוריות מתני' ליה רבי לר"ם צריה אחרים אומרים אלו היה המורה לא היה קרב אמר לו מי הם הללו שמיניהם אנו שותים וסמותם גם אין אנו מוכירין א"ל בני אדם שנקשו לעקור כבודך וכבוד אביך א"ל גם אהבתם גם שאתם גם קנאתם כבר אבדה א"ל האויב חמו מרבות לנאח דמשמע אפי"ס שכבר מתו חרבות לנאח ואין יפה להוכיחם א"ל ה"מ היכא דלהו מעשיהו רבנן לא אהבו מעשיהו הדך אתני ליה אמרו משום ר"מ אילו היה המורה לא היה קרב. ואמר רבא אפילו רבי דענוהנה הוא הכא לא נהג ענוהנהא יתירס דהא לא רצה לומר דאמר ר' מאיר אלא אמרו משום ר"מ ע"כ: לא היה קרב. פי' אלא מתה כן פי' הרמב"ם ז"ל דעת ר"מ אבל בהמורה כפ"ג תנן דתמורת מעשר אינה קרינה אלא נאכלת במומה לבעלים ועיין כהא בגמרא. והלכה כר' יהודה: זה הכלל כל שלא נעקר וכו'. מפרש בגמרא זה הכלל לאחוי ילא עשירי ולא דבר וקרא לאחד עשר עשירי דודאי לא קדוש הואיל ולא נעקר סם עשירי ובה אחת נמי לא הו' דנימא מנו דחיל אחד חיל נמי אאיך פי' כנון שקרא סם עשירי לעשירי ולאחד עשר בבת אחת ור"ם בן יהודה משום ר"ם אומר אף תשיעי אינו קדוש לענין שלא ליאכל אלא במומו אלא א"כ נעקר סם עשירי ממנו כנון שקרא לעשירי השישי. וביד ראש פרק שמיני דהלכות בכורות עד סוף פי' ר' ג

סליק פירקא וסליקא לה מסכת בכורות

שבח לאל יוצר המאורות

קדשים ח"א מא

ספר מלאכת שלמה

מתג'ם שלמה עדני זצ"ל חד מרבנן קשישאי בעה"ק חברון ת"ו תלמוד הג"ם בצלאל אישכנזי זצ"ל.

מסכת ערכין

בעה"י המציין מן החרכים. נתהיל מסכת ערכין

וכתוב בהר"ם זצ"ל ע"פ סוף סי' ג' ביד פ"א דהל' ערכין וחרמין סי' ג'.
 ובה"כ פ"ג דפ' בחוקותי. כמור ובזדריס הזכיר כתיבם שלא להזכיר
 שם שמים לצפלה כדל'י' ההם ובכאל' לא השם להזכיר שלא היו מחזיקין שם שמים
 על הערכין אלא או ערכי עלי או ערך פלוגי עלי תוס' והר"ם זצ"ל. הכל לאתוי
 מופלא סמוך לאיס בן שמים עשרה שנים ויום אחד שהוא סמוך לאיס ואינו איש
 הלא עד י"ג שנה כך מלאתי מונה כפי' רש"י זצ"ל וכן הוא בתוס' דפס"ס. בסוף
 סי' רע"ז בדבור הראשון ויזכיר גופיה האזכיר כו' שהוא יזכר אצ"פ שאינו
 נערך והר"ם זצ"ל תירץ לדרבנא נקיים דכד"ל דהוי כגפול ואפילו דמיס אף לו
 קמ"ל. כפי' רש"י זצ"ל כהנים ולויס שהם אינן עובדי אלהים ליה להמעות' וכו' אמר
 המלקק זו היא הריכותה שאמר רבא במסכתא הבל הרמב"ם זצ"ל סנהר במעורבו
 בריכותה שאמר רבני אצ"פ ששאר דהוי בנמרה אינו יודע ששם נכון למה וז"ל ז"ל
 ואמר כהנים ולויס כדי שלא תהיה שאלת חייבין ערכין הואיל ואינם חייבין צדקין
 כן כמו שנתבאר בזכורות ובדיו מנן חודש הפדוה צדקן שמה נאמר כל סיבנו
 צדקין הכן ישנו צדקין הודיענו שאין הדבר כן לפי שאם כתוב בפרשה איהו איש
 סיהיה ע"כ. ומ"מ מלאנו שמענו דכד"ל שאינם חייבין בערכין ר"ל לא מערכין ולא
 מערכין וחומתא מלא ליה לרבינו טוביה זצ"ל לכתוב כהנים ולויס אינן עובדי אלהים
 דבערכין וכו' דמשמע דמערכין ליכא למיטע' חזש"ו נמשע דלית ליה דמיס לתרם
 והא דאמר'י כפי' ההובל חרשו ונתן לו דמי כולו בחרש שאינו יכול להתרפאות א"ל פי'
 ר"ת דחרש צדי שמים איש ליה דמיס תוס' זצ"ל. והר"ן זצ"ל תירץ ה"ס ויש אומרים
 שאינו הר"ן אלא נקמי יוסף תירץ דכא גיירי בחרש שהוא בעל מלאכה וה"ס מיירי
 כשאין לו אומות וכשנתחברו אינו שיה כלום ע"כ וכן תרמו תוס' זצ"ל בשם רי"ז שם
 פ' ההובל דף פ"ה ע"ב: ב' העו"ג וכו' ידוע' כ"פ במה דמיר: ר' יהודה אומר מעריך
 ולא נערך שכן מליו סביבה במערכין יותר מבערכין שהרי סומטוס ואגדוניטוס
 מערכין ולא נערכין ואי אמרת לאקי חש"ו כנגד סומטוס ואגדוניטוס והו' לכו
 בערכין טפי ממערכין הא לא קשיא כולו תלת חש"ו כהר חשיב לכו דלית זכו
 דעוד ריבה במערכין יותר מבערכין שהרי סומטוס ואגדוניטוס נזרין ויזרין
 ומערכין וע"ג נודר ויזר לאפקי חש"ו יותר מבערכין שהרי הרמב"ם זצ"ל: א' הגומס
 נקרא הנוטה למות נוסק סכנר הנשמה הניעה לחזה הרגום על זר האנגיה על
 נספסין דייטו חיה שנהם ועיין בסר"ן זצ"ל ר"ם מי שאחזו שכתב בשם ר"ם זצ"ל
 דגומס הרי הוא כחי לכל דבריו ומתנתו מהנה והביא ראייה ממתי' דקתי דגומס
 נודר ומעריך אלא מהנה ומתנה דמי לא לא עדיפא אמירתו לגובה מהסירותו
 לסדיים ע"כ ועיין עוד במ"ס צפ"ק דהלכות סימן ו': ד' האשה שנתרגה
 בהגין בשערה וכו' בתוס' פ' הנספסין דף פ' ע"א ע"ב דפ' החטאות דף
 ע"ב. וירושלמי דגיטין פרק התקבל ומפ' רב נחמן בר יוחנן דבשעת גופה
 דאשה עומה מירי דומיה דהנהם שנתרגה ודקשיא לך איכרי דאיה ניבנה
 לא קשיא דשיער הנה לא מיתסר בהנהה דל"ד לשיער דמהם דהנהם דאשה מיתהה
 אוכרנה ושיער לאו בר מיתה הוא שאינו עשוי להשתנות אבל בהנהם נמר דיה
 אוכרה דמשמע שואמר סקול יסקל הסור אינו יודע שהוא נבלה ואכור נבילה
 ומה ח"ל ולא יוכל את צברו מניד ששם חששו לאחר נמר דיון אכור ואין לי
 א"א בנבילה בהנהה מנין ח"ל ובעל הסור נקי כאלה שאומר לחברו יאל פלוגי נקי
 מנכסיו ואין לו בהם בהנהה של כלום ומינא כותיה וכן לפרוש ספי' רע"ז שהוא
 אוקמתא דרבה גמ' מינא נמי כותיה. וביד ספי"צ דהל' סנהדרין ובסור י"ד סי' ש"ט:
פרק ב' אין בערכין פחות מסלע וכו' וביד פ"ג דהל' ערכין סי' ג' ד'
 ובת"כ ספי"א דפרשת בחוקותי: פחות מסלע והעשירי לאו דוקא
 פחות מסלע אלא אפילו נתן כל הערך הו' מסלע אחד מנגלגין עליו את הכל
 דהכי תניא בעוספתא היה בידו סלע ונתן סימנו שלשם דיגריס ולא הספיק ליתן
 דינר האחרון ע"ד השעור מנגלגין עליו את הכל שאינו מתחלה נהנו היה פסור
 היה בידו שלשים סלעים ונתן סלע ולא הספיק ליתן את האחרונה ע"ד השעור
 מנגלגין עליו את הכל תוס' והר"ם זצ"ל: אין בערכין פחות מסלע ולא יותר
 על חמשים סלע בזמרא פריך הא תו למה לי ומכני הא קמ"ל פחות מסלע הוא
 דליכא הא יותר על סלע איכא יותר על חמשים הוא דליכא הא פחות מחמשים איכא
 ובתנא כרבנן דל"מ ליכא סביב ד' שיהא יותר על סלע ופחות מחמשים כמי שעברו
 חמשים אלא או חמשים או כלע. וכתב הר"ם זצ"ל ואש"נ דהא תנא רישא בלאון
 חמשים לא הו"א סתמא וכו"ל בדר"פ שם דקתי בא סימן העליון עד שלא בא
 התהוי ר"ם אומר לא סוללת ולא מתיבמת אומרים או חוללת או מתיבמת

וכתוב בהר"ם זצ"ל ע"פ סוף סי' ג' ביד פ"א דהל' ערכין וחרמין סי' ג'.
 ובה"כ פ"ג דפ' בחוקותי. כמור ובזדריס הזכיר כתיבם שלא להזכיר
 שם שמים לצפלה כדל'י' ההם ובכאל' לא השם להזכיר שלא היו מחזיקין שם שמים
 על הערכין אלא או ערכי עלי או ערך פלוגי עלי תוס' והר"ם זצ"ל. הכל לאתוי
 מופלא סמוך לאיס בן שמים עשרה שנים ויום אחד שהוא סמוך לאיס ואינו איש
 הלא עד י"ג שנה כך מלאתי מונה כפי' רש"י זצ"ל וכן הוא בתוס' דפס"ס. בסוף
 סי' רע"ז בדבור הראשון ויזכיר גופיה האזכיר כו' שהוא יזכר אצ"פ שאינו
 נערך והר"ם זצ"ל תירץ לדרבנא נקיים דכד"ל דהוי כגפול ואפילו דמיס אף לו
 קמ"ל. כפי' רש"י זצ"ל כהנים ולויס שהם אינן עובדי אלהים ליה להמעות' וכו' אמר
 המלקק זו היא הריכותה שאמר רבא במסכתא הבל הרמב"ם זצ"ל סנהר במעורבו
 בריכותה שאמר רבני אצ"פ ששאר דהוי בנמרה אינו יודע ששם נכון למה וז"ל ז"ל
 ואמר כהנים ולויס כדי שלא תהיה שאלת חייבין ערכין הואיל ואינם חייבין צדקין
 כן כמו שנתבאר בזכורות ובדיו מנן חודש הפדוה צדקן שמה נאמר כל סיבנו
 צדקין הכן ישנו צדקין הודיענו שאין הדבר כן לפי שאם כתוב בפרשה איהו איש
 סיהיה ע"כ. ומ"מ מלאנו שמענו דכד"ל שאינם חייבין בערכין ר"ל לא מערכין ולא
 מערכין וחומתא מלא ליה לרבינו טוביה זצ"ל לכתוב כהנים ולויס אינן עובדי אלהים
 דבערכין וכו' דמשמע דמערכין ליכא למיטע' חזש"ו נמשע דלית ליה דמיס לתרם
 והא דאמר'י כפי' ההובל חרשו ונתן לו דמי כולו בחרש שאינו יכול להתרפאות א"ל פי'
 ר"ת דחרש צדי שמים איש ליה דמיס תוס' זצ"ל. והר"ן זצ"ל תירץ ה"ס ויש אומרים
 שאינו הר"ן אלא נקמי יוסף תירץ דכא גיירי בחרש שהוא בעל מלאכה וה"ס מיירי
 כשאין לו אומות וכשנתחברו אינו שיה כלום ע"כ וכן תרמו תוס' זצ"ל בשם רי"ז שם
 פ' ההובל דף פ"ה ע"ב: ב' העו"ג וכו' ידוע' כ"פ במה דמיר: ר' יהודה אומר מעריך
 ולא נערך שכן מליו סביבה במערכין יותר מבערכין שהרי סומטוס ואגדוניטוס
 מערכין ולא נערכין ואי אמרת לאקי חש"ו כנגד סומטוס ואגדוניטוס והו' לכו
 בערכין טפי ממערכין הא לא קשיא כולו תלת חש"ו כהר חשיב לכו דלית זכו
 דעוד ריבה במערכין יותר מבערכין שהרי סומטוס ואגדוניטוס נזרין ויזרין
 ומערכין וע"ג נודר ויזר לאפקי חש"ו יותר מבערכין שהרי הרמב"ם זצ"ל: א' הגומס
 נקרא הנוטה למות נוסק סכנר הנשמה הניעה לחזה הרגום על זר האנגיה על
 נספסין דייטו חיה שנהם ועיין בסר"ן זצ"ל ר"ם מי שאחזו שכתב בשם ר"ם זצ"ל
 דגומס הרי הוא כחי לכל דבריו ומתנתו מהנה והביא ראייה ממתי' דקתי דגומס
 נודר ומעריך אלא מהנה ומתנה דמי לא לא עדיפא אמירתו לגובה מהסירותו
 לסדיים ע"כ ועיין עוד במ"ס צפ"ק דהלכות סימן ו': ד' האשה שנתרגה
 בהגין בשערה וכו' בתוס' פ' הנספסין דף פ' ע"א ע"ב דפ' החטאות דף
 ע"ב. וירושלמי דגיטין פרק התקבל ומפ' רב נחמן בר יוחנן דבשעת גופה
 דאשה עומה מירי דומיה דהנהם שנתרגה ודקשיא לך איכרי דאיה ניבנה
 לא קשיא דשיער הנה לא מיתסר בהנהה דל"ד לשיער דמהם דהנהם דאשה מיתהה
 אוכרנה ושיער לאו בר מיתה הוא שאינו עשוי להשתנות אבל בהנהם נמר דיה
 אוכרה דמשמע שואמר סקול יסקל הסור אינו יודע שהוא נבלה ואכור נבילה
 ומה ח"ל ולא יוכל את צברו מניד ששם חששו לאחר נמר דיון אכור ואין לי
 א"א בנבילה בהנהה מנין ח"ל ובעל הסור נקי כאלה שאומר לחברו יאל פלוגי נקי
 מנכסיו ואין לו בהם בהנהה של כלום ומינא כותיה וכן לפרוש ספי' רע"ז שהוא
 אוקמתא דרבה גמ' מינא נמי כותיה. וביד ספי"צ דהל' סנהדרין ובסור י"ד סי' ש"ט:
פרק ב' אין בערכין פחות מסלע וכו' וביד פ"ג דהל' ערכין סי' ג' ד'
 ובת"כ ספי"א דפרשת בחוקותי: פחות מסלע והעשירי לאו דוקא
 פחות מסלע אלא אפילו נתן כל הערך הו' מסלע אחד מנגלגין עליו את הכל
 דהכי תניא בעוספתא היה בידו סלע ונתן סימנו שלשם דיגריס ולא הספיק ליתן
 דינר האחרון ע"ד השעור מנגלגין עליו את הכל שאינו מתחלה נהנו היה פסור
 היה בידו שלשים סלעים ונתן סלע ולא הספיק ליתן את האחרונה ע"ד השעור
 מנגלגין עליו את הכל תוס' והר"ם זצ"ל: אין בערכין פחות מסלע ולא יותר
 על חמשים סלע בזמרא פריך הא תו למה לי ומכני הא קמ"ל פחות מסלע הוא
 דליכא הא יותר על סלע איכא יותר על חמשים הוא דליכא הא פחות מחמשים איכא
 ובתנא כרבנן דל"מ ליכא סביב ד' שיהא יותר על סלע ופחות מחמשים כמי שעברו
 חמשים אלא או חמשים או כלע. וכתב הר"ם זצ"ל ואש"נ דהא תנא רישא בלאון
 חמשים לא הו"א סתמא וכו"ל בדר"פ שם דקתי בא סימן העליון עד שלא בא
 התהוי ר"ם אומר לא סוללת ולא מתיבמת אומרים או חוללת או מתיבמת

מיום שלמים של ארז שלם היו נותנין אחרים תחתיו לפי שמכאן ואילך מר"ח יום
 לריבוי להביא מתרומה הדמם ונבחרו שם ד' שלם הולרכו ולדברי חכמים להיות להו
 לב' כ"ד מתנה עליהן אם הולרכו והולרכו ואם לאו יכדו נסדני תמימים. וזכר פ"ח
 להכות תמיד ומוספין סימן ט': אין פוחתין משתרי הצדקות ומוסיפין עד
 לעולם ע"י כ"ג ובתו"ס דוקא בתולדות פירשו בגמרא דעד לעולם ר"ל עד מהא
 ופשיטא אכל כל מקום שמיני דעד לעולם היו כחמשנו ו"ל הרמב"ם ו"ל מנתהוין
 דכמון שהולכות אין מוסיפין יותר על ק"כ וחולת מן התולדות שאמרו עד לעולם
 אין להם קצב ע"כ: והצלצל לבד כתב הרב בעל ספר התנוד ו"ל בפרשת קרח וכן
 הדומה כי הטעם שלא היה אלא ללצל אחד לחד לפי שקול המלכות גדול ומבטח
 קצת ואילו לא היה שם הכרה לא היו נשמשים יותר כלי היגון ששם וכל שכן שרת
 הפה עד כאן: ו אין פוחתין משנים עשר ליום תשעה לפי כבודו והכניס לשי
 נכלים ואחד ללצל ע"כ רש"י ושהי התולדות הכניס חוקעין שם ולא ולי ויחי הן
 נפי' בחרת תמיד שני הכניס עומדים על שלחן התלבים ושהי התולדות בידם ולא הם
 החל למתני כבודו וקללים לשי שלא היו נכנסים אלא בלויים וק"ל דקתני הכניס והכניס
 כן הרזח בללל ושמא לחלה מנייהו נקט הוסי' ו"ל: אין קמן נכנס לעזרה
 לעבודה אלא בשעה שהלויים עומדים (מ"מ אומרים) בשיר פ' או נכנסין
 ליום קטני לעזרה עשהו ומסיק לה ר' יוחנן בגמרא מקרא דכתב יעמוד יסוע בניו
 ואחיו קדמואל וכו' בני יהודה הם היו יהודה אלא על עומי המלאכה צדית הלאה שם והכניס
 בניהם ואחיהם הלויים וכו' הרגמ"ה ו"ל ובני יהודה היו קטנים מלמד שכוון היו מלחין
 בשר גדולים וקפסיה והרמ"ם ו"ל כתב שם הר"ר אלהן ו"ל דמחורה דקרא דריש
 למנה ליה למיכה בני יהודה הכי הוסי' כל אחד בני יסוע ובניו קדמואל ובניו אלא
 להמטיעו דקטני עולין לרובן על גדולים ע"כ אכל ר"י ו"ל דהכניס הכניס והכניס
 דמחורה בלתי צדית קא דריש דנתיב למי ליה והלא הזכיר כל אחד בניו אלא ש"מ
 להכי כתבי' דהוי מותר ומשמע קטני ע"כ. וביד פ"ס דהלכות לוי הפקדס סימן
 ע"י. והכח שם בפקס משנה דמשמע ליה לרבינו ו"ל דהא דקתני אין קמן נכנס וכו'
 הה"ל דמייירי צדק דמ"ס והכי משמע מדקתני לעבודה דמייירי צדק דלוי בלוי
 שאומר בשי עבודה אלא עבודה עבודה ועוד שהאומר בשרי אינו עובד עבודה
 אחרת דמסורר שיער צמיתה וא"כ מאי לעבודה דקתני הלכך משמע דה"ק אין קמן לוי
 וכן נכנס למורה לוי לעבודה לוי וכן לעבודה כהן אלא לוי בבעש שהלויים עומדין בשר
 וכו' דשיך צדק לישא לעבודה אפי' דלוי הוי עבודה לית לן וכו' וזכר
 לומר דלענין דרבינו קא דתני היינו שביב שתי עשרות דלוי פחות מבין כסול הוא
 לעבודה ע"כ אכל הרמב"ד ו"ל שם בהשגות ס"ל דלא מייירי אלא בלוי בלבד: לא היו
 אומרים לא בנבל ולא בכבוד בל להוד וכבוד לחד ואפילו ל' יהודה דליף
 כדכור של עולם הבא של עשר יומין מקרא דכתב עלי עשור וכל ומקרא דכתב
 סודו ל' כדכור בנבל עשור וכו' דמשמע דלכל וכבוד דהוה שתי ככר דלויים
 הבא דליידי דנפישין יומין דידיה נפיש קליה כי נכל וקרי ליה קרא נכל: בדי ליהן
 תכל התו בנקודת ירי וכו' בנקודת פתח וכו' מלחתי מנוקד בפי' הרמב"ם ו"ל
 כתיבת יד. ובענין ענין אכל הוה אומרים לא נכל ולא כדכור אלא בשר כדי
 ליתן תענין בנשימה פי' לפי שקול הולכים הוא דהוה רובל נפיש אלא הכריע
 כמו התענין בנשימה את האכילה ע"כ: ואין עומדין על הדוכן ל"א ולא גולין
 דוכן: ד' אלעזר בן עקב אומר אין עולין למנין ואן עומדין על הדוכן הרמב"ם
 ו"ל מפ' דלא קאי אקטני אלא אומרים ליהם בכלי ו"ל חל"ה חזר רמב"ם שהאומרים
 השר על הכלים והין אומרים כפה אינם עומדין ממנין ו"ל לויים עומדין על לויים
 על הדוכן אלא בצדק היו עומדין ורש"יין עולין רגלי הלויים וזערי הלויים היו נקראים
 עור מן גער רגליו לומר שהיו מעשרין אותם לפי שנינו כליהם היה מספיר וז"ל נשימו'
 סיר הלויים אומרים שירה כפה ע"כ ו"ל וכן ג"כ פי' בפ"ג דהלכות כלי המקדש:
 מבין גולים הלויים הוסי' ס"ם לולב הגזול וד"ס דחולין דף כ"ב וס"ד יהוסף ו"ל
 הגיה ככין רגלי: ורצונו הולכים הוול נקראים נמרח הנל וסועי הלויים היו
 נקראין כלומר פחרים והנל דיון קרי להו לטרי משום דלויים גדולים קולס עשה
 ולויים קטנים קולס דק ויפה ומזערים את הלויים שאין יכולים לנכס את קולס כמותם:

פרק ג' אחד שהעריך את הנאה שבשישראל וכו' ביד פ"א דהל' ערכין ס' ח'
 ס' ב' בהולת המחוו כנינות העיר שאינם משוכנת כ"כ מפני מדרס
 הרגלים וכן פ' רע"ז והוא פי' רש"י ו"ל וכתב הרמב"ם ו"ל ועוד כיון שסמכות לעיר
 ועומדת בקמתה רחוק אותה בני אדם ונותנין זה עין רעה ואינה עושה פירות כ"כ
 ע"כ: בפ"ג כן מלחתי מתקד כמכר צדקת וכו' וזכר וסמך בשא דלויים
 בנקודת כורק ב"ו. ובענין גרים סוסטי בשני ווין במקום הבית וכו' ד' כסוף והוא
 מקום ידוע בארץ ישראל שהוא יפה ביותר ע"כ: וכן הוא בת"כ פ' עשירי דפ'
 צחוקתי: ובשרה מקנה נותן אן שריו דבשדה תקנה כתיב מכסת ארץ מכסת
 אלה לדימם כפי גיה שהוא שור אן הוא אומר וכו' וכו' פ' הרמב"ם ו"ל
 שהיה נותן בשרה אחד נפש מהמם המאות ולא היה מכסיד ע"כ: מה בין שדה
 אחרת לשרה מקנה וכו' ע"י בת"כ בשם הוסי' וק"ל לע"ל מלת אלא ועין בת"כ
 בס"ק דב"ג. ומסיק בגמרא דלפניו לרנן אין חומם בשדה מקנה. וזכר פ"ד דהל'
 ערכין סימן כ"ו. וידין כ"ו: א"ל אהוד שאנס וכו' ג"ד פ' שני דהלכות גזירה בתורה
 סימן ד'. ובסוד אכן העזר כולם מתני' עד סוף הפרק בסימן קע"ו: הבל לפי
 המבייש והמתבייש שם בייש אדם חסוד אינו משלם כמו ששם גייש הדיוט או
 גמי ביו הטובה משלם יותר משלם גייש הדיוטית הרמב"ם ו"ל: הן בצדא האומר
 שכן ויהרן מן העושה מעשה. מ"מ האומר כפה החור כפה הטובה מעשה.
 שכן מצינו שלא נתחמתה יש עורכין וכן מצינו וכו': זה עשר פעמים דמשמע
 על זה נתחמתה נור דין ולא משום לרוב דלחתינו רש"י ו"ל. ו"ל הר"ר יהוסף ו"ל
 פירוש ס"מ שלא זו בלבד היתה בידם אלא רבות כיה בידם ואפ"ה לא נגזר גזר דיעם
 אלא על דברי המרגלים ע"כ. וביד בהלכות דעוה ס"ו סימן ו':

פרק ד' השג יד בנודר והשנים בנידר והערכין צנערך. הימא אמאי לא ערבינוהו
 בהדי הדדי וליתני השנים והערכין צנערך ועוד תימא אמאי לא הני זכר
 הערכין לקמן לומר הערכין צנערך כילד וכו' הוסי' ו"ל. וקשה לע"ל וי אן דרך
 הנל למיתני דרך כלל והדר מפרש ולי משום שפירוש הוא קצר וקריבו לקרות בכלל
 אי"כ יקבו הם ו"ל ג"כ זו הקושיא אפי' בנידר כילד שנס פירושה קצר ואמאי שנקו
 ו"ל מלחאקויו זו הקושיא אמאי רישא ותקשורו חסופא. והרמ"ם ו"ל הירך לקושיא
 הראשונה שנקשו הם ו"ל ד"ל משום דהנים בנידר הם ילד הם זקן היה ראו גם
 הכי יד התיב בנידר הם עני אש עשיר להכי נחלה ליהוה וכו' ודקאמר גמ'
 חיידי דלמר הבני יד בנודר אמר השנים בנידר ע"כ ו"ל. כפי רע"ז. והנל דקרי
 למעריך מדר לישא דקרא נקט דכתיב על פי אשר תשיג יד הנודר ע"כ. אמר המלקט
 ומוקיא קרא גמי נפקא לן דהשג יד בנודר: ב' הרי שאמר קרבנו של מצווע זה
 עליו וכו' ביד פ"ד דהלכות מעשה הקרבנות סימן ט' וס"ה דהלכות מחוסרי כפרה:
 רבי אומר ואומר אני הכי נמי אשכחן שאמר בלשון הזה כפ"ק דתעניות בבדיחא
 רבי אומר אומר אני משעם שמפסיק לשלם כך מפסיק להזכרה. גם שם כפי' שני דף
 י"ז ובס' צירובלמי סוף ע"ד דף ס"ה רבי אומר אומר אני כהנים שאריות לטות וין
 שכתבתינו כפי' ומסתב צביעות סימן ד' וכן ג"כ אמר בחוספתא דפ"ד דשעיתנו כמי
 הרומה שנג ונס כפ' יום הכפורים וגם כפ' שנתה שרית קאמר רבי אומר אומר אני
 הכוסם את החסם כל הרומה משלם קרן והוסי'. וגם שם בפסחים פ' מקום שנתנו
 דף ג"א ע"א ובע"כ פ"ק הלכה ג' רבי אומר אומר אני שיהא חסור ששים דברים שנתנו
 מהם כלי זין וסוסם הלכות בהמה נסה וכו' אשכחן שם צירובלמי פרק כל שעה דף
 כ"ח ע"ד וזכר' מי שהיה שמה דף ל"ו ע"א ברי' יוכי הגלילי דהיינו ר' יוסף הגלילי
 אומר אומר אני שלא היה ככח בנימנים אלא לוי שם אחד בלבד שנאמר לא יוכל אחיך
 היום עוד צדק צדקו שם כפ"ק דיומא ריש דף ל"ו רבי אומר אומר אני שלא יוכל אחיך
 מחלה אחר הגלילי חנו רבי אומר אומר אני נוסל מחלה. וגם צירובלמי פ' שני דיום טוב
 רבי אומר אומר אני אין פחות מכותי גם שם כפ"ק דמגילה תישא רבי אומר אומר אני
 אף שמכנסו ישראל להרץ אין נכסיה קריבין אלא מנפשים ע"כ (וכן צדק פרק האכה
 רבה צירובלמי שזולל אמר אומר אני שמה שלח לוי גיטא ממ"ס ע"כ אפי' שתיין זה
 דיומא לגמרי דלעיל) גם כפי' בחרת דיבנות שם צירובלמי ר' יהודה בן בבא אומר
 אומר אני הדר היה וגם זה ל"ד להגידו לעיל אלא דומה למאי דמייירי צירובלמי ר"פ
 שני דכתובות רבי אומר אומר אני חוזה הנגול שהיה אומר ככו'. עוד צירובלמי
 ר"פ אלו נחמדין רבי אומר אומר אני קיים אינו נאמר אלא בלשון הקדש מ"ס והיו
 הדברים הללו ורמזיהו שם רשם הפרק קיים שם עוד שם צירובלמי פ' ענינה ערופה
 דף כ"ג ע"כ רבי אומר אומר אני שתפיסיה חמשים אמה: וכי ספני מזה עניי יש
 גורסים אמר רבי וכי מכני מה וכו' ולא מלחתי גירסא זו בשם מקום אכל ודאי שם
 דברי רבי. וגם בת"כ פ"שה ד' דפ' מלורע ליהא זבולאי שהאניה הוא שטעם. וע"כ
 כ' קרנן אחרן שהרץ לנאר שגיה בגמרא שגל מתני' ובסוף פירש דרך אחרת
 שרבי בל פליג ארנן אלא מנאר ליישב כל הסוגיא לפי שיטה זו ע"כ. ושם נראה
 שדקדק מלות אומר אני. ו"ל הרמב"ם ו"ל וכי מנסי מה וכו' כלומר א"כ מפני מה
 קתני רישא דמתני' עני שהעריך את העשיר וכו'. והכחו תוס' ו"ל כילד עני שהעריך
 את העשיר נותן ערך עני מפרש הר"ר מנחם מנחם מנחם עשיר שאמר ערבי עלי ושמע
 עני ואמר מה שאמר זה עלי נותן ערך עני אכל צדקנות אינו כן הרי שאמר קרבן
 מלורע זה עלי וכו' והלא פליג רבי ואומר דעשיר שאמר ערבי עלי ושמע עני ואמר
 מה שאמר זה עלי נותן ערך עשיר כמו צדקנות וכן משמע ריבשא דשמעתא דלמרי'
 כן דמשמע דצדקנות אוליין בחר מידר והלא צדקנות כמו כן הדין דאוליין בחר
 מדיר שאם אמר עשיר קבצת של מלורע עני זה עלי מביא קרבן עשיר וה"כ מאי
 חילוק יש צדקנות לערכין ומשני אהדל' פ' אומר עשיר והדירו עני דאוליין נבי
 מלורע את אמר עני קרבן של מלורע עשיר זה עלי נותן ערך עשיר דלא אוליין בחר
 הנודר ובערכין אוליין בחר הנודר דלוי אמר עשיר ערבי עלי ושמע עני ואמר מה
 שאמר זה עלי נותן ערך עני דאוליין בחר הנודר ומש"ה אינערך ואם דל הוא למשני
 נביה דלא אוליין בחר מדר כמו בערכין ולרבי דלמר ערכין וקרנן שוין בדין זה אי"כ
 לא אינערך הוא למשני מלורע עשיר שהדירו עני דווקא ערך עשיר ששרי גבי ערכין
 כן הדין אלא אינערך הוא למשני מלורע עני ומדירו עשיר דלמר הוואל ורבי בחר
 היובל דנבא חיל' חיל' גיזול בחר חיובא דנבא וייתי קרבן עני קמ"ל דלא אכל
 לרבנן לא אינערך הוא למשני מלורע עני ומדירו עשיר דהחילוי דבערכין אוליין בחר
 נודר שמיטא דנמלורע נמי אוליין בחר נודר ולא אינערך הוא להכי וכן פ' רש"י ו"ל
 ע"כ ו"ל זכר' פ"ג דהלכות ערכין סימן א' : ג' אבל בקרבנות אינו כן. שאם
 היה מלורע עשיר והשני או עני והשני הכל הולך אחר הכתה קרבנותיו דתתן כפ"פ
 בחרת דנגעים מלורע שהביא קרבנותיו עני והשני או עשיר והשני וכו' ואיחא נמי
 בבדיחא גמ' ושמע. דליקטב צדקא למר כדלתי ליה ולמר כדלתי ליה אכל מדברי
 טולן לננוה דבחר הכתה קרבנותיו אוליין: אפילו רבי אביו וכו' אערכין קאי
 ומילחא בצדפי נכפיה אכילו מת אביו מת אביו עני מעריך זה בשעה שהכהן משריכו והימח לו
 רבוא או סנינתו וכו' ובגמרא פריך אביו מת וכו' לו רבוא עשיר הוא וחזיק ר'
 אביו אימא ומיחית לו רבוא שהיה אביו נוכח בשעה שהכהן משריכו והימח וכו'
 דתימא רוב נוסקים למיחא קמ"ל לו הוא שיהיה רש"י ו"ל נמתי' ו"ל ונמתי' ו"ל
 אכל רע"ז חספ' וי' הרמב"ם ו"ל והרגמ"ה ו"ל. ו"ל הרמב"ם ו"ל אכל
 צדקנות אינו כן שאם היה עני והעשיר אינו מביא קרבן עשיר אלא אפי' מת אביו
 בשעה שהוא חייב להביא זה קרבן והימח לו רבוא ליסרה או סנינתו בים וכו' ו"ל
 צדקנות שפירוש אין להקדש בהן כלום ומביא קרבן עני ע"כ ו"ל לפי' ומתי' ו"ל
 חוס' ו"ל אכל צדקנות אפילו אביו מת אין לפרש ה"א שרבי' אש מערכין הבין כשהוא
 ג' ב

עני ימתן עד שימות אצלו שהיה עשיר ויתן ערך עשיר דהא אמרינן בתוספתא דערבין עני שהעריך עמו אין אומרים לו לך ופשה מלאכה והבא ערך עשיר אלא מוטב שיבא ערך עני מיד ואל יבוא ערך עשיר לאחר זמן אלא מה משמע שהן ממתינין אלא ה"פ אפילו מה אצלו שהיה נוסם כדמוקין להיבנה דקרבן מותרים און היה נוסם בשעת בבלת המטא וקודם שהספיק לביא קרבנות מה אצלו אין להקדם בהם כלום אבל בערבין אם העריכו הכהן בעציות לתת סלע ועד שלא נמר לתת סלע מה אצלו והעשיר נותן ערך עשיר. אך קשה מאי הוה דפרוך גמ' פשיטא ולא תרבה אהא לאשמעי' שאל מה אצלו קודם שהספיק לביא קרבנותיו והעשיר אין להקדם בהם כלום וי"ל דקאי אצלו דהא אצלו דלחמ עמי ופשיטא אחר והעני עתה ערך עשיר אבל בקרבנות מה אצלו כגון שהיה נוסם כדמוקין לך בגמרא והיה מהלכה עשיר והעני ופשה קרוב הוא להיות עשיר מירושלם אצלו א"כ אין להקדם בהן כלום עשיר בגמרא פשיטא אין להקדם בהן כלום כיון שלא היה לו אחרון ממון משולש ע"כ. ועוד כתבו רמאי דמשני בגמרא לא לריבא שהיה אצלו נוסם פי' בקונטרס אבל בערבין בדתה הכהן הלה רחמנא ולי חיי דלצבו נוסם אצלו מעריכו עד שימות אצלו ולא נהירא ללקח אמרי' אין להקדם אלא מקומו וטעמו ובסמך נמי אמרינן וכו' וכן נראה לר"י דלא קאי אבל בקרבנות אצלו כן אמת אצלו אלא אהא דלעיל קאי וכן בסוף פרק ד' יהיה אהא דמפ' אח"כ אפי' מה אצלו והכתיב לו וכו' מילתה באפי נפשה היא וקרבנות וערבין שוין זו ע"כ. כפי רש"י דהא הנה סבר כמ"ד לקמן וכו' אמר המלקט ר' אלעזר הוא לקמן כפי' סוס היתומים וכו' כפי' סוס והמלקט. עוד כפי' רש"י ר"ע וכו' והכל נעני מנייה לו פשיטא. אמר המלקט פי' דהא המחויב קרוב אלפי' רש"י וכו' יוחא טפי ללא נריך למימר והבא מה דהא דהא דנני ערבין אמרי' ר' אלעזר ובערבין מיידי נמי מחמתן: ד' ושכח בגיורת ביצד וכו' ביד פ"ה דהלכות ערבין סי' י"ו וזכרנו. וכתבנו פרשה ג' דפרשת בחוקותיו וזכרנו פי' רש"י ילד מהן עשרים וכו' אהא המלקט כן פי' רש"י וכו' ונלע"ז ללחו דוקא דהיה בקטן משמע שהוא מופלג אלא העריך לכן ששים או לכן עשרים או לכן קשה: גורמן כבון העורך מלה כוונתו וכו' ודאי נריך להיות ככה: ר"ל שנה ששים או לכן לנ"ש כלומר הקיפה הוא והיו משיבין על הדיקס בין להקל בין להחמיר הרגמ"ה ז"ל: ר' אליעזר ביד. אבל כמ"ד ירוסוף ז"ל לא הנהיב בה יוד. וכזה עוד כן מלחתי דנסי' משנת וי"ל לפי' דה"ק אף כל שנה מהלה שהיה שנים שאלמרו כפרסה בין אהא של שנת חמש בין אהא של שנה ששים אלא כלמטה ממה ע"כ. ופי' רש"י דליף ג' משלה מעלה מבכור נאמר כאן מנן ששים שנה ומעלה ונאמר בבכור אהא ופדויו מנן חודש ומעלה ע"כ. אמר המלקט כהנה הוסי' ז"ל חשבנו אחר מקרא זה ולא האמנו כי אם ופדויו מנן חודש ושמה דריש הכי מדכתיב ופדויו מנן חודש דמשמע מנן חודש ומעלה מלגל כתיב מן חודש ע"כ. אכן רש"י ז"ל נראה דכריס כנו שמהלך כהנה ספרי י' מדוייקים אהא כאן ומעלה ונאמר להנן מנן חודש ומעלה מה להנן חודש ויום אחד אף כן חודש ויום אחד שפי' רש"י ז"ל ונאמר להנן נבי ליום חודש ומעלה מה להנן וכו' וכן דקדק נ"כ כספק משנה שם פ"א דרש"י ז"ל נראה דלא היה גרים ופדויו שכתב חז"ל ונאמר להנן נבי ליום חודש ומעלה מה להנן וכו'. ורובנו עובדים ז"ל תפס דרך חז"ל דמכור ליוף שהיה נ"כ נירסת הרמב"ם ז"ל והרגמ"ה ז"ל. וכל הוסי' הרמ"ה ז"ל ופדויו מנן חודש ומעלה מקרא זה אצלו נאמא אלא כתיב ופדויו מנן חודש ושמה דהאמרין כפי' י' כבוד דאצלו רשאי לפדות את הבכור על יום ששים ואחד ונמרי' חודש מחדש דכתיב ופדויו מנן חודש ומעלה חודש חודש ערבין ערבין סימן ג' ע"כ. ודוק כמה שכתבתי כפי' י' כבוד סימן וי'. וביד פ"א דהלכות ערבין סימן ג' עוד בסוף פי' רש"י וזכה חמש ושנה עשרים ילפי' בנ"ש שנה שנה וכו' אמר המלקט ופשיטא הוא דשנה יתירי כתיבי דמלי למיכתב ואם מנן חמש שנים ועד מן עשרים ואחא ידענא דעשרים מה שנים מוחשתי שנה למה לו וכן בששים שנה דהו לא מופנה איבא למיפרך כדפרך בחתינו' אף אם עשה וכו' ומהנ"י דמורך קרא למלך דשנה עשרים כלמטה דהיה אפי' כרבי דלחמ בעלמא עד ועד בכלל מאוס דהכא שקלי משקלי קראי דמכיר וכו' דכתיב מנן חודש ועד מן חמש שנים חו מנן חמש ועד מן עשרים למה לו הלא ועד מן עשרים והיה ערך וכו' ועד מן ששים שנה יהיה ערך וכו' פי' רש"י ז"ל ומכתיב מנן חודש ועד מן חמש שנים ועד מן ערבין וכו' ואמרינן עד ועד בכלל איבא דרבי הרי מן חמש כלמטה דהו כתיב ואם מנן חמש שנים ועד מן עשרים וכו' מנן חמש וכן חמש בכלל הרי שנת חמש כלמטה לרבי הלך לרבי שקולים הם המקראות ויש להכריעם כלמטה ויש להכריעם כלמעלה ואי לא נ"ש לא קמה לן הכרעה להיבא:

פרק ה האומר משקלי עלי וכו' עד סוף סימן ג' ביד ר"פ שני דהלכות ערבין עד סי' ח': גורמן משקלו לריך לדקדק באיזה פת יסקלו אותו כי הדבר ידוע שאדם כבוד יותר בבקר קודם אכילה מאחר אכילה והמתבאר הכל כשעת הגדר הרמ"ה ז"ל: כמ"ד חביתו מים ומכתיבם עד מרפקו חוס' שנה פ' עשירי דף ס"ג ודס"פ הקומץ רבה ור"פ כל הנשר דף ק"ו ודס"פ המסלה: ודמשיה בהרבה מקומות ראיתו כחוב ירמסיה דבית: ושוקל בשר חמור וכו' בצרייתא מסיים בה ר' יהודה פוסיה אפי' שאין ראה לזכר זכר לדבר שנאמר אשר נחמור שברים בהי נמשל בשר אדם לנשר חמור. וכמה הוסי' ז"ל וזוקל בשר חמור קודם שימותו למים ולא אח"כ כי יכבד מחמת המים שייכנס בו ואל"פ שצבר שנחתך מ"כ הוא יותר כבד ממשקל ירו המחורבת לנוסו נתר דעת הנוסן אוליין וכוונתו כפי מה שיוכלו לשקול וכו' ואפי' נמשקל בענין אחר ע"כ. וכן כתב הרמ"ה ז"ל בסי' ספסותיו: אמר יוסף רבי הדיאן אפשר לבחון וכו' בצרייתא מטיב לו ר' יהודה לכו' אומרי' אל"ל ר' יוסי עד שאומרי' כבר ירדו ועלמות ימרו את היד ור' יהודה כפי' דלפני עבדי: ב' שמוין אורו כמה הוא שורה ביד וכו' גמרא היכי שיימיק אמר רבא אומרי' אורו אומר של חיקין כשקטע לו חביתו את ידו אל"ל אצלו מי דמי הכא נבדח זילא הוא הכא נבדח שניהא הוא אלא אמר אצלו אומרי' כמה אדם רובה ליתן בעבד שירו שניהא וכתבתי לרבי ראשון שלא יעשה כה מלאכה לרבי שני. ורש"י חסם פי'

רש"י ז"ל אבל חוס' ותוספי הרמ"ה ז"ל דהו אורו ממה קושייתו והעלו להכי פירושא מי דמי חסם בניזקין נבדח. זילא הוא דכשקטעיה ידו הוא מוטול ומאם ממי שיש לו יד ונקשרה שניהא ראויה למלאכה ששכחו פחיתותו ביותר מכדי פחת דמיו מתחת הכרין ומלאכה מפני כולוול אבל הכא נבי מורד נבדח שניהא הוא שברי שתי ידיו שניהא ואלו הן ליתן ל"כ כמו אומר של יווקין הלך שמין אורו חלוו ידו אמת מוכתבת לרבי ראשון שלא יעשה בה מלאכה לרבי שני ע"כ: זה חומר בנדרים וכו' גמרא ח"ר חומר בנדרים מנערכין שהגדרים הלזן על צמיה היה ועוף ואין נדונון הנדרים כהסג יד משא"כ בערבין. והנהל דמתני' תנא ופירי. וכתבו חוס' ז"ל דהכא ליבא למיפרך זה חומר וכו' לא והא איבא הכי דצרייתא כדפרך בפ' הובב ג' וזו הוה בהקדם משהדיוט משום דההם ליבא חידוש לגמור חומרה בהקדם משהדיוט דמדין הוא דים לנו להחמיר ספי בהקדם משהדיוט ומשום הכי קתממה עליה הלמודא זה חומר וכו' והאיבא סובא הכלל הכא דליבא רבותא. דמחמיר טפי בנדרים מנערכין מנערי' לא שאין למיפרך עליה זה חומר וכו' לא דתנא ופירי ע"כ: והומר בערבין מנערי' מנערי' בידא וכו' ביד פ"ה דהלכות ערבין סימן כ"א: דמי עליו אמת לא ימו יורשין לפי שאין דמים למתים והא דתמיא צ"ק ונתן פדיון נכשו דמי ניוק פי' ששמן אורו לאחר מיתה כמה היה שום מחיים חסם גזרה הכתוב היה אבל הכא לא נדר הלא דמים שימושו אורו: ב"ד וברי לא ב' לדי' רומא סהרי מה הלך לא יתנו יורשין את דמי רש"י וכו' ערך ידו וערך גרלו עלי לא אמר כלום נמי אמר רב ונותן דמים ופרכין והא לא אמר כלום קמי ומשני לא אמר כלום לרבי דאמרי כפי' בצרייתא אהא מוטול דרבי לנעלה ונותן דמים לר"מ דאמר לא אהא מוטול דרבי לנעלה ויודע הוא שאין ערך ליד ורגל ונמר ואמר לנש דמים. ואינה צמ"ה פ' השולח נט דף י"ג: זה הבלל וכו' לאתויי מן פארבוסה ומשני פ' שר אצריה שפשיט תלויה בהן אלא דנקט תלמודא הא לאפוקי דר"ש דאמר יכולה לכוות ולחיות תוס' ז"ל: והילך פ' חוספת יום טוב כ"ד האומר ערבי עלי וכו' נחמי דסיים פתח ועיין מ"ש בזה גרים מסכת שבת: [הנה"ה אמר המלקט לא דק הרב המבאר נר"ו דכא לא שנה לומר לא כמאלי דפחה ד' ולא נחמי דמלוי מנייה שמהלך לא בהא דפשיט רק חומר דבערכים מנערי' אבל חומר דבנדרים מנערי' כבר נהבאר ברישא דמתני' ועליוס קאי זה חומר בנדרים מנערי' דקמי ועוד חומרות אהרות ים בנדרים מנערי' אפי' דקמי זה חומר וכדלחיבבא לעיל: יתנו הירושיים כהן הר"ב ז"ל וכו' וכו' כהנמר דין קודם שמה לפי שחייב חייב וכו' דכתיב והעמידו לפני הכהן וכו' והמנצח ז"ל וקשה לי דקך קרא לא כתיב אלא כתיב הוא מעריך וא"כ כשאינו מן לא כפי' העמדה לפני הכהן כלל ובגמ' יהוה יורשים ש"מ מלוה על סה גובה מן הירושיים שאלו הכא דמלוה כהונה שמה"מ מלוה בהכונה בצורה ככהונה כשטר דמיא הנה"ה כשעמד בזין פי' רש"י ז"ל וחיבובו קודם נחמי דל"ל כמלוה כשטר ע"כ. וכזה כהרמ"ה ז"ל כפי' מהלכות ערבין סי' א' וחיבובו קודם נחמי דל"ל כמלוה כשטר מדרך העמדה והערכה הכתובה בהן סהרי ראויה סי' בשעת הגדר להעמדה והערכה ולמשעויו נוסם ויולא ליהרר שמיים ראוין [להעמדה והערכה] בשעת הגדר והכי איבא כשקרא אבל הוכר לחיוב הירושין מפני שהיה מלוה על פה ע"כ. ולא הבימתי דברי חכמים שמהלך בעד הרמב"ם ז"ל דמלחמתו' ד' דתנן מה הגדר והכירי יתנו הירושין אמרי' נמי גמ' כשעמד בזין כמ"ה הר"ב ז"ל שם משמע דלאו הכי קום ליה לנמי דהם לא עמד בזין פטורין ועל כרחין היינו משום דכתיב והעמידו לפני הכהן ע"כ. ולא אוכל לעמוד על זה דלקמן נמי מוקים לה כשעמד בזין מוס' גופיה דהכא מ"ה גמ' כשעמד מלוה ע"פ גובה מן פטורין וכתב הרמ"ה ז"ל והה"ס דקיימא לן מלוה ע"פ גובה מן הירושין דשעבודא דאורייתא לא אפרכין לעמידה בזין לא לעורך ולא לעורך מן חסם ויבן אלה ע"כ. זו י"ל שאינה השנה לדחות המשנה המלכה לפי מהא דקיימא לן מלוה ע"פ גובה מן הירושין אצלו משמע דשעבודא דאורייתא כמ"ה הוא אלא חתקתה הירושין היא כלשון הר"ב ז"ל משנה ג' בספ"א הרמב"ם ז"ל כפי' מהלכות מלוה ולפיכך לא נדחית משנתו שכל כזה לא היתה חתקתה וכבר נחמלה עממה שיבחה הרמב"ם ז"ל מנסה מערב שמוכרין מוטול כשטר משום שמהלך לא ידע כלום בחקקה וכו' ועוד כתב שם הכסף משנה שם הירושין ז"ל לחלק לעתיד הר"מ צמז"ל דכתיבס אלא שפשיט התנאים אלא נחמלה ולכן יבש העתיקה הרמב"ם ז"ל להלכה וכן הר"ב ז"ל שלא פי' בה שאינה הלכה ואפילו האידנא אבל קושיא ראשונה במקומה עומדה הא דפירשו מוטול לפי הכהן ע"כ: ג' חצי ערבי עלי גורמן חצי. ערבו לאפוקי מד' וכו' בר' יהודה דאמר בצרייתא נגמרא לוקה בערך שלם מ"ה גמ' ערבו אטו ערך חצי. ואיבא בפ' ערבי דף מ"ו. בראש פי' רש"י ז"ל ערך חצי עלי הוי כערך ראשי וכו'. וכזה סבר ר' בללאל שאכתיו ז"ל בכל הספרי יד נאמא כחוב ערך חצי עלי נותן ערך כולו זה הכלל דבר שהשמה תלויה בו נותן ערך כולו וכן בתלמוד בגמרות כתיבתי דני גרסינן ז"ל זה הכלל לאתויי מן הארבעה ולמעלה דבנדרים בזין הרי זה הכלל והרמב"ם ז"ל לא גרים לה כפי' המשנה ע"כ: חצי דף' עלי נותן חצי דמיו וכו' נראה דרי יוסי ברי' יהודה פליג נמי כזה לוקה בדמים שלמים וכן נאמא בתוספתא הרמ"ה ז"ל: זה הכלל דבר שהשמה תלויה בו נותן דמי כולו גרסי' מהלך וצמ"ה מ"ה כמלוה זה הכלל דמיון שפרכין לאתויי מן הארבעה ולמעלה וכתב חוס' ז"ל וא"ח אהאי נקט מן הארבעה ולמעלה ספי מכל י"א טרפיות ומרו ד"ל דאיבא דכתיב דמיו ספי לאפוקי דמיו דאמר יכולה היא לכוות ולחיות ע"כ וכתבתי כבר בסמוך. וכתבנו פרשה ג' דפרשת בחוקותיו: ד' האומר ערבו של פלוני עלי ביד ספי' דהלכות ערבין: שאין דמים לתמיים שאין אדם יכול לידע מאחר שמת כמה היה שום כשהוא חי וכתב' חס' ד' וזית זה קרבן לנדק היות שאף הם נקראים קרבן בענין שנאמר חמורב את קרבן ה' אהא אכר מלא כלי אבן ונומר וקדושת דמים הם רש"י ז"ל: דמי שור זה עלי או דמי בית זה עלי עזרה וכו' נריך להטיביר הקולומס על מלוה דמי. ואיבא בפ' שנת סקן דף ק"ט וחוסי' פ' התקבל דף ס"ו: חייב לשלם נמי אמר ר' חייא בר רב לא שו דמי אמר עלי חייב לשלם אלא דלחמ דמי שור זה עלי עולה דלש אבד השור הדמים לא

לא אבדו דהא לא אמר דמיס כללו ולא היו צעין אכל אמר שור זה עלי עולה כיון
 לאמר זה אם מת אינו חייב באחריותו דעלי לפרוח ולהביאו קאמר. והקשו תוס'
 והרמב"ם ז"ל ואל"ה ח"כ אדמילני במהי"ו בין שאמר שור זה עולה ובין שור זה עלי
 עולה לישלנו הכל בדאמר עליו ובין אמר דמי וצ"ל לא אמר דמי דהי רבנא ספי
 דאע"ג לאמר עליו בני חייבין באחריותו וז"ל דודאי בכהי קא מפליגי וכי הכי דמינה
 בסיבא דמי ח"כ מניה ברישא עלי וה"ק לא שנו אלא לאמר דמי שור זה עלי עולה
 אכל ברישא דלא אמר דמי אשילו אמר נמי עלי אינו חייב באחריותו עכ"ל הרמב"ם
 ז"ל. וביר פ"ד הלכות מעשה הקרבנות סימן ו': ׀ ׀ חייבי ערבין במשכבין
 וכו' וה"ם הייבי דמיס וכן ציד פ"ד הלכות ערבין סימן ז"ד. ואיתא בפ' שור
 טעמא ד' ו' דף מ' זכ"ב וזכ"ב האול קאמ דף ק"ב. והוס' פ"ק דר"ס דף ו' ור"ס
 חוקת הדינים דף מ"ח ור"ס כל התדיר דף פ"ט. והקשו הם ז"ל סם בריה הכי
 דמי לא בשעברו עליו שם רגלים שעבר על כל האחר אפי' חטאות ואשמות נמי
 דהא חטאות ואשמות נמי נפקא לן נמי מקרא דמואל ספתי' דדרשי' לה' אלהיך
 קרב יחירה לרעות חטאות ואשמות שכן דברים שבמנוה לאכולו כתיב בהוא קרב
 ועשיה ואי קודם שיעבור על כל האחר אשילו עולות ושלמים נמי לא. ותרצו בשלא
 עבר עדיין אלא שאנו רואין אותו מהעגל בהבאתם ע"כ. כפי' רש"י ז"ל דעולה
 מהכרתה על עשה וכו' והתוס' תרצו סם בריה דכיון דאמרין בעלמא שאם עשה
 תשובה לא זו משם על שמואלין לו הדי בתשובה מהכפר ז"ל ד לחטאות ואשמות
 ע"כ. וביר צפ"ד הלכות מעשה הקרבנות סימן י"ו י"ו: ׀ ׀ חייבי עולה ושלמים
 כך הדיס כרי"א ז"ל. אע"פ שאין מתבאר לו הדי מתבאר לאו כפרה מהם
 אלא אע"פ שאין מתקבלין לעד שיראה להביאם מעמלו שנתאר לרצונו לפני
 ה' אע"פ ממשכין ביהוה עד שילאמר רועה אפי' הרמב"ם ז"ל: ׀ ׀ שנתאר לרצונו
 יקריב אותו לרצונו מלמד דעולה קריבה דעתו ואשילו אם היה זה חייב עולה וזכ"ב
 חברו והפרישה משנו לכפרתו' של זה אמר שמואל בגמרא דעמי' שודיע אפי'
 כהמכפר דיומנין דלא יחיל ליה ליתכפר במידי דלאו ידיה. ואיתא להאי בריה
 ס"ס מ"ט חלילה לרבינו אב"ר אמר שנתקדש דף ל' ברייתא דפ' חוקת הדינים דף
 מ"ח ברייתא: ׀ ׀ וכן איתא אב"ר אמר בגימ' נגשים כופין אותו על שיהא רועה אפי'.
 ציד ס"ס שני דהלכות גירושין ושם נהן טעם שאין נקרא הנוס אלא מי שנלקח
 ונדחק לעשות דבר שאינו מחויב בו מן התורה כגון מי שהוכה עד שמכר או עד
 שנתן אכל מי שהתקפו יצרו הרע לבעל מלוה או לעשות עבירה וכו' וזה טעם
 דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר האכזר לעשותו אלא אם טעם
 אלא הוא אדם אה עממו דעתו הרעה לסיכך זה שאינו רועה לנים מאחר שהוא
 רועה להיות משרהל וזהו הדיס הוא לעשות כל הנאות ויצרו הוא שהתקפו כגון שוכה עד
 שנתקף יצרו ואמר רועה אפי' כבד גירס לרצונו עכ"ל ז"ל: ׀ ׀ ופי' דברי רבנן ר'
 טעם שחייב ולהביא ביום כ"י הדיס ז"ל אמר ז"ל כי טעם כל הישאל וטובר נכשו
 הוא לקיים מצות ה' ומה שממאן יצרו הוא סבה לתקוף אותו כארי' דרביע עליה
 כשמנין את יצרו ובב ואומר רועה אפי' הוא פועל פעמו ומגלה טובכ לבו וכן הדבר
 כבד מרעהו כי נכשו בקרבנו גם בהעוהו ומתוכרה היא אלא שכמות לבו תחת יצרו
 ועל כן פירש טובכ רועה אפי' בקיבור. וכן נ"ב פירש בפ' יתרו דף ק"ה ע"א גם
 צביאיו לספר מהלי דף קמ"ה. ובגמרא דייק רב טעם מה"ל להא' דמתמיהין
 לנתיבי כופין אותו עד שיהן ותא' עד שיאמר לאשמועי' דמאן דמוכר מודעה לנתיבי
 ועישהו ונתרעה לתת הגט לא חמירין מסתמא בעלמא למודעה דליכ' ליתני כופין אותו
 עד שיהן מודעה לנתיבי ש"מ עד שיהבטלנה למודעה כפירוש. ונמש"ל דליכ' ליתני
 כופין אותו עד שיהן דאפי' הדיס קמי' הכי הוא משמע דר"ל עד שיאמר רועה אפי'
 דהא קמי' רישא לרצונו כופין אותו עד שיאמר רועה אפי' וכיון דכזה קמי' בחר הכי
 וכן תחת אומר גימ' כופין אותו עד שיהן ממיילא הדיס שמעיק מיהס דר"ל עד
 שיאמר רועה אפי' דהי הכי מתי וכן אלא דלתי הכי קמי' הדיס וימנא לחתינה גבי
 גימין עד שיאמר רועה אפי' לאשמועי' דינה אחרינה אבז אורחא דנתיבין כגון מודעה
 בהדיא ועיין בהר"ן ז"ל ראש פרק השולח. ובספר לקח טוב פרשת אמור דף ל"ה
 בשם ה"כ עם פי' הראב"ד ז"ל דגם הכתוב אפי' לא רצו להביא תמונת הלכותה אפי'
 כופים אותם בעל כרחם אלא שזין כפי' ליהדי כופין אותם עד שיאמרו רועה אפי'
 כהדיס הייביס הם להביאם ע"כ בקיבור גם כפי' דף ו' וז"ל חור והביאו ומפיק הם ממלות
 לרצונם דכתיבי הם ע"ס:

פרק ו' שום היחוסים מלה סוס נרביין בחולס. ואיתא בתוס' פ' אלמנה אונת
 דף ז' ח"ב דגמ' ט"ז ס' ק' ותוס' פרק המקבל דף ק"ח וירושלמי פ' אלמנה אונת
 מונת ורפ' ג"ס דגמ' ז' וביר צפ"ד הלכות ערבין סימן כ"ו ובפ"ס פ' ז"ל י"ו
 ובפ"ס דהל' מלוה ולוה כ"י ת' ובפ"ס ח"ה'. ובטור אבן העזר ס' ק"ד ובחנן המספס
 סימן ק"ג. ובגמ' בבביתא זו דברי ר"מ ר' יהודה אומר שום היהומים ס' יוס' ושום
 ההקדש ס' יוס' וחכ"א אחד זה ואחד זה ששים יוס' ומסרס גמ' דלר"מ אפי' כ"א
 להכריז רשומים ששים יוס' בין יהומים בין ההקדש צניי ובהמיסי ששים. וכתבו חס' ז'
 ז"ל סוס היהומים ששים יוס' ואל"ה אמאי נקט יהומים אשילו כ"ע נמי אפי' שנו צ"ד
 יציר לנכסיק כדי לפרוע לאשה הכותנה או חובו לבעל חוב לרד' שומה צ"ד ששים
 יוס' כדיתיה צפ' המפקיד מלימה אכיל פירי מני שלמי יומי אכרואה אלמא לכל אדם
 שבה לרד' ששים יוס' לרבי' שומה ז"ל. אלא ח"כ אמאי נקט יהומים וז"ל דהא יהומים
 לרביהא דמסו דיתמא דלחו יהומים כהקדש דבכמה מקומות אפי' מדמין יהומים להקדש
 לרבי' נמי שומה צ"ד ס' יוס' כהקדש קמ"ל דכיון לכל אדם ע"כ וכן נ"ב כ"י הרא"ש
 ז"ל בחוספיתו. ובכח עוד מלתא קמי' סוס דיימים ש"מ דביתומים קמי' עיסקין
 ומכא טעמא משקת גמ' מלתא קמי' לרבי דאמר חין נוקדן לנכסי יהומים קמי'.
 ובכח הר"ן ז"ל בפ' אלמנה אונת דף הקב"ש ע"א פ"ב דמיה"ל לא העמידו מתמיהין.
 דאם היהומים אלוה דרבי אפי' בשללו לרבי היהומים משום דכבי ה"ג שאז צ"ד או
 אסטרוסוס לזורך היהומים לא בעי הכרוה לפי שאם מתחלה רצו למכור לא היו לרביין
 ככרוה ע"כ. כפי' רש"י ז"ל לא משכחה דמי אלא התמידי יום ע"כ. אמר המקלס כ"ל

לא וחסו משני בשבת שמה ששעות הרי לך ל"ו ימים ויהא צדק ששה עשר שני וחמישי
 הוסף עוד ד' ימים שני ושלישי ורביעי וחמישי בשבת הרי ס' יום משכחיל הכרוה
 ויש צדק י"ח ימי הכרוה: ׀ ׀ ושום ההקדש המקדש שדה מקנה שיהו נפרים דמיס
 כמו שיהא שום בעבור זה כשרוה לפדוה נרד' הכרוה. כפי' רש"י ז"ל דסבר ר' אליעזר
 הקדש בשעות היום הקדש וכו'. אמר הרמב"ם ז"ל אמר ר"ה אפי' שומר מחלוקה ר' אליעזר
 ור' יהושע אינו נמי מחלוקה ב"ש וזהו' דמסכת נזיר דכ"ג א"ל הקדש שעות
 הקדש ובכ"א אינו הקדש. והוא פי' רש"י ז"ל אכל צפי' הרמב"ם ז"ל מלאחי כתוב כן
 בשאלה דהקדש קמי' ספני שששקדס נכסיו גירס את אשתו ונצחה כחובתה מכו אם
 יכול זה האקדס לישאל על הקדשו לפני חכם ולומר אילו הייתי יודע שהיא יכולה
 להורו ונצחה כחובתה מן ההקדש לא הייתי מקדש ומאלא שלא היה הקדש שהיה הקדש
 שעות ושמה היה מחויב את אשתו והיו אוכלין הלכך קסבר ר' אליעזר ידירנה הגאה
 כדי שלא יהא נשאל ור' יהושע סבר אפי' לרד' להדירה שאין אדם יכול להשאל על
 ההקדש שאפי' אמר על דעת כן לא הקדשתי אפי' הדיס הקדש דהקדש שעות הדיס
 ההקדש ב"ש כ"י יהושע ואין נשאלין אפי' כ"י אליעזר ובשאלין עכ"ל ז"ל. וכתבו
 בתוס' ז"ל כשיערינה ידירנה הגאה. הימא לרבי למה ידירנה וכי מה הוא עושה והלא
 אינו רועה שתבנה מן ההקדש והדברה לאשה הדיס לנו וקובעה שנוכה מן ההקדש
 וז"ל כיון דחיישינן שמא עשה קנוייה על הקדש או על הערב שהכניס בעצרתו
 לדירה ולא נצחה כחובתו ולו ראו יצור כדי ליקדש אם כוונתו להערים ולא יועיל לו
 כונתו שהדיריהו ע"כ. ולסוף הרא"ש ז"ל לכך אמרו שהוא יצור כדי לנצל ערמחו
 ע"כ. כפי' רש"י ז"ל והלכה כר' יהושע. אמר המקלס הרמב"ם ז"ל פסק צפ"ד מהלכות
 ערבין כר' אליעזר וכתב סם מהר"י קארן ז"ל בסוף דבריו ד"ל משהו דפסב"ג קאי
 כוהיה דר' אליעזר דקאמר סף הערב ומקאמר סף הערב ששעם משהו דפסב"ג קאי
 דבקהיס חיישינן לקנוייה וקיימא לן כל מקום ששנה רש"י צ"ל ששנהנו הלכה כהורו
 ע"כ. ובטור אבן העזר סימן ק"ב. ונראה מהוד' דברי מהר"י ז"ל דנרבי' במתני'
 כיונא צו אמר רש"י סף הערב נשאלה ויהיה בעלמא מנרעה ידירנה הגאה
 וכו' וקסר ע"ד דהא אמר' כהדיס כל מקום ששנה רש"י צ"ל ששנהנו הלכה כהורו
 חורן מערב וכו' וז"ל דלא קיימא לן כי יבי' לללא וכומו שכתבנו בפ"ס שני דברתי'.
 בשם הר"ף ותוס' ז"ל. גם ציד בהלכות אישות פ"ה סימן ע' י' פסק כר' אליעזר
 אכל צפ"ד דהלכות נדרים סימן ה' ס' כר' יהושע דשאלין על נדר ההקדש
 ומתירין אותו בין נדרי קדשי בדרק הבית בין קדשי מוצה ושמה דמאלי דאמרין הלכה
 כהורו חורן מערב היינו דוקא ערב דרישא ליתיה בהם ס"ס בתרא דבבא בתרא.
 ולפי' הרמב"ם ז"ל שכתבתי בסמוך קשה נמי דר' אליעזר דשמויה הוא כב"ה ור'
 יהושע כב"ה: ׀ ׀ בהמקדש נבסו' והיתה עליו וכו' בהשנות פורדין ז"ל וכן
 תרי"ח וביר פ"ב דהלכות ערבין סימן י"ד פ"ס. וז"ל ואחר שפורדין אותה ויהיה
 אותה חלוקה אפילו בדיור כדי שלא יאמר הקדש יונא בלא דקסין חורו הפודה ומגנה
 לאשה כמותה או לבעל חוב את חובו אפי' היה החוב מאה ושיס שום השעים ע"מ
 כך פודה אותה הדינה לפדוה אכל אם היה החוב שנים דבמי שהיה כגון שהיתה שנה
 מאה ויש עליו חוב וכתובה אשה מלתיס חין פודין אותה ע"מ ליתן החוב או הכותבה
 אלא פודין אותה כסם שם החטו יתנה יתנה כפדית כלל ע"כ והראב"ד ז"ל השניו גם
 סוף דבריו ע"ס וכתב סם מהר"י ז"ל דרבינו ז"ל נראה שסובר דהא דקאמר רש"י
 בברייתא שכתוב בסמוך ואפי' לאו אינו פודה אפי' רועה לומר שיהיו פודה כלל אלא
 כיוני לומר שאינו פודה בהנפי' דג"מ ליתן לאשה את הכותבה וצ"ל את חובו. אבל
 אם רעה לפדוה אותה סהם פודה ולרבינן סם פלגא לומר לא חובו שיהי דמי דמי
 אפי' פודין אותה בהנפי' או אכל פודין אותה סהם ע"כ בקיבור: ׀ ׀ אלא הפודה פודה
 כ' כלומר הדינה לפדות אלו הנכסים יכול לפדות דבכר מועט ע"מ ליתן לאשה וכו'
 וכ"ל פודה פודה בדרב מושס הקדש בהשעים מוכה ויהי חובו ק' מנה מוסף ח"א עוד
 דינר ופודה בדרב צהויה דינר אפי' מוכה לומר למימר החול' ולא הוי כנגד חובו לא
 ליפוק חולין הרמב"ם ז"ל: ׀ ׀ הקדש תשעו' מנה וכו' וירושלמי דכותבות פ' האשה
 ודר"ם הנזקין: ׀ ׀ מוסף עוד דינר פ' כל טעם דף ל"א. ומתני' דלא כרשב"י
 לאמר אם היה חובו כנגד הקדשו פודה ואפי' לאו אינו פודה אלא צ"ל פודין יקח חולין
 הקדשו כלום. ס' אחר ועיקר ואפי' לאו אלא דחובו יוצר מכתו לאו אדעתיה דלכי
 חופי' אלא היינו הימני הדיק לא גני מהקדש. כפי' רש"י ז"ל ועל כמה דפ"ס פ'
 אפי' חין עשיר שקונה קרקע עד פי שנים בשווי' ופי' רש"י ז"ל מוסף עוד דינר בעל חוב
 יוסף עוד להלווה דינר לזה ופודה את הנכסים הללו ע"כ. ובטור ח"מ סימן ק"י:
 ג' אע"פ שאמרנו וכו' הרא"ש ז"ל פ' המקבל דף ק"ח והוכיח סם בנמקי יוסף דף
 קל"ד שמתני' דקתי אפי' שאמרנו חייבי ערבין ממשכנין אותן ונתנין לו וכו' דגם
 צ"ל ל"מ דכשעת גזביינא משרדים אלא אפינו' משעה שניס' פליח צ"ד למשכנו
 משרדין לו במשכונה ע"כ. עוד כתוב סם דף ק"ה שם ספר התרומות מסכתא
 דה"ה דלי ליה ללוה מעטלני ואית ליה ארעא ולא שיהא אלא כדי חובו לא יהבינן
 כוליה מלמנה אלא משרדין חתלה עס הלוה ככהי דהשו' כאל שאין לנו לחלוק בעיין
 הסדור בין קרקע למטלנין שהדי ערכין נגדין גם מן הקרקע ובכונן נאמר שהייה
 משרד ע"כ. וביר כולם מתמיהין עד סוף הספר צפ"ד דהלכות ערבין מס' י"ד עד
 סוף הפרק ובפ"ס דהלכות מלוה ולוה סימן ה' ז'. ובטור ח"מ סימן ל"ו ובש"א
 מוצעת צפ' המקבל גמ' נוחן לו משה לאלו משה ליתן ומלע וימנא דכספי שני
 הדיס ז"ל מוכח דמשה מוצעת דקתי בהמי' היינו דקתי דקתי בהם בברייתא דאפי' בחד
 אכל משה תרתי בעיין נמישכך ליה כדכתבינן ולא תהא לכו במתני' אכל הרב אלפסי
 ז"ל נראה דגמים בתמיה' ומשה עבד כתוב סם הלשון שהביא ממתני' הוא ז"ל
 סם: ׀ ׀ ובנדליו' ונתמיהו כתוב בנמקי יוסף סם פ' המקבל יתא' ח"ה דהדיס ספרי
 אם הוא תלמיד ויש חולק בדרב ואומרים דרוקח הפילין שהוא דבר מיוחד להורו ודבר
 מלבוס סן וכדרך שנתמין לו כהורו כך מתמין לו הפילין ע"כ וכן תמנא בבית יוסף
 ח"מ סימן ז"ל דף ק"י ע"א שכתב כן הר"ר יהודה אבנרלנו' ז"ל אבל לא לאשתי
 ולא לבניו אפי' שיהו חייב במונותיהם ובכסותהם הרמ"ם ז"ל סם פ' שלישי: שני
 כ"י

קלי אומנות מכל מין ומין שיש לך אומנות שארית ד' וה' כלים: חרש נרתמן
 לו וכו' ק"ק ל"ט' אחימי ליה צהדיה שפי מכל שחר אומיין הא בבלל אס היו
 אומן הוא ד"ל דוכי נרע ולשון הרמב"ם ז"ל שם פ"ג סכה כולל הא היה חרש וכו'
 יתא קלד ד"ל דהדא מנייהו נקט נפרושי: שני מעצדיו פ' ל' ריטו דיה קמחי וכו'
 בשרש ענה דשני מעצדיו אינו הלך גדול ואחר קצון שיש לו לאומן ע"כ וכמו שכתבתי
 בשליש פ' בתרא ד"כ: ר' אליעזר אומר אם היה אבר פ' השג יד דף י"ח.
 וכחוב שם בפ"ג מה"ש בספק משנה וה"ש דסכה לן תנא כותיה דר' אלעזר שם
 פ' השג יד כיו סתם ואח"כ מלחוקת דלחן הלכה בסתם הלך ספק כרביה דהכא ע"כ:
 ד' היה לו מין אחד וכו' שם בהר"ם ז"ל: המקדש את נבסיו וכו' פ' הגזל
 קמא דף ק"ג ובפ' מי שמת דף ק"א: אין אומרים למבור מן המכונה וליקח לו
 מן המועט ערסין וכו' דרבי אומר אומרים למבור מין המכונה וליקח לו מין המועט
 וכו' מין גידול וכן הוא בפ' הרגמה ז"ל. וכחוב שם עוד בנמוקי יוסף ומיהו כהב
 סרב ג' ארצין הלוי ז"ל שם ד"ב אמרי' שאין מוסיפין על המועט ערסין דוקא בבלי אמתה אכל
 צמון שלשים יום וכסות ז"ב הודע שמין לו לשלם צנינויות הע"פ שמתחלה היה
 מרע"ב עמנו ולבש צנדים משולאים ע"כ: מעלין לו את תפיליו שאף בן קרויין
 נכסיה ומעלין לו הפילין צדמים ופודה אותם. וביד פ' שני דהלכות ערסין סימן ג':
 דהא אחר המקדש את נבסיו וכו' פ' נערה ס"ו הגזל קמא דף ק"ב וסא הרמב"ם
 ז"ל בפ' המקבל וצירושלמי פ' הגזל קמא: אין לו לא בבסות אישתו וכו' ירוש'
 דניטין פ' השולח: והביאה בית יוסף בשם הרשב"א ז"ל בעור ה"ה סימן ע"ג. ופי'
 הרגמה ז"ל אין לו לגזר ליטול לו ככות אשתו וצניו הע"פ דעדין לא לבסות ע"כ
 וכן ג"כ פ' רבי' ז"ל שם ד"ב נערה ס"ו הגזל קמא דף ק"ב וסא הרמב"ם
 אשה וכו' ע"כ אבל נבי מקדים שיד לפ' אין לו למקדים בכל אלו כלל שלא חל עליהן
 הקדש כלל: ולא בצבע שצבען וכו' וה"ה מייח' לה בפ"ג ד"כ שם ובפ"ד דהכות
 דף ג"ד ולשון הרמב"ם ז"ל בפ"ג מ"ה ולא צנדים צנען וכו' ויראה צנדים צנעו
 קרויין. אבט גלשון המטה אולי שיהיה שם סתמו ולא היה צנען נקודת אבל לא דעמו
 מהוספות יום טוב: אין לו להקדש אלא מקומו במרגלה ושעמו בעבד ופרה
 שהמערך עמנו ומך הוא וידין בהשג יד ולפי מה שיש לו נותן להקדש והא היה לו
 עבד המיוחס עכשיו עשרים וזו אין אומרים רוחין כאלו לוקחין לו ככות בשלמים וזו
 יהיה מחזיק מנה ומכר בהמה עשרים וזו ומנאלו דמי בעבד ל' זון וכן היה זה אלא לפי
 אלא לפי שטחו שמין אותו וכן פרה וכן נערה ס"ו הגזל קמא דף ק"ב וסא הרמב"ם
 מקומה: אין להקדש אלא מקומו ושערו וא"ת מ"ש מהכרות ששים יום אלמנה
 שמתמינה לריוח הקדש וכו' דלחן עטם המתנה הככרה אולי ישיקר לאחר שהקדש
 אלא שיתכר בשניו כמו שהיה שם בשם המתנה הככרה וכו' ופי' ז"ל תרנו דהכא
 מייח' במלגלגין ואימא בהשג' שנת מכרוין על אלו שנה יגבו אבל רשע דמתני' דרש'
 פירקין דמלג' הככרה ס' יום מיידי בקרקעות ע"כ וכן ג"כ מוצא' ביד ספ"ג דהל' ערכין
 ועיין בבית יוסף פור ה"ג ס' ק"ב כמה סכה בשם הר"ם בר' זמח ז"ל והולק עליו:
פרק ז' אין מקדישין וכו' ביד פ"ד דהלכות ערכין סימן ג' פ' ה' ז' ח' פ' י"ב
 ז"ל ד' פ' פורת משרה ששים אין קתיי מהינין אין מקדישין לנאלו צנינו
 פחות משתי שנים וכדמפרש ואולי רש"י דענה טובה קמ"ל תנא דמתנייהו סיהא אלם
 חס על נכסיו ולא יקדים פחות משתי שנים לפני היוכל. ובהבו חוספי הרמב"ם ז"ל וליכני
 תנא אין מקדישין בהמה ולא תנא לנאלו צנינוע כאלו התנא מקרי ומודיע למחן העם
 פקיעים וקדישין בהמה ולא תנא יקדים פחות משתי שנים כי נספדו יתיר מהם הכה
 שזורים שיתכרו לפדות בחמשים בקל ואידי דהנא אין מקדישין בסתם הנא נמי ולי
 גאלין בהמה ולא הני צנינוע ע"כ: ולא גואלין אחר היוכל גרסי': אבל
 ההקדש בחובב הרשעים מה שפי' רש"י הוא פ' רכ"ו ז"ל וכן פ' ג"כ הרגמה
 ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל פ' ה' ז"ל שם פתוחה שנת בנות שנת מ"ח אין המקדש יכול
 לגמר לו תחשוב עמי כפי מה שראוי לשם זו ולהדשים ופול פשינה לפי שאין מחשבין
 להשים להקדש אבל אם רצה הגזר להשג' השנה והקשים שתי שנים ופול מן הרואה
 לפדותה שני שלשים וטני פונדיונות על כל זרע חומר ה"ו מותר ע"כ וכן ספק שם
 בפ"ד. וכחוב שם בבית יוסף ודברי רבינו מנצחיים שאין המקדש יכול לבקש לנפס
 להכשור לו חמשים אבל אם רצה הסכן להשג' חמשים מותר והוא נופס קמ"ל שא"ת
 שאין זה שבה ההקדש בריון כגזר הדבר הלוי ורשאי הוא לשאוף מן ע"כ. וכחוב שם
 ג"כ הרשב"ד ז"ל דמאי דתיח' ומינין שאל רבא הקדש לעשות לחודש שנה עושה אולי
 לאמר מן המוט דכתיב ומשג לו הכסן ולא כתיב ותנן על פי הטיען בחשבון הכסן
 הדבר הלוי ולפי מה שראש שנת ההקדש יעלה פדיונו ע"כ. ואפשר שהרמב"ם
 ז"ל סבירא ל' דמהאי קרא שמשנין שצרטין כגזר הדבר הלוי אפילו שאין
 שם שנה הקדש. צפירוס רש"י כגון דלקדשה בפלגא דמ"ח גמרא ופי'סו
 תוס' ז"ל לאו דוקא נקט דלקדשה ללאו צהדיה תליה מילתא כי אם בגולה ע"כ:
המקדש את שדרה בשעת היוכל נותן וכו' פ' האומר דקדושין דף ק"א וכו' ע"כ:
 ביה כור. וכחוב שם חוס' ז"ל פ' בקינורם ללא גרסי' בשנת היוכל דשנת היוכל
 פליגי רב ושמואל ז"ל אין מקדישין ומיכו ברוב עפרים נרסין סתם כסדר המשמש בשנת
 היוכל ז"ל דשנת היוכל משמע פירי שנה שאחר היוכל ולא סתם חמשים משם מילתא
 קתיי בשנת היוכל ענמה דקראמר דשנת היוכל דרש' ושמאל' דכתיב בשנת היוכל
 ישוב השדה וכו' והתם על כרחך בשנת היוכל ענמה יש לחלק לשון תורה לחוד
 ולשון חמשים לחוד דקרא' לאו אורחיה לכתוב ענמה והתם נמי יליף רב מכתובי ואם מכתב
 היוכל ושנת היוכל בכלל ופרקי' ל' שמואל מ' כתיב בשנת היוכל ע"כ ז"ל. ובסוף פירקין
 העתקתי שנתה רב ושמואל ע"ש: [גמיה וכו' הרשב"א ז"ל בדמותו שם פ' בית כור
 דף ק"ב פ' ה' וכן כחוב כחולה ונחשי עתיקין וכן גרים הרב רבינו שמואל ז"ל המקדים שדה
 בשנת היוכל ופירוש' בשנה שהיוכל כוס וואחר הרב ז"ל דליון מקדים שדכו בשנה היוכל
 שנתה רב ושמואל היא חיה דלמר אינה קדושה כל שיקר וליה דלמר קדושה ויולאה ביוכל
 ענמה דלחאה נמכת ערסין וצמכתה סימן ויש מקאת נוסחאות סכהו כהן
 בשנת היוכל ויש לפרשו בשנה שאחר היוכל שיהא שנה ראשונה ליוכל הנהב

ונסוס דקתיי עלה שנתן סלע ופודיון נקט שנה ראשונה של יובל זה ופולגתה דרב ושמואל
 גרסי' התם בשנת היוכל ענמה דשנת היוכל סתם שנה שאחר היוכל משמע ואפי' דלמרין
 התם מי כתיב בשנת היוכל משנת היוכל כתיב שנה שאחר היוכל ס' דלמלא בשנת היוכל
 שנה ענמה של יובל לשון תורה לחוד ולשון חמשים לחוד ודייקא נמי דקתיי כותיה הקדישה
 שנים ושם שנים אחר היוכל אלמא רשעא כהקדישה בשנה שאחר היוכל ענמה ע"כ: הוי
 שם נקיעים עשרה עשרים או שלשים וכו'. נקיעים דומיא דשלמים דלחן ראוין לרעיה וכוון
 שאלמלא נקיעים מים. [בגמ' וכו' הרשב"א ז"ל בחידושי פ' בית כור דף ק"ב ח"ג אין
 נמדדין עמה פ' הר"ר שמואל ז"ל אין נמדדין עמה לפדיון בית זרע חומר שטורים צמחים
 שקל כסף אבל לפדות נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין
 נכשייכו ירכו והקשיבין וליקדשו צנאפי נכשייכו כלומר לפדיון בית זרע חומר שטורים ואפי'
 שריהם שדה אחת וכו' וכו' שגאל להחלין ונרי' להלמד דגלאו ח"ג שדה אחת ליה וגואל וגואל
 להחלין וצמכתה קדושין פירשתי. אבל יש להקשות כאן נמי שגאל נכשייכו בך חמורה שדה
 אחת מדדין עמה ס' לכן נכשייכו ואין לומר דנקפח מינה גואל זה בלא זה הכי סכות מנאן פ' ה' ש
 לן ומשיקרא נמי אמאי לא קשיא ליה דהא שלמים קתיי שריהם ראוין לרעיה ויש
 לפרש דלח"צ דסתם שלמים אינה ראויה לרעיה יש נמי שמשנין שלמים שרואים
 לרעיה שאפשר הוא ומשיקרא קמ"ד דלכשיה דומיא דנקיעים קתיי וראוין לרעיה
 והשאה דייקין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין נמדדין
 כל עיקר קאמר כסתמן ודכוותה צנאפי וכל אחד למד מחברו ע"כ]. וה"ה לכן
 הסתם הר"ם ז"ל ש' כמה שכהו רבינו עובדיה ונפדין לפי חשבון כ' שלמים לביה
 ביר דסואיל וסוף סוף נפדין לפי חשבון כ' שלמים לביה ביר נמי חקיקה אפדין בין אה
 נמדדין עמה ס' אלפי נכשייכו ואין לומר דנקפח מינה גואל זה בלא זה הכי סכות מנאן פ' ה' ש
 צנאפי נכשייכו הוו לכו כשהי שדות וגואל זה בלא זה הכי סכות מנאן פ' ה' ש
 אחת יכול לגואל זה בלא זה הכי סכות מנאן פ' ה' ש
 יגאל להחלין והקדש מותר בכולן ורש"י ז"ל פ' דלחן נמדדין עמה וכן נפדין נכשייכו
 והשאה ל' חשבון כ' שלמים לביה ביר ע"כ ז"ל: הקדישה שריהם אי שישל שנים
 לפני היוכל נותן לו סלע ופודיון לשנה. דכתיב ונערע מערסין אף מן ההקדש שם
 אלה הקדש שנה או שנים ח"כ לא אכלה אלא שהיה לבניו מנכה סלע ופודיון בכל
 שנה ושנה אף מן ההקדש ששנים ששנה כלן אותם שנים שהיה צרחה צנדים
 שאינו נותן פס סלע ופודיון כך אם אכלה הקדש שנה או שנים מנכה לו סלע ופודיון
 בכל שנה ושנה: נותן לו סלע ופודיון וכו' פ' המקבל דף ק"ו: אלא נותן את
 כולו כאלה דכתיב את הכסף עד שיבא כסף כולו כאלה. ועיין כמה שכתבתי לקמן
 בפ' בהראש סוף סימן כ' בשם הרמב"ם ז"ל. ובה"ב פ' שטורי לפ' ברוקחין ונכשייכו
 כוליה שריקון: ב' אהרן דבעלים וכו' ורש"י דברוחא אפדיון דבעלים
 מוסיפין חוקן מביקין עליהם ליתן דבר שנה אלא גם הם נותנין את הכל
 כאלה אבל לכאורה משמע דלרבותא דלחך כל האדם נקיים ולי' אם גם החומס לריכין
 בעלים ליתן אותו הכל ביחד עם החמשים שקל כסף: או הקדישה וגאלה וכו' ביד
 שם פ"ד סימן ל' כ"ז: או אחר מן הקרובים וגאלה מידו אינה יולאה מידו צנבול
 י"ם דגריס יולאה מידו וכו' והיא גריסת רש"י ז"ל וכו' צנבול נוסחא דכתיב
 כי הכי דהוית נפקא מידיה דההוא קרוב דלחתי האי מחמתיה ע"כ. וכן משמע נמי
 גריסת הו"ס ז"ל ב"ד כ"ו צפירקין דנדרת המחמיל אילימא צנבול רשון גם זו היא
 גריסת הרשב"ד ז"ל בשגות שם אבל הרמב"ם ז"ל דהא הוית גריסת והעלה דגרסי'
 אינה יולאה וסבין נמאלו בספר הרמב"ם ז"ל ע"כ והיא גריסת הרמב"ם ז"ל צפירוס
 וגם ביד שם וכו' שם ביד אבל אם גאלה אותה בתו או שאר קרובין או [איש] נכרי [שאינו
 קרובין] מיד ההקדש אם חזר המקדש וגאלה מידן חוזה לו לעולם ואם לא גאלה מידן
 אלא הגיע צנבול והיא תחת יד הכה או שאר קרובים או [איש] נכרי ה"ו יולאה הקדש
 ואינה חוזה וכו' והיא לעולם אלא תהיה החוזה נכריה ויהי הנאמר והיא סכה כאלה
 צנבול קדש לה' כשדה החרס לכן תהיה החוזה ואין הסתים לריכין ליתן דמיה
 שכר נכדית מיד ההקדש ולקח עיכס מחלח אלא החומר לכתיב כאלו הם
 בעליה ע"כ וגם הרשב"ד ז"ל כתב שם צנוף השגתו שצדק ונמאלו נוסחא דכדרי
 הרמב"ם ז"ל: גאלה אחר מן הבהנים גריסת' בפ' הגזל קמא דף ק"א ע"כ:
 אלא יוצאה לכל אחיו הבהנים נגמרא צנדייתא יליף עממא מקרא דכתיב
 לכן תהיה החוזה ויחיה למדע הכי החוזה של כהן שיש מאכיו חסא שלו אבל
 זו אינה שלו: ד' הגיע היוכל וכו' בר"ם ז"ל וכו' צירוס ר"פ האומר
 דקדושין: ר' אלעזר וכו' בלי יוד משמע דגרסי' ליה סהוא ר' אלעזר בן שמוע
 חזרם ס' ר' מאיר ור' יודא. ובגמ' איבעיא לן לר' אלעזר דלמר צנבול שני
 בת גואלה היא אם לא נכתיב או לאו כאלה דמו אלא כי הכי דליון פירקין צנבול
 רשון הוית קיימא צדיה השאה נמי קיימא צדיה ואפסינן כתיבא דלמר דלאו
 כאלה דמו ויולאה מידו לכתיב: ה' הלוקח שדה מאביו ס"ם השולח
 צדייתא וס"ם המוכר את הבית צדייתא ור"ם יש צערכין. וביד שם פ"ד ס"ו י"א
 כ"ח כ"ח: יצאת זו שהיא ראויה להיות שדה אחוזה דלי לא רבי קרא
 אלא חת ציו ואח"כ הקדישה ליכתוב קרא אם משנה מקוזה אחר לא לחוזה ח"כ
 אחר לא שדה אחוזה ומתבייא רשע דמתני' דלמדה בה ר"מ דדרשיקן יולאה זו
 שהיא כבר אחוזה מאי משדה אלא ש"מ למידע שדה שאינה ראויה להיות שדה
 אחוזה יולאה שדה שהקדישה ואח"כ מת ציו צנעטת הקדש סימא ראויה להיות
 שדה אחוזה: שדה מקנה שהקדישה וגאלה אחר אינה יולאה לכתיב צנבול אלא
 למי שצמרה למקדיש רש"י ז"ל. וכחוב חוס' ז"ל לפוס ירישא משמע דלינה יולאה
 לכתיב צנבול אם גאלה אחר מיד הגזר לפני היוכל ורש"י ז"ל פ' צני' החומס שלו
 דאפילו לא גאלה אחר אלא שעדין היא ביד הגזר האל תנאם צנבול לבעלים
 הראשונים אשר לו אחת הארץ ע"כ. אכן איני סריוח חפסתי שצדקה צנבול לבעלים
 ז"ל דפוסים משונים וזו מהו שצמחה ומנאלתי צנאפי חשבון כך וימנרה גזר
 לאחר או אם יגאל וכו' ובאחר מן הדפוסים שמאלתי כתוב זו או אם לא יגאל
 יכו

וכו' מלאתי העברת הקולמוס על מנה לא וק נ"כ צפי' הנכסף"א מורחז ו"ל
העתיק לו חס' יגאל וכו' ע"פ. וגם בחוס' יום טוב כחוב וראיתי חמי נוסחא
דווקאית חס' ר"ש ו"ל שבחומם שכתוב בה וימכרנה גיבז לחצר או חס יגאל הוא
בשנת היובל ישוב השרה וגומר: כהניסו ולוים מקדישים לעולם ואפילו בשנת
היובל עממה אבל ישראל סקדים שדה בשנת היובל עממה אינה מקודשת עכ"ל
רש"י. אמר המלך כשמואל ודלא כרב וכן פסק הרמב"ם ו"ל שם כ"ד האם
בפירושו למתני' פ"י כרב ו"ל ולפי שנתפאר שישראל אינו טורח אלא עד היובל
אבל לא עבר עליו היובל כמו שהקדמו ביאורו לא תנאל עוד. אמר כהניס וליס
גואלנין או מקדישים ואע"פ שאין זה מיוחד לכן שישראל ג"כ מקדישין לעולם ואפילו
בשנת היובל עממה עכ"ל ו"ל. פי' לדרביו ו"ל דגמ' מחרן ארצ דלחר דלס הקדישה
ישראל בשנת היובל עממה היא קדושה מאי איריא דקס תנא דמתני' כהניס וליס
מקדישין לעולם אפילו ישראל נמי בשלמא לשמואל דלחר ישראל סקדים בשנת היובל
עממה לא קדשה קמ"ל דכהניס וליס מקדישין לעולם ומחדר וליטעמין לשמואל נמי
קסא אמאי תני הכא גבי כהניס וליס גין לפי היובל גין לאחר היובל גין דלס
הקדישו כהניס וליס בשנת היובל עממה קדוש כ"ס לפניה ולאחריו אלא מאי היה
לך לומר אליבא דשמואל אירי דהא רישא ברית פירקין גבי ישראל לפי היובל
ולאחר היובל תנא סיפא נמי גבי לויס גין לפי היובל גין לאחר היובל אע"פ דלא
אליטרך הכי נמי לדידי אמר' דלוידי דהנא רישא גבי ישראל אין מקדישין ולא
גואלנין תנא נמי סיפא גבי לויס מקדישין וגואלנין אע"פ דמקדישין דכהניס וליס ולא
שמע' מיהו אפילו ישראל נמי בשלמא לשמואל כדלמרי'. ואיתא להאי גבא כ' ראויה
כ"ד דף כ"ס לפי פירוש רבינו יצחק הלוי רבו של רש"י ו"ל: שאין אדם
מקדיש דבר שאינה שלו אע"פ דקרא כתיב בשנת היובל ישוב השרה לאכר
קבו מאחו לאכר לו אחוזה הארץ אליטרך לשעמא משום דבבבא לא מיירי אלא
מקדיש ופודיה לכי כתיב וחסב לו כספו וגומר וכן את הערך ציוס הוא קדש
לפי בשנת היובל ישוב השרה וגו' והאן איריין בגמ' אחר ואי נמי לא נראה
כלל עד כאן:

פרק ה המקדיש את שדהו ביד רפה' להלכות ערכין: בשעה שאינה יובל

הבז הרמב"ם ו"ל בשעה שאינה יובל יס נקאת הנוסחאות המקדיש שדהו
בשעה שאין היובל נוסב והענין אחר אבל הנוסחא האמתי הוא מה שכתבנו תחלה ע"כ
ובתלמוד השנה ע"כ הר"ר גללה' אשכחי ו"ל מלאתי בשעה שאין היובל נוסב [הב"ם]
ואינו מוכן לו מה שכתבו בחוס' יום טוב בזמן שאינה יובל ובמסדה שבגמ' שאין
היובל נבטון ונ"ל נגאלו גם שניהם ע"כ דאי שבמסדה שבגמ' טעות דפוס הוא
שדלג מנה ונכח כמו שכתבנו שטריס הרב ר' גללה' ו"ל מפי ספרי כ"ל מדוייקים
ואי לטון רש"י הוא תפס כנרסא הכוחה ופי' שרואה לומר בזמן שאין היובל נבטון.
וכן בחוס' ו"ל ולאכר לומר שגם רש"י ו"ל קי היה גורם ואין הכרח נגור ו"ל חוס'
ו"ל המקדיש שדהו בשעה שאין היובל נוסב פי' בזמן שאין היובל נוסב דלא הוא
פדה בשווי ויש לו ריוח להקדש לפחות תחלה הבעלים אמתי החומם אכל בזמן
שהיובל נוסב הוא נפדה לפי זרעו בחמיס כלעיס ביה זרע חומר טעוריס ובשדה
אחרים מיירי בזמן הבית מיירי דליכא רוחא להקדש דאי שלג בזמן הבית מחללו אם
ירצה אפי' לכתלה על טוב פירוטה לפי שאין בו ריוח להקדש דלאיבזר אילי כדאי' לקמן
נגמ' כיון שפירקן השרה דלחייב דנכסיה תחא לנקמה דרב דלחייב אילי שיק' ד' וזו
אחיל עלייהו ושידיבו בנהרס וליטחרי לך וא"ת היך נגאלו בזמן שאין היובל נוסב
בזמן הבית ו"ל בזמן שגלו ישראל דבני' כל יושביה עליה ע"כ: אומר'ס לו פתח
אתה ראשון בגמרא פריך והתניא כופיס ומשני מאי אומר'ס נמי כופיס ואב"א
משיקרא אומר'ס אי ליתא להקדש לפחות תחלה הרמב"ם ו"ל בשעה שאין היובל
נוסב הוא דכופין ומכריחין אותו לתת בה דמיס שרי אין סס יובל שחלל בו לכהניס
אלא כופס הפדות אבל בזמן שהיובל נוסב שחלל יגע יובל ולא יגאלנס כופס לנלח
לכהניס מזה עליו הפדותה הוא שהקדש קודם ולס לא רצה אין כופיס אותו והרמב"ד
ו"ל תנא עליו דמיס הפדות סס רש"י. והקדש חוס' ו"ל מ"ס דלירי כפיה הכא שפי
מכל הני דתנן בספ"ק דבכורות מלח פדייה קודמת למלח עריסה מלח פידיה קודמת למלח
פדייה מלח יבוס קודמת למלח חליס מלח נולנס בלדון הוא קודם לכל אדם ומפיק כוליה
מקרי' חס' ולא אשכחן כפיה כי ביה ו"ל דשאי הכא דיבול לבז לירי הקלה אם יבט
הנוסב ממנה ע"כ. צפי' רש"י ומפני שחלל דברים וכו' ומתני' חלל ושוך האמר. עוד
בפי' רש"י לירי להניס והשניה והשניה שחלל נולנה בלדון דכתיב וחס לא יגאל ונמכר
בערך אלמא וס': א"ר יוסי ולא ר' יוסי לא היה בזמן הבית וא"כ לא הולך לפחות תחלה
המעשה בימי ר' יוסי והלא ר' יוסי לא היה בזמן הבית וא"כ לא הולך לפחות תחלה
בבעלים ו"ל דפלגי ע"פ הקבלה על פי מה שאירע בזמן הבית אפילו שלג בזמן
הבית נולנה בבעלים תהלה כדכתיב וחס לא יגאל ונמכר חוס' ו"ל. ו"ל הר"ם ו"ל
אמר ר' יוסי לא אמר זה אלא ככפיה משמע דקאמר דהי הוא מעשה ובתוספתא
היא א"ר יוסי אפילו לא אמר זה אלא ככפיה דהקדש נפדה בשום דקפ"ע ע"כ:
שההקדש נגדה בבספ' חוס' רש"י ובשוה כדקדושין: ובשוה כספ' דככל דוכחא סס
כספ' כספ' חון ממעשר שני: אמרו לו הליעךך פי' והפי' אמר לו סוס
בניעמך והרי היא שני צביס. וראיתי שהגיס הר"ם ו"ל הליעךך בזה וגם נקד הכפ'
במקן ו"ל נע"מ דמי' נמצא מפיסד איסר ושדרו לפינוי סתמא כריכין מדלג
קתני מנלל מפיסד ביס ויס לו שפי הפקות אחד שחורה לו שדה ואחד שפסד
האיסר: ב אמר אחר הרי היא שני וכו' ביד סס שכלכות ערכין כל סוס
ג' ד' ה' ו' ורפ"ס דכלכות מכירה ונת"כ היא שניה פרסא ד' דפרסת בחוקותי:
עד עשר אית לל גרסי מלח עד כפולת קתני' וכן הוא סס ביד ונס הר"ר יוסף
ו"ל נקד בשם רוב ספריס: חזר ויס של מ' ממסכני' מנכסיו עד עשר נמלל
ביד גזר עשרים רוב שלשים יתן שלשים הרי תמשיס: ונפרעיסו מלח עשר את
המומר עד שיכא להקדש בה עשר שלשים הואיל וזה סס אותה בעשר אמירו
לנכוס. כמסירתו להדיוס וזה טעם טולס. ובגמ' בלשון שני רמי תן חזר בו של עשר

מוכרין אותה בשווי ונפרעין משל עשר את המומר והתניא משלשין צביסא אמר רב
הסדל לא קשיא כלן צבת אחת כלן צבת אחר זס פי' רש"י ו"ל מתני' בזה אחר זה
דשתתל אמר בן חמיס לנזכר כי הדרי שנקי בר ארבעים כתייחא שחורו צבת
אחת משלשין צביסא שלס רלואוס נשכריס וליס אחוויס נפסקין שחל חזרו כולן
זמכרה נזכר בשוויס בחמס כלעיס מנאלו פחותיס מ"ס כלעיס יתן בן חמיס השערה
שלו לבדו יצאש' א: בן מ' יתן חמי' שפייס נטרע בהס ומעשר של בן שלים יתן
שלס וכן מ' יתן שלים וכן שלים שלס ששלסח שפייס אמרו והעשר של בן
עשרים יתני בן ארבעתס והתמס שפחתו מנן עשר יתני חמסס כ"כ אבל רש"י
חפס והעתיק לטון הרמב"ם ו"ל ממס שס כפי"ח דחומס"ד ו"ל הסינו סס.
ו"ל הכנמ"ס ו"ל כשחירו כולן כלחת משלשין צביסין כילד של חמסיס יתן ס"ו ושל
מ' חמסה מתוספתו והתמס מחוספת בן שלים וכן שלים יתן מני תוספתו והני
עכ"ל ו"ל: הבעלים אומר'ס בעשרים וכל אדם אומר'ס בעשרים בנקת ספרי
ל"א וכל אדם אומר'ס בעשרים ואחד. ואיתא להאי גבא כ"ס הובז דף ל"ג: הבעלים
קודמין מפני שכן מוסיפין חומס בגמ' פריך למימרא דחומס עדיף ורמינדי דתנן
כ"ס"ד למכסת מעשר שני בעל הבית אומר כולע ואחד אומר כולע [והי"א] זה של
העל ויחסיב קודם מפני הרמב"ם על המקן ומשני סכ"ס דחומס"ד רוחא דקדושא הוא
חומס עדיף תתס גבי מעשר שני דחומס רוחא דבעל הבית הוא שרי בן קרן בן
חומס בכל שלו הוא יחל הכל ביבוסליס ואין לו בו אלא מלוח פדייה שלג
יאכלנו בגבולין כלא שדון ועיקר פדייתו בקרן היא ואע"פ דבדרי דמי לא איכפת לן
ספרי ויחסיב דמיין ארן נכנס אלן הוא ולכסי קרמא אפיקוס שפרי חמס"ד לא
איכפת לן. והתם ביבוסלמי משני דלכסי לא חספו לחוס' חומסו אע"פ דבעל הבית
בני למיכב דהא חומס של סלע הוי דינר ודינר הוי כ"ד היטרין כדלמרי'
כ"ס"ד קודמין מפני שהוא יכול להערים על החומס ולפטרנו ממנו דהנין התם
מערימין וכו'. והקשו תוספות ו"ל דלמי קודשא דלא דבעלים קודמין וכו'
כשאין אחר פודיה ביותר להבעלים אומר'ס בעשרים וכל אדם אומר'ס בעשרים אבל
התם גבי מעשר בעל הבית אומר כולע ואחד אומר כולע ואיכר ומסיפא נמי ליכא
למיפדך דקתני אחד אומר הרי היא שלג בעשרים ואחד הבעלים קודמין וזאתו
כ"ו והכא גבי מעשר קתני דלחר קודם דהאי נמי לאו קודשא היא דלמידי הוא
עממא אלא מפני שמוסיף על הקרן שהוא עשרים הכא נמי בחתימין דין הוא
שיקדמו הבעלים שגם הם מוסיפים על הקרן כשמתוכם עשרים ושש שמתנין האחד
יתר על העשרים והחומס שבציל החומס של הקרן שהוא עשרים ושחל הוא מקדש
מ"ס שכופין הבעלים לתת דמיס שחלל האחר וחומסו על מה שחמרו בהחריס דקתני
שהבעלים נותנין לו כ"ו והכא קתני כשהבעלים אומר'ס כולע והאחד אומר כולע
ואיכר של סלע ויחסיב קודם ואין אלו כופין את הבעלים שיהנו סלע ואיכר עס החומס
דקתני ואיכר של סלע ויחסיב קודם ולא קתני הבעלים נותניס חמסה דקתני שהוא קרן
וחומסו איכר ומתני הכל חומס"ד רוחא דקדוש חומס עדיף ללכך כופין את הבעלים.
התם דחומס"ד רוחא דבעל הבית עכ"ל ו"ל בסס הר"ר הלחן ו"ל. ופי' הנירסס של
קת ספרי יד שכתבתי לא קסא מד'י: ג אמר אחר הרי היא שלי בעשרים ואחד
פירק הובז כ"ד. לטון הרמב"ם ו"ל שם פ"ח צל אחד ואמר הרי היא שלי בחד
ועשרים שחוק הבעלים ולא הוסיפו כלום מוכרין אותו בשחל בהתם ועשרים ואם
הוסיפו הבעלים על עשרים ואחד אפילו פירוטא אחת הרי אלו כותנין שש ועשרים
ופירוטא אחת. אחת ועשרים ופירוטא שחל מועלמן וחמס שכן חייבין בו מסוס חומס
המתן שחל תחלה וכן וכו' ושם השיגו על זו הפירוטא מה עיבה ע"ס כמה שטען
הכ"מ צעו ו"ל. הבעלים נותנין לעשרים קת קסא וכו' מפני שיעלויה דמיס
יותר מכדי שווי נכופ הבעלים לתת ו"ל אם ירלו הבעלים שיעלויה יותר משוויו יאמר
תפדו אחס ואחתי: טעלה החומס הר"ם ו"ל בגליון וגם הר"ם ו"ל: שאין מוסיפין
חומס על עליון זה סס כ"ל ואכלוהו צביס קרי. ובגמ' אמר רב הסדל לא ענו אלא
על יבוס הקדש ששלס כמו שחמר זה הלחר אבל שחמוהו שלס כדבדיו לו זה
מוסיפס בעלים חומס על עליון בעל כרחן ולא צפי' עשרה אע"פ דבמזל דהקדש
בני עשרה כדתנן כ"ס"ד דסנהדרין הקרקעות פ' כו' כחא רינחא קמ"ל דיון דלמרי'
הלחא לא מסהריקן אטערה ויחסיפו חומס על העלוי ואיתא נמי בגמ' דכ"ס מחמרי'
דלע"ז דלא ניסוס בשלס כדבדיו מוסיפס בעלים חומס על עליון: ואם לאו אומר'ס
הניערך ו"ל כגנתיקן וסס יפרסו חלל דברי הבעל לקוה. ובת"כ היא שניה כפרק
עשרי דפרסת בחוקותי: ד ואם החריס את כולס העלה הר"ם ו"ל דלאנו ונקרו
כלל אחד וחס החריס כל ללנו אם ככאר מנקרו הוי מרס וכן בהפך דלאנו ונקרו
הכל אחד וכן חוקתה עבדו ושפחותיו הכל אחד ע"כ: אינם סוחרסין דלמר קרא
מכל אכר לו מחדס ומחדס אחוזה וכו' רש"י. אמר המלךק בגמרא דבבב"א
קתני מכהמה ולא כל בהמה אע"פ דבבב"א לא כתיב אלא מחדס ובהמה אחוזה
ובבב"א אחתה דריס בהמה למחי דקתני' מהני' דבספרי סתמריס בכו רשות מוחרמה
אע"פ דיכול למכרה כשהיא קפנה כשהיא קפנה דבסנה דמה צבמה שיש לו רשות למכרה
לעולם אף על פי שיש לו רשות למכרה לעולם למעשה בחו שרי אינו יכול למכרה כשהיא
נערה: דברי ר' אליעזר בכל הספריס אליעזר בידו וכחזו בל"מ שס כ"ס"ע פ"ו
דמקדמי' וז"ל ארי ממעט דרבין פליגי עליה ואע"פ דרל"אע"פ ס"ל כותיה ע"כ והוה ספי'
הרמב"ם ו"ל אם עבד והחריס את כולס הכל מוחרס כתיב ע"כ. אלא דקסא קת
לע"ז שחל הנוסחא האמתי הוא ר"א בידו אפילו לא פירס בל"מ למעשה דר' אליעזר
שמותו הוא אע"פ דר' אלעזר בן עריס ס"ל [כותי'] לא פסקו [כ"ס"ד] מן
סכסס שכתב הוא דיון דתנן דברי ר' אליעזר משמע דרבין פליגי עליה ובגמרא
פריך רל"אע"פ הייך ר' אליעזר ומשני איכא צביסויהו דר' אילנא דליך אילנא כחלס
התקשו המבדו אל יבזו יותר חומס דגמרי' מיעבד דכתיב שחורין אע"פ דאע"פ
רל"אע"פ אית ליה דר' אילנא דהא אחת לאשמועי' שיהא אדם חס על נכסיו ר' אליעזר
לית ליה דר' אילנא דהא אחת לאשמועי' דאי צבזו טובא לא איכפת לן אלא דשייר
לעממו

לעממו

זתי שנים מעת לעת הראש וז' . בסוף פי' רש"י ור' אליעזר לא פליגי שה"ק בזה
אלא דברי הכל היה וכן בפי' הרמב"ם ז"ל ג"כ . אמר המשנה וליף לה ר' אליעזר
דברייהוה מוקדש דתיב במספר שני תבואות ימכר לך משמע כל תבואות שיש בזה
שנים מדל"ל למיכחז מספר שנים או מספר תבואות דהוה משמע שתי תבואות אבל
במספר שני תבואות משמע ללמד פעמים שאלם ארכב שלם תבואות בשנים ולא
יאמר לו המוכר ללוקח הנה לפני כדרך שהנחתי לפניך . וביד פי"א להלכות שמיטה
ויובל סימן ק"ט י"א י"ב . ושניה היה בת"כ סוף פרשה ג' דפרשת בהר סיני :
ב **מכרה** לראשון במנה וכו' ביד שם סימן ק"ט י"א י"ח . ושניה היה בת"כ פי"א
דפי' ובר סיני : שנאמר לאיש אשר מחר לו רש"י ז"ל נראה לדרים לאחר מחר לו :
שנאמר לאיש אשר נהנה מיתורא דאיש קא דריש דה"ל למיכחז והכיב את
העודף לאחר מחר לו הראש וז"ל . והסוף בתוס' יוס סוב מדכתיב לאיש כלומר
האדון בעל השדה כמו איש כ"ג שפירושו הדוני ע"כ . וכתב מהני' רבי הוה . ור'
דוכתיב בן יאודה פליגי עליה ואינו נמי דריש לקולא דבין מכרה לו בזמנה והכתיב
האלה ועמדה על מלאהים או שמכרה לו במלאהים והכתיב ועמדה על מנה איש
מחשב אלא בזמנה ואיכא בינייהו דלייקר וזל ואייקר פי' שמכרה לו במלאהים וזל
ומכרה רשון לשי בזמנה והתייקרה ביד השני ועמדה על מלאהים לרבי דלמחר לאיש אשר
בזמנה לא יכיר אלא מהנה כמה דתיב בה שני . לר' דוכתיב יתיב מלאהים ממה נפשך דאי
למחר עורך שבידו הוה מאתן שקול מקמה ואי למחר עורך שביקרקע הוה מלאהים
ובגמ' בעי ומנן דרשב"י לקולא ומשני לייף לה מעבד עברי וכו' כדפי' רש"י ז"ל .
ובגמ' בעי עבד עברי וכו' גופיה מנן דרשב"י לקריל דכתיב גביה לקולא הוה מנן
למיירדשיטו נמי לעומדא דתיב לעומדא . להכיב העבד מנין שהין מחשב אלא במלאהים
ה"ל לפי שמו והיינו חומרה דבר וכו' ור' יצחק מדכתיב גבי עבד עברי את
עוד רבות בשנים ואתיב והם מעט נשאר בשנים וה"ל למיכחז את עוד רבות שנים
מלי בשנים אלא ה"ל קרא תרבות כספו בשנים מכסף מקמהו תממע כספו בשנים
כפי שני אחר רב ויבס דרשיניהו רב נתנן בר יצחק להני קראי כתיב : לא ימכור
ברדיון ויגאור ברב"ב . והכי' אפכה אלא אורחא דמילתא קבט תוס' ה"ל . והסוף
בתוס' יוס סוב והיינו דכתיב הרמב"ם ז"ל שם פי"א להלכות שמיטה המוכר שדה
החוס וכו' לו שדות אחרות ומכר מהותם בשדות כדי לגאול שדה שמכר הין שומעין
לו שנאמר ומלא וכו' ע"כ : לא יקנה ויגאל בעקודת חירק חתה היוד של מלה יתה . בפי'
רש"י ז"ל מלא שמיטה שמיטה דבר וכו' אמר המלך וכו' פריך למימא דמלאהי הנהי
לשמע ורמיניהו ומלאהי פרט למלאהי את עלמיו מנאן אמר רבא"י שם משליהם ה"ל
מיתהוה ידו הויה הוה את רשון וקבלה פטור אלמלא מלא דליחיהו משיקרא משמע
משני רבא הכא בעינייהו דקרא והכא מעיניהו דקרא הכא מלא דומיהו דהשניה ידו
עם השניה ידו השתא דדליי השתא כשמיטה לא היתה ידו משנה דמכתיב וכו' ימך
אחך ומכר מהחיהו חף מלאהי כמי הנהי והכא מלא דומיהו דמכר כמי יער מלאהי
דליהו משיקרא חף מלאהי מילתא דליהו משיקרא . עוד בסוף פי' רש"י ז"ל יגאל חיהו
ובשפתיו ידו יגאל כולה . אמר המלך דלמחר קרא וחס גאול יגאל את השדה המקדש
אוהו ומוכר רבא דנאלי יגאל מלמד שלום מאחר וגאול ושאר ירעה יגאל להאיש אחר
שממנו מה מעט לפי שמיטה בזמנה שדה אחוזה שיהי כמו שאם היש יגאל ולא נגאלה
חוזרת לבעלים ביובל הורע כמו שאינו לוח וגאול ואינו גאול להאיש אבל
מקדש שדה אחוזה הויאל שבורע כמו שאם הגיע יגאל ולא נגאלה יגאלה
לכתיב יסה כמו שיהי וגאול וגאול להאיש . ורש"י ז"ל מהתיקין ר"ש היה
אל תוס' ז"ל הויכחו מפ"ק דקדושין דליהו אפילו כדבין דמווד במקדש שדה אחוזה
לוח וגאול להאיש ולא פליגי עליה דר"ש בסתמא דהדא דרייתא כמו שנכתב בסמוך
אלא בזמנה בית בעיה ערי הויה שאינו לוח וגאול להאיש . וכן כתב רבי' אליהו
ז"ל אהא דנקטת בגמ' הני חולא לוח וגאול להאיש ומינה חידך אינו לוח וגאול להאיש
לא קראי הוה רבא ר"ש פי' אהא דהני לוח וגאול להאיש ר"ש היה ולא נגאלה
שממנו מקום שבורע כמו בעיני אחד יסה כמו בעיני אחר ה"ל בזמנה בית בעיה ערי
חומה הויאל ובורע כמו שאם הגיע יוס שנים [שטר] חדש ולא נגאל היה הלוח לו ללוקח
יסה כמו בעיני אחר שזה וגאול וזה דהתי אינו לוח וגאול היינו רבנן דפלגי עליה דר"ש
לדת כמו בעיני אחר שזה וגאול וזה דהתי אינו לוח וגאול היינו רבנן דפלגי עליה דר"ש
להלכות ערכין סימן כ' . ופי' הרמב"ם ז"ל ובהקדש במקדש שדה בשעת היובל מותר
בטול למכור ברחוק וגאול בקרוב ולמכור ברע וגאול ביפה לוח וגאול להאיש ואפי"ן
דחק לגול בפי' הין מקדשין והם אמר רבינו נתן דבר שנה בשנה הין שומעין לו ביה
דלין שומעין לו לגאלה ליתן סלע ופונדיון לכל שנה אבל אם נותן הני שפירין בידה
ולבסוף הני האחר מותר והיינו דקאמר ובהקדש מותר לגאול להאיש עכ"ל ז"ל : זה
חומר שרשי לעשות כל אלו להויה מיד הקדש : ג המוכר בית בבתרי ערי
חומה תוס' בפי' איזהו בפי' אפי' ה"ז גואל מיד גמ' מהני' דקתי גואל מיד
למשמע אפילו ביום שמכרה מותר לגאול דלא כרבי דהתי דלא אמר ר' אומר ימים התיב
גאולין הין ימים פחותים שנים דלא תשהי ביד הלוקח פחות משני ימים ויבין אישתיך
לכו האי ימים למיזם ליום שאלם מכרה באלה בנין הין מונין שנה למנין שנה דלימא
הין סביע שפרי עתה לו שנה אחרי ואלא חומה שנה אלא עד חמה בנין הכא אינו
נחלם רבי מוס ליום נפקא ליה מקרא דתיב עד חום שנת ומכרו ורבנן אפי"ן
דהוה גמורה ומסי' ר' יוחנן דמתיין ר' יהודה היה דלמחר ז' אחר דריבית מותר
דרבית הבאה ע"י מחר קרי ז' אחר משום דלחן ז' ליד רבית משני נדדן שאם לא
יגאלנה והתעל לו הין כחן רבית אבל הלוה ודלי בזה ליד רבית שאינו נחלמה
לעולם וברייתא רבנן רבא אמר דל"ש ז' אחר דריבית אסור והכא דריבית ע"י להחזיר
פליגי שהתו בתחלה שאם יגאלנה המוכר בתוך שנהו שגביו יחזיר לו הלוקח המימם

מפירות שאכל ומתני' וברייתא בזה פליגי להנח דברייתא סבר סוף סוף האילן וליד
רבית אחי ז' אחר דריבית הוא ורביה נמורה היא אלא שהחורה התירוהו לרש"י ז"ל .
עוד יש לפרש דכתיב פליגי מתניהו וברייתא עון שכתב לביט ע"מ להחזיר לו דמי
שכירוח שנה אם ז' לפדותו בתוך ז"ל חודש להנח דמתי' סבר רבית ע"מ להחזיר
שני ותנא דברייתא סבר דלסוב א"כ מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי מהתי'
מיירי כשמחזיר לו אם יפדנו וברייתא כשאין מחזיר תוס' ז"ל : מת המוכר יגאל
בגו בגמ' פריך פשיטא ומשני מהו דתימא ליש כי ימכור אמר רחמנא והא לא מחר
קמ"ל ויהיה גאולו מכל מקום משמע דל"ש ה"ל למכחז יגאלנה עד הוה שנת ממכרו
מדשמי דבזמניהו ויהיה גאולו משמע אפי' על יד אחר : מת הלוקח יגאל מיד
בגו בגמ' פריך פשיטא ומשני מהו דתימא ליקנה חיותו אמר רחמנא דהחזיר והא לא
קנה קמ"ל ויהיה גאולו מכל מקום : שנאמר עד מלאהי לו דמשמע לוח הסיבה
החלה שלו דלו ימירה טוח . ומנה מחר רשון לשי כל ימות שבתה לידו . ה"ל רבי
אומר ליתן לו שנה ועיבורה . גמ' ת"ר כמה תמימה רבי אומר מונה שלם ממות ושנים
ותמימה ימים כמנין ימות הכמה ותמימה אומרים מונה ז"ל חדש מיום ליום ושם
נהעברה לו תעברה . ושניה היה בת"כ פרשה ד' דפי' בהר סיני . ועין בפי'
הר"ן ז"ל ס"פ קום יין . וביד פי"ב להלכות ויובל ויסי' ג' ד' ה' : ד הגניע
יום י"ב חודש וכו' ביד שם פי"ג סימן ד' ו' : אחר הלוקח אחד שיתן לו
במתנה ימים כמנין ימות הכמה ותמימה אומרים מונה ז"ל חדש מיום ליום ושם
שנתה דכי היכי דלמחר ר"מ דמתנה אינה כמכר לענין למיפק ביובל ה"ל דלא הוי
כמכר למיתלם אפי"ן דרבי רחמנא לנתימה דה"ל למיכחז לנתימה ולאמר לנתימה לרבות
את המתנה . ה"ל גמי כתיב תסובו ולא משמע לוח לרבות את המתנה : בראשונה
זהו תוס' פי' הויה דף ז"ל ובגמ' פריך מי דלחיו דף ע"ג . ובתוס' בביט ע"מ יבסחן
המשפט סימן ס"ו מלאהי כתוב בשם אגודה דראשונה היה נעמן ביום אחרון של י"ב
חדש כדי שיהי הלוח לו החקין הלל וכו' מנאן מראש שלדס שגדר לעשות דבר בתוך
שנשים יוס או חו' אחר ולא נחלם חוה' המון ויהי יכול לעשות דביומא דמימלא זמניה
לחנם ולא קרי לחנם כדמכר הלל לתקן דהא הכא נאכס ביום אחרון פי"ב : חולש
מעוהיו פי' הרמב"ם ז"ל חולש אפטר סיבה מענין ויהלוג יאשע ויהא פירשו
שמהלם מעוהיו בלשכס ואפטר שהוא לכן מיוחד לנתימה המשות ע"כ . ושם פי' פי
לחיו פי' רש"י ז"ל חולש זורק כמו חולש על גוי מטיל גורל ע"כ וכן פי' ג"כ באן .
ישויה היה בת"כ פרשה ד' דפי' בהר סיני : דהי כל שהוא לפנים פ"ן החומה
וכו' ירושלמי ר"פ דמגלה ובהשבות הרשב"א ז"ל סימן השל"ג וביד שם סימן
י"א ז"ל : בית הבגוי בחומה ר' יהודה אומר וכו' גמ' א"ר יוחנן ושניהם נקראת
אחד דפס' ומתוירים בתלם בעד החלון כי כיהה בקיר החומה ובחומה היה יושבת ר"ש
סבר דפסטי דקרא לחיון דליהו בתוך החומה וקאמר ובחומה סא וישבת כלומר
בעיר חומה היה יושבת וכו' יהודה סבר בחומה היה יושבת ולא בעיר חומה . ושניה
היה בת"כ פרשה ד' דפי' בהר סיני : ו עיר שנגוריה חומהה כתוב בתוס' יוס
סך העתיק הרמב"ם ז"ל בפי"ב מהלכות שמיטה גם בתוספתא בתי חנני' אפי"ן שיה
לכה חומה גג וכו' ז"ל שתייהו חומהה ה"ל למיתני ע"כ . וזה פי' הר"ר
אליקים ז"ל עיר שנגוריה חומהה אינה דלמריה מכל החומה כביי מלאהי נתייה י"א
דלמרי שנגוריהו משופעיה עד לרין וכן הן החומות ע"כ : ושאינה מוקפת חומה
וכו' גמ' ת"ר חומה ולא סור אינה סביב פרט לנתימה חומהה ר' אלעזר ז"ל
כיה אומר אשר לו חומה אפי"ן שחין לו עכשיו ויהיה לו קודם לכן ככהו תוס' ז"ל
אשר לו חומה פי' רש"י ז"ל לוח כתיב משמע לא דמשמע לו כלומר חין לו עכשיו והיה
לו קודם לכן ואינו כן בחומהים מדויקים אלא כתיב בוי ולא קרי בתלף ע"כ . והסוף
בבוספת יוס סוב ובחומהים מדויקים שלנו אפכה כתיב לא בתלף וקרי לו בוי וכן נמסר
במסרה ע"כ . וכן חשתי גם הן ומנאיהו בחומהים שלפנינו : שלישה חצרות או יתר
של שני ע"כ בתים או יתר הרמב"ם ז"ל פי"ג מה"ש : בגון קצרה ה"ל מנרא תיחא או יתר
יסמעאל ב"ר יוסי וכו' אלו בלכד שהוכרו במשנה היו מוקפות חומה מימות יהושע
והלא ככה נאמר ששים עיר כל חבל ארצו כל אלה ערים צביות אלא למע מנו המימם
אלא אלו שכתבנו בני הגולה מלאו אלו סלה שנתנו חומה סהיו ומנאיהו ולא אלו בלכד
חלל כל השתלם מסורת בידך מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע שן נון כל מנח
הללו נוספות בה וכן מה ששינו צרימ מכסת כלים עיירות המוקפות חומה מוקדשות
ומכה וכו' . ומשמע דס"ל דקדושה רבאונה קדשה לשפחה וקדשה לעתיד לבא .
ובפי"ק דמגלה דף י"ד ובפי' ידיעות דף י' וגם הכא דפירקין מיני דר' שמעאל ב"ר
יוסי אדר' יסמעאל ב"ר יוסי מההיא דברייתא דהמה דשמעאל מיכס דס"ל דלא קדשה
לעתיד לבא ומשני תרי תנאי אליבא דר' יסמעאל ב"ר יוסי ואיבעית אימא הא דברייתא
דכבא ר' אלעזר ב"ר יוסי היה דתייהו ר' אלעזר ב"ר יוסי אימר אשר לוח חומה
אפי"ן לו עכשיו ויהיה לו קודם לכן ואפי"ן דחרוב לא בעלה דקדושה : וחקרה
של גוש חלב . מנודת יין [מתרגם בירושלמי מקרה הין] ודוד וכו' בגמורה בתקרה .
גבולא וכו' ירושלמי פי"ק דמגלה . וכולה מהני' שניה בתי' פרשה ד' דפרשת בהר
סיני . ובגמרה הנה גמלא בגליל ונדוד בעבר הירדן וחדיד ואינו וירושלים ציבור
ומפרס רבא דהאי הנה אהא לפרושי מהני' וה"ק גמלא דקתי מהני' דהוה מוקפת
חומה מימות יהושע היינו גמלא דגליל לנאקוי חילי אריב גמלא בעבר הירדן וביסוד
חומה מוקפת חומה מימות יהושע הוה גזר וכן חדיד וירושלים שפירוש שנגליל
מעבר הירדן שנקראו חדיד ואינו וירושלים אינם מוקפים חומה מימות יהושע חין
דקה כתיב מהני' עון קצרה וירופת דליכה בזכותה החריתי דמסקין בשמתייהו לא
איינפקין למיתני דברייתא ביה ארעא קיימי . ונראה שרש"י ז"ל היה נודם ולד ואינו
וכו' בגמלה פי"ק דף ד' . אבל תוס' ז"ל מוחה ז"ל מוחה דלא סו גרבי כמו שכתבו בספרי :
ז בתי החצורים ונתן להם וכו' ביד שם פי"ג סימן י"ג : גגאלין מיד ונגאלין
וכו' כ"ל . שרי חצורות של שני שני בתיים אפי"ן וכו' גמ' תיחא מתיבסמ סאלמר בתי'
החגרים חייני יודע שאין להם חומה ומה ת"ל אשר חין להם חומה שאפי"ן שים להם חומה
כמי שאין להם חומה וכמה הן בתיים שנים החרות ששים שתי חרותם של שני בתיים
לכ"ה

